

STRATEGIA ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI

TERYTORIALNYCH AGLOMERACJI OPOLSKIEJ

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej opracowana została we współpracy ze wszystkimi członkami Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

W przygotowaniu dokumentu udział wzięli przedstawiciele gmin:

Chrzastowice
Dąbrowa
Dobrzeń Wielki
Gogolin
Izbicko
Komprachcice
Krapkowice
Lewin Brzeski
Łubniany
Murów
Niemodlin
Opole
Ozimek
Popielów
Prószków
Strzeleczy
Tarnów Opolski
Tułowice
Turawa
Walce
Zdzieszowice

Opracowanie dokumentu:

Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska

Współpraca:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej
przyjęta Uchwałą nr W/9/2015 Walnego Zgromadzenia Członków
Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska z dnia 10 sierpnia 2015 roku

WERSJA 2

Arkadiusz Wiśniewski

.....

Spis treści

1. Wstęp	10
2. Podstawa prawna <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych</i>	12
3. Spójność <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej</i> z innymi dokumentami strategicznymi.....	13
4. Obszar wsparcia <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej</i>	21
5. Diagnoza obszaru wsparcia – wnioski i rekomendacje	26
5.1 Demografia – wnioski z diagnozy i rekomendacje	26
5.2 Gospodarka – wnioski z diagnozy i rekomendacje.....	28
5.3 Rynek pracy – wnioski z diagnozy i rekomendacje.....	29
5.4 Edukacja – wnioski z diagnozy i rekomendacje.....	30
5.5 Infrastruktura techniczna – wnioski z diagnozy i rekomendacje	31
5.6 Dostępność transportowa – wnioski z diagnozy i rekomendacje	32
5.7 Środowisko (charakterystyka wybranych zasobów) – wnioski z diagnozy i rekomendacje.....	33
5.8 Turystyka i dziedzictwo kulturowe - wnioski z diagnozy i rekomendacje	34
6. Analiza SWOT	35
7. Obszary problemowe Aglomeracji Opolskiej	41
8. Wymiar terytorialny wsparcia	48
9. Wizja, priorytety i cele rozwojowe <i>Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej</i>	55
9.1 Wizja Aglomeracji Opolskiej w 2020 roku	55
9.2 Architektura Strategii ZIT.....	56
9.3 Syntetyczne uzasadnienie wyboru działań.....	59
9. Sposób realizacji Strategii ZIT	64
10. Zasady i tryb wyboru projektów przewidzianych do realizacji w ramach ZIT Aglomeracji Opolskiej.....	103
11. Projekty komplementarne do zadań realizowanych w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej.....	114
12. Plan finansowy	122

13. System wdrażania <i>Strategii ZIT</i>	125
14. Monitoring i ewaluacja <i>Strategii ZIT</i>	130
15. Udział społeczeństwa w opracowaniu <i>Strategii ZIT</i>	144
16. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	146
Spis tabel	147
Spis map	147
Spis wykresów	147

WYKAZ SKRÓTÓW ZASTOSOWANYCH W DOKUMENCIE:

SKRÓT	ZNACZENIE
AO	Aglomeracja Opolska
BDL	Bank Danych Lokalnych
CT	Cel tematyczny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IOK	Instytucja Organizująca Konkurs
IP RPO WO 2014-2020	Instytucja Pośrednicząca w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020
IP RPO WO 2014-2020 (Związek ZIT)	Instytucja Pośrednicząca w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020, Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
ITS	Inteligentne Systemy Transportowe
IZ RPO WO 2014 - 2020	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014 - 2020
IZ KPO	Instytucja Zarządzająca właściwym krajowym programem operacyjnym
KM RPO WO 2014-2020	Komitet Monitorujący Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 - 2020
KOP	Komisja Oceny Projektów
KPO	Krajowe programy operacyjne
KPZK 2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
LSI SYZYF	Lokalny System Informatyczny RPO WO 2014-2020
MIR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny
MOF OW	Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego
OCRG	Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki
OP	Oś priorytetowa
PI	Priorytet Inwestycyjny
PGN	Plan gospodarki niskoemisyjnej
PO IIŚ 2014-2020	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020
RPO WO 2014 - 2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020. Dokument zatwierdzony Decyzją Wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2014r.
SL 2014	Centralny System Teleinformatyczny
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
SRWO 2020	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku
SRHD	System Raportujący Hurtownia Danych
SSE	Specjalna Strefa Ekonomiczna
Strategia ZIT AO	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej
UMWO	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
UP	Umowa Partnerstwa
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

1. Wstęp

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to instrument finansowy przeznaczony dla miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych, którego wdrażanie wspomóc ma rozwój terytorialny i przyczynić się do zwiększenia efektywności realizacji polityki spójności w Polsce. ZIT w Polsce będą wdrażane po raz pierwszy w perspektywie UE przypadającej na lata 2014 – 2020.

Celem zastosowania ZIT jest przede wszystkim:¹

- sprzyjanie rozwojowi współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych największych polskich miast;
- promowanie partnerskiego modelu współpracy różnych jednostek administracyjnych na miejskich obszarach funkcjonalnych;
- realizacja zintegrowanych projektów odpowiadających w kompleksowy sposób na potrzeby i problemy miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych;
- zwiększenie wpływu miast i powiązanych z nimi obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań wspieranych na ich obszarze w ramach polityki spójności.

Zastosowanie instrumentu finansowego dedykowanego miastom wojewódzkim i ich obszarom funkcjonalnym wpłynie mobilizująco na jednostki samorządu terytorialnego i zachęci do zacieśnienia współpracy oraz działania ponad podziałami administracyjnymi w celu rozwiązywania wspólnych problemów, pokonywania barier hamujących rozwój i wykorzystywania endogenicznych czynników wzrostu.

W województwie opolskim instrument ZIT realizowany będzie na obszarze Aglomeracji Opolskiej. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego rozpoczęła się podpisaniem porozumienia o współpracy w 2012 roku. Wówczas zainicjowano systemową, trwałą i wielopłaszczyznową współpracę pomiędzy 20 samorządami gminnymi województwa opolskiego.² W 2013 roku zarejestrowane zostało Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska. Stowarzyszenie ma na celu wspieranie i rozwijanie idei samorządu terytorialnego oraz dążenie do rozwoju społeczno – gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego tworzących Aglomerację.³ Pełni również rolę Związku ZIT – wspólnej reprezentacji władz miejskich obszarów funkcjonalnych wobec władz krajowych i regionalnych. Ponadto na podstawie porozumienia zawartego z Instytucją Zarządzającą RPO WO 2014-2020 i Wojewódzkim Urzędem Pracy jako Instytucją Pośredniczącą, odpowiedzialną za wdrażanie

¹ *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, lipiec 2013r.

² W 2014 roku Aglomeracja Opolska została powiększona o gminę Tułowice (powiat opolski) i w tym kształcie funkcjonuje nadal (21 gmin)

³ Statut Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, www.aglomeracja-opolska.pl

Europejskiego Funduszu Społecznego, uczestniczy we wdrażaniu programu regionalnego w charakterze Instytucji Pośredniczącej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020.⁴

Uruchomienie środków na realizację ZIT uwarunkowane jest spełnieniem warunków określonych w Ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.⁵ Do warunków tych (art. 30) należy: powołanie związku ZIT, opracowanie strategii ZIT oraz zawarcie stosowanego porozumienia pomiędzy związkiem ZIT a instytucją zarządzającą.

Niniejsza *Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej* jest zatem dokumentem warunkującym pozyskanie wsparcia na realizację zintegrowanych działań służących rozwiązywaniu wspólnych dla całego obszaru funkcjonalnego problemów. Wskazuje priorytety i cele rozwojowe. Działania zaproponowane do realizacji w ramach ZIT realizują wspólną wizję i cele rozwojowe dla wszystkich jednostek terytorialnych z obszaru realizacji ZIT. Kluczową kwestią w toku prac nad *Strategią* było więc zastosowanie takiej procedury jej opracowania i akceptacji, która nie doprowadziłaby do nadmiernej dominacji miasta wojewódzkiego i marginalizacji pozostałych gmin Aglomeracji Opolskiej. Niniejsza *Strategia ZIT* uwzględnia wspólne strategiczne wybory uzgodnione przez członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska. Powstała w toku licznych konsultacji zarówno z Partnerami Aglomeracji Opolskiej, jak i z Instytucją Zarządzającą RPO WO 2014-2020 i będzie podstawą do realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej w perspektywie do 2020 roku.

Strategia ZIT została opracowana z uwzględnieniem zapisów *Umowy Partnerstwa*⁶, *Ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020*⁷ oraz *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*⁸. Syntetyczna diagnoza obszaru realizacji ZIT stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu. *Strategia* zawiera również część operacyjno – wdrożeniową, w której opisane zostały najważniejsze elementy procesu jej wdrażania.

⁴ Porozumienie w sprawie przekazania zadań z zakresu realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 zawarte 12 marca 2015r. zawarte pomiędzy Województwem Opolskim, Związkiem ZIT oraz Wojewódzkim Urzędem Pracy.

⁵ Dz. U. z 2014 roku, poz. 1146

⁶ *Umowa Partnerstwa*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 21 maja 2014r.

⁷ Dz. U. z 2014 roku, poz. 1146

⁸ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020* Opole, dokument zatwierdzony Decyzją Wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2014r.

2. Podstawa prawna *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych*

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, jako nowy mechanizm wspierający rozwój miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych, są wyraźnie umocowane w systemie aktów prawnych i innych dokumentach szczebla zarówno unijnego, jak i krajowego. Poniżej wskazano dokumenty, których zapisy regulują wdrażanie ZIT w Polsce.

Tabela 1 Dokumenty regulujące wdrażanie ZIT w Polsce

Pakiet legislacyjny Unii Europejskiej	
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006	art. 36
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006	rozdział II, art. 7
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006	rozdział II, art. 12
Dokumenty krajowe	
Umowa partnerstwa zatwierdzona przez Komisję Europejską 23 maja 2014 roku	3.1.2 3.3.2
Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020	art. 30
Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce, wytyczne MRR, lipiec 2013 r.	całość
Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	dot. AO

Źródło: opracowanie własne

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej jest wynikiem konsensusu gmin tworzących Aglomerację. Opracowana została w toku konsultacji pomiędzy Partnerami i uwzględnia ich propozycje oraz działania zmierzające do poprawy konkurencyjności całego obszaru funkcjonalnego. *Strategia ZIT AO* została przyjęta Uchwałą Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

3. Spójność *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej* z innymi dokumentami strategicznymi

Priorytety, cele oraz działania *Strategii ZIT* zostały zdefiniowane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę obszaru Aglomeracji Opolskiej, zidentyfikowane obszary problemowe oraz endogeniczne potencjały, jednak ostateczne zapisy niniejszego dokumentu podporządkowane są ideom zawartym w dokumentach strategicznych szczebla unijnego i krajowego. Takie podejście wynika z założeń prowadzenia unijnej polityki rozwoju. Na poziomie europejskim wyznaczone zostały wspólne dla wszystkich państw członkowskich cele ogólne oraz wskaźniki ich realizacji. Dokumenty krajowe przenoszą natomiast wyzwania europejskie na grunt krajowy. Wskazane w dokumentach krajowych cele rozwojowe i priorytety w znacznym zakresie wpisują się w cele europejskie i są z nimi spójne. Dokumenty strategiczne wyższego rzędu, zarówno unijne jak i krajowe, stanowią dla *Strategii ZIT* pewne warunki brzegowe, w które powinna wpisywać się interwencja zaplanowana w ramach ZIT. Przy formułowaniu priorytetów i celów *Strategii ZIT* uwzględniono zapisy najważniejszych dokumentów strategicznych wyższego szczebla, co pozwoliło na zachowanie ich niezbędnej spójności z priorytetami i celami określonymi w strategicznych i programowych dokumentach szczebla unijnego i krajowego a także regionalnego. Interwencja zaplanowana w ramach ZIT jest również spójna z priorytetami rozwojowymi stolicy województwa.

W niniejszej części dokumentu w syntetyczny sposób przedstawiono powiązania pomiędzy najważniejszymi dokumentami strategicznymi a priorytetami i celami sformułowanymi w *Strategii ZIT AO*. Przeanalizowano również spójność *Strategii ZIT* ze *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*⁹ oraz *Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*¹⁰.

Dla przejrzystości, spójność *Strategii ZIT* z *Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020* szczegółowo została przeanalizowana w dalszej części niniejszego opracowania w formie matrycy logicznej. Spójność *Strategii ZIT AO* z dokumentami strategicznymi poziomu unijnego, krajowego i regionalnego przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej. Powiązania oraz spójność dokumentu ze *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020* oraz *Strategią rozwoju Opola w latach 2012 – 2020* przedstawiono w osobnej tabeli, podobnie jak spójność z *Umową partnerstwa*.

⁹ *Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*, uchwała W/9/2014 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska z dnia 19 grudnia 2014r.

¹⁰ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*, uchwała XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012r.

Tabela 2 Spójność Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej z dokumentami strategicznymi poziomu unijnego, krajowego i regionalnego

Cel Strategii ZIT	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020		Strategia Rozwoju Kraju 2020		Europa 2020
	Cel strategiczny	Cele polityki regionalnej	Kierunki działań	Obszar strategiczny	Cele strategiczne	Cele tematyczne
PRIORYTET 1. NOWE INWESTYCJE I WZROST AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ MIESZKAŃCÓW AGLOMERACJI OPOLSKIEJ						
Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy	3. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka 4. Dynamiczne przedsiębiorstwa 8. Konkurencyjna Aglomeracja Opolska 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	1.1 Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych 1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi 1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne	II. Konkurencyjna gospodarka	II.2 Wzrost wydajności gospodarki	CT3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury

Cel Strategii ZIT	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020		Strategia Rozwoju Kraju 2020		Europa 2020
	Cel strategiczny	Cele polityki regionalnej	Kierunki działań	Obszar strategiczny	Cele strategiczne	Cele tematyczne
PRIORYTET 2. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA						
Poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE	7. Wysoka jakość środowiska 8. Konkurencyjna Aglomeracja Opolska 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	1.1 Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych 1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi 1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne	II. Konkurencyjna gospodarka	II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	CT. 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach CT. 6 Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów
Poprawa jakości powietrza	6. Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług	Wspomaganie wzrostu	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów1.1	II. Konkurencyjna gospodarka		CT. 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę

Cel Strategii ZIT	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020		Strategia Rozwoju Kraju 2020		Europa 2020
	Cel strategiczny	Cele polityki regionalnej	Kierunki działań	Obszar strategiczny	Cele strategiczne	Cele tematyczne
	7. Wysoka jakość środowiska 8. Konkurencyjna Aglomeracja Opolska 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	konkurencyjności regionów	Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych 1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi 1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne		II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko II.7 Zwiększenie efektywności transportu	niskoemisyjną we wszystkich sektorach CT. 6 Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów CT. 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych struktur sieciowych
		Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji	2.1 Wzmacnianie spójności w układzie krajowym			

Cel Strategii ZIT	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020		Strategia Rozwoju Kraju 2020		Europa 2020
	Cel strategiczny	Cele polityki regionalnej	Kierunki działań	Obszar strategiczny	Cele strategiczne	Cele tematyczne
		obszarów problemowych				
PRIORYTET 3. WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI						
Rozwój kompetencji istotnych na rynku pracy	1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno – kulturalna 8. Konkurencyjna Aglomeracja Opolska 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne	II. Konkurencyjna gospodarka	II. 4 Rozwój kapitału ludzkiego	CT. 10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
PRIORYTET 4. DZIEDZICTWO KULTUROWE I KULTURA W AGLOMERACJI OPOLSKIEJ						
Budowa ponadregionalnej marki kulturalnej Aglomeracji Opolskiej	2. Aktywna społeczność regionalna 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno – kulturalna 8. Konkurencyjna Aglomeracja Opolska 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne	III. Spójność społeczna i terytorialna	III. 3 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	CT. 6 Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów

Tabela 3 Spójność Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych ze Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020 oraz Strategią rozwoju Opola w latach 2012 – 2020

Cel Strategii ZIT	Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 - 2020	Strategia rozwoju Opola w latach 2012 - 2020
PRIORYTET 1. NOWE INWESTYCJE I WZROST AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ MIESZKAŃCÓW AGLOMERACJI OPOLSKIEJ		
Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy	Cel strategiczny II. Rozwój gospodarczy Aglomeracji Opolskiej Cel szczegółowy II.1. Wzmocnienie atrakcyjności oferty inwestycyjnej Aglomeracji Opolskiej Cel szczegółowy II.2 Poprawa konkurencyjności i innowacyjności gospodarki	Priorytet 2. Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej Opolan Cel 2.1 Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe, lepsze miejsca pracy Cel 2.2 Wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Opola Priorytet 3. Miasto na miarę wyzwań XXI wieku Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego
PRIORYTET 2. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA		
Poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE	Cel strategiczny IV. Ochrona środowiska Cel szczegółowy IV.1 Ograniczenie niskiej emisji przez zwiększenie efektywności energetycznej	Priorytet 3. Miasto na miarę wyzwań XXI wieku Cel 3.2 Rozwój i nowoczesna aranżacja przestrzeni miejskiej o wysokiej estetyce Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego
Poprawa jakości powietrza	Cel strategiczny I. Poprawa dostępności komunikacyjnej Aglomeracji Opolskiej Cel szczegółowy I.1 Zwiększenie mobilności poprzez poprawę połączeń wewnętrznego układu komunikacyjnego Cel szczegółowy I.2 Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności w Aglomeracji Opolskiej Cel strategiczny IV. Ochrona środowiska Cel szczegółowy IV.1 Ograniczenie niskiej emisji przez zwiększenie efektywności energetycznej	Priorytet 3. Miasto na miarę wyzwań XXI wieku Cel 3.2 Rozwój i nowoczesna aranżacja przestrzeni miejskiej o wysokiej estetyce Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego

PRIORYTET 3. WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI		
Rozwój kompetencji istotnych na rynku pracy	Cel strategiczny III. Wysoka jakość edukacji Cel szczegółowy III.1. Wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego w Aglomeracji Opolskiej Cel szczegółowy III.2. Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej	Priorytet 1. Zwiększenie kapitału intelektualnego Opola Cel 1.1 Wzrost rangi Opola jako ośrodka edukacji szkolnej o znaczeniu regionalnym Priorytet 3. Miasto na miarę wyzwań XXI wieku Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego
PRIORYTET 4. DZIEDZICTWO KULTUROWE I KULTURA W AGLOMERACJI OPOLSKIEJ		
Budowa ponadregionalnej marki kulturalnej Aglomeracji Opolskiej	Cel strategiczny II. Rozwój gospodarczy Aglomeracji Opolskiej Cel szczegółowy II.4 Rozwój gospodarki opartej na zasobach kulturowych Aglomeracji Opolskiej Cel strategiczny V. Rozwój obszarów wiejskich Cel szczegółowy V.1 Wzmacnianie funkcjonalności obszarów wiejskich, poprzez rozwijanie i ulepszanie infrastruktury sieciowej oraz poprawę jakości podstawowych usług lokalnych świadczonych dla ludności wiejskiej	Priorytet 3. Miasto na miarę wyzwań XXI wieku Cel 3.1 Ożywienie „ducha miasta” – rozwój kapitału społecznego i kulturalnego miasta Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego

Źródło: opracowanie własne

Zapisy *Strategii ZIT* wynikają również z zapisów *Umowy partnerstwa* i wpisują się w cele i priorytety interwencji wskazane w powyższym dokumencie. Spójność *Strategii ZIT* z *Umową partnerstwa* wskazano w poniższej tabeli.

Tabela 4 Powiązanie *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych* z *Umową partnerstwa*

PRIORYTET STRATEGII ZIT	CEL SZCZEGÓŁOWY UP	PRIORYTET UP
Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Aglomeracji Opolskiej (PI 3a)	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw	Rozwój efektywnego otoczenia inwestycyjnego, infrastrukturalnego, finansowego, doradczego i szkoleniowego
Gospodarka niskoemisyjna (PI 4c, PI 4e, 4iii, 4v)	Zmniejszenie emisyjności gospodarki	Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki Obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich

Wysoka jakość edukacji (PI 10i, 10 iv)	Lepsze kompetencje kadr gospodarki	Zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy Lepszy dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych dostarczanych na rzecz grup o specjalnych potrzebach Poprawa jakości kształcenia (w tym poprawa dostępności, efektywności i innowacyjności edukacji)
Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej (PI 6c)	Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie	Wzrost efektywności wykorzystania potencjałów dziedzictwa kulturowego

Źródło: opracowanie własne

4. Obszar wsparcia *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej*

Zgodnie z zapisami *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020* w województwie opolskim instrument ZIT zastosowany zostanie na całym obszarze Aglomeracji Opolskiej, który obszarowo tożsamy jest z obszarem gmin – członków zwyczajnych Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.¹¹ Jest to zwarty przestrzennie kompleks terytorialny odznaczający się wysokim poziomem urbanizacji, koncentracją funkcji administracyjnych, przemysłowych, usługowych i mieszkalnictwa, w którym występują wzajemne powiązania funkcjonalne (ekonomiczne, społeczne, komunikacyjne, infrastrukturalne, środowiskowe), wspólne systemy (organizacyjne i techniczne), a nade wszystko jest to obszar objęty wspólną polityką rozwoju (wspólne cele i narzędzia realizacji).

Aglomerację Opolską tworzy 21 gmin położonych w centralnej części województwa opolskiego. Są to: stolica województwa – miasto Opole, 7 gmin miejsko-wiejskich: Niemodlin, Prószków, Lewin Brzeski, Ozimek, Gogolin, Krapkowice, Zdieszowice oraz 13 gmin wiejskich: Murów, Popielów, Tułowice, Turawa, Izbicko, Strzeleczy, Dąbrowa, Łubniany, Walce, Chrzastowice, Tarnów Opolski, Dobrzeń Wielki, Komprachcice. Należą one do 4 powiatów: opolskiego, krapkowickiego, strzeleckiego i brzeskiego. Całkowita powierzchnia AO wynosi 2370,25 km², co stanowi niespełna 25% obszaru województwa opolskiego. Obszary wiejskie zajmują 2175,25 km² tj. 91,77% powierzchni Aglomeracji, natomiast miasta to 8,23% powierzchni wyznaczonego obszaru funkcjonalnego (195 km²). Na terenie Aglomeracji znajduje się 8 miast oraz 250 miejscowości wiejskich¹². Przesądza to o charakterze zabudowy przestrzennej AO – dominuje zabudowa wiejska, skoncentrowana wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych.

Z uwagi na zróżnicowanie cech przestrzenno - funkcjonalnych w obrębie obszaru Aglomeracji Opolskiej zaproponowano wydzielenie **obszaru rdzeniowego** (miasto Opole), **strefy wewnętrznej** i **strefy zewnętrznej**. Rdzeniem Aglomeracji jest miasto Opole. Ścisłe związki funkcjonalne, społeczno - gospodarcze i morfologiczne z rdzeniem wykazuje wewnętrzny obszar Aglomeracji, odpowiadający zasadniczo obszarowi wyznaczonemu w ekspertyzie wykonanej przez prof. P. Śleszyńskiego na zlecenie ówczesnego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (obecnie MIR).¹³ W skład tego obszaru wchodzi 12 gmin: Chrzastowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Lewin Brzeski, Łubniany, Niemodlin,

¹¹ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020*, Opole, dokument zatwierdzony Decyzją Wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2014r.

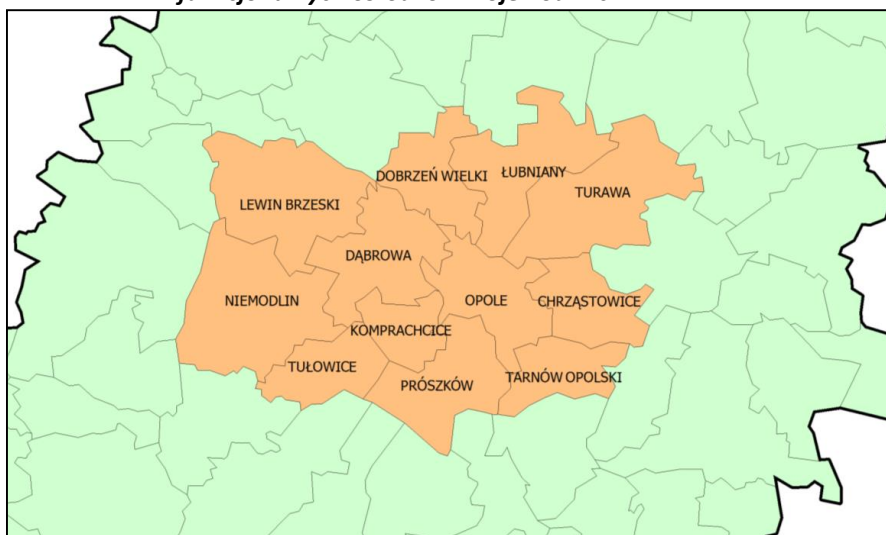
¹² *Bank Danych Lokalnych*, Główny Urząd Statystyczny

¹³ *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, luty 2013r.

Prószków, Tarnów Opolski, Tułowice, Turawa oraz Opole. Strefa zewnętrzna Aglomeracji Opolskiej obejmuje łącznie 8 gmin, w tym 3 gminy powiatu opolskiego, 5 gmin powiatu krapkowickiego oraz 1 gminę z powiatu strzeleckiego. Gminy te w obszarze AO pełnią istotne funkcje: bądź to przyrodnicze (zapewniając mieszkańcom Aglomeracji niezbędny zasób terenów rekreacyjno – wypoczynkowych), bądź to funkcję wzmacniającą potencjał społeczno - gospodarczy obszaru.¹⁴

Tak zdefiniowany obszar Aglomeracji Opolskiej jest większy aniżeli miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego (MOF OW) wyznaczony zgodnie z *Kryteriami delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*, zawiera jednak wszystkie gminy, które zgodnie z w/w dokumentem zaliczone zostały do obszaru funkcjonalnego Opola. Obszar ten prezentuje poniższa mapa.

Mapa 1 Miejski obszar funkcjonalny Opola zgodnie z *Kryteriami delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*.

Źródło: Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020 na podstawie *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*.

Obszar Aglomeracji Opolskiej wpisuje się w warunki określone przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (obecnie MIR)¹⁵, zgodnie z którymi w skład terytoriów objętych ZIT wojewódzkim musi wchodzić miasto wojewódzkie, wszystkie miasta z rdzenia miejskiego obszaru funkcjonalnego (określone na podstawie *Kryteriów delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*¹⁶) oraz inne gminy obszaru funkcjonalnego.

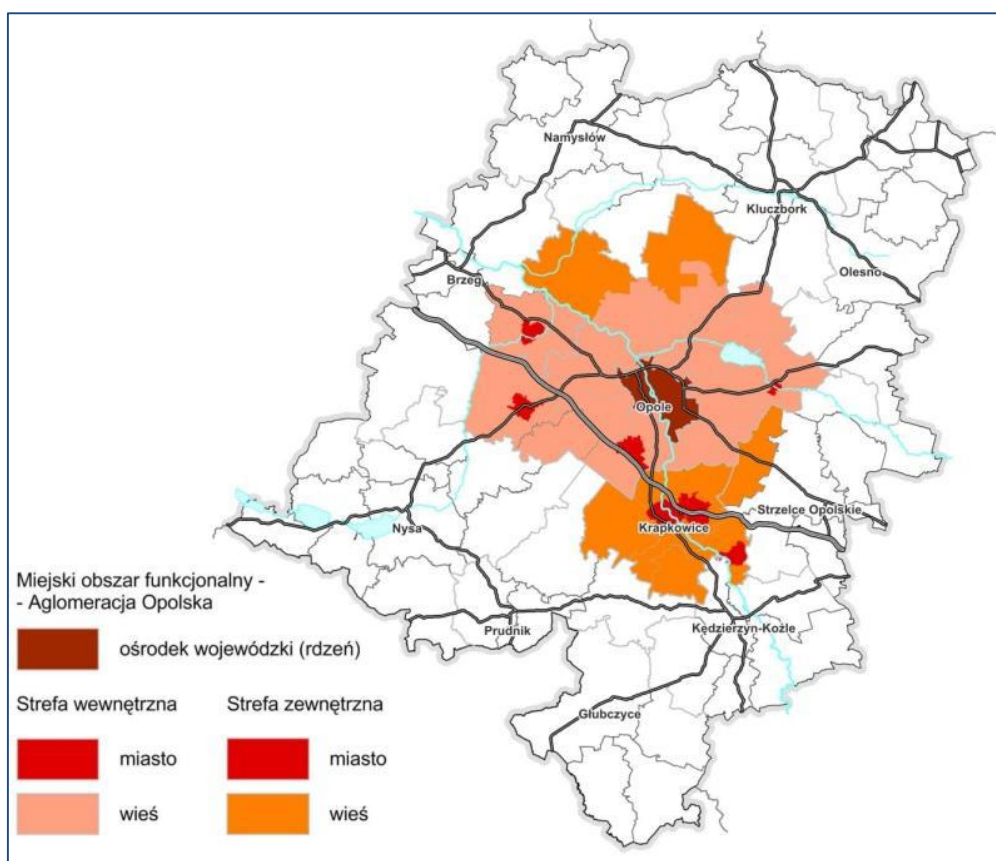
¹⁴ Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Opole, dokument zatwierdzony Decyzją Wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2014r.

¹⁵ Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, lipiec 2013r.

¹⁶ Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, luty 2013r.

Zgodnie z zapisami w/w dokumencie dopuszczalne są modyfikacje określonych obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich z poziomu regionalnego. Modyfikacje te wynikać mogą ze szczególnych powiązań funkcjonalnych nieuwzględnionych w delimitacji oraz z zapisów regionalnych planów i strategii rozwoju, które nie znalazły dotąd odbicia we wskaźnikach ilustrujących dokonujące się procesy społeczno – gospodarcze.¹⁷ W województwie opolskim, cały obszar Aglomeracji Opolskiej pełni rolę tzw. bieguna wzrostu, czyli obszaru na którym występuje kumulacja pozytywnych procesów rozwojowych. Znalazło to odzwierciedlenie zarówno w *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*¹⁸ jak i w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*¹⁹. W związku z powyższym Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w województwie opolskim obejmą cały obszar AO.

Mapa 2 Zasięg terytorialny Aglomeracji Opolskiej

Źródło: *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, grudzień 2014 r.

¹⁷ *Ibidem*

¹⁸ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*, uchwała XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012r.

¹⁹ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, dokument zatwierdzony Decyzją Wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2014r.

Przeprowadzone w ramach prac nad *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020*²⁰ badania wykazały, iż pomiędzy gminami tworzącymi Aglomerację Opolską występują istotne powiązania funkcjonalne. Analiza wskaźnikowa potwierdziła, iż Aglomeracja Opolska nie jest wewnątrznie jednorodna. Występują w niej gminy o pewnym stopniu zróżnicowania w zakresie jakości życia mieszkańców, nasycenia infrastrukturą techniczną, uwarunkowań przyrodniczych, gospodarki czy procesów społecznych. Wyniki przeprowadzonych analiz potwierdziły, iż w układzie przestrzennym Aglomeracji wyróżnić można trzy grupy gmin: te o najsilniejszych powiązaniach funkcjonalnych położone w pierścieniu otaczającym ośrodek wojewódzki, gminy charakteryzujące się słabszymi powiązaniami oraz gminy w strefie zewnętrznej wymagające indywidualnego podejścia w planowaniu dalszego rozwoju z uwagi na pewne ograniczenia wpływające na słabsze powiązania z ośrodkiem centralnym.

Pomimo pewnego zróżnicowania gmin AO, w toku diagnozy obszaru zdefiniowano wspólne dla całego obszaru problemy, których rozwiązanie możliwe będzie jedynie dzięki zastosowaniu wspólnych, zintegrowanych rozwiązań oddziałujących na cały obszar funkcjonalny. Rozwiązanie wskazanych problemów lub ich niwelacja pozytywnie wpłynie nie tylko na obszar AO ale całego województwa. W związku z powyższym w województwie opolskim instrument ZIT wdrażany będzie na całym obszarze Aglomeracji Opolskiej czyli większym aniżeli MOF OW wyznaczony w ekspertyzie *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych miejskich ośrodków wojewódzkich*.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego²¹ (PZPWO) na terenie Aglomeracji Opolskiej wyróżnia następujące rodzaje stref funkcjonalno – przestrzennych:

- **obszary skoncentrowanego zainwestowania** (intensywnego zagospodarowania) – o wysokim stopniu urbanizacji, zdominowane funkcjami mieszkalnymi, produkcyjnymi i transportowo-infrastrukturalnymi, z relatywnie mniejszym udziałem innych funkcji (Opole i tereny otaczające miasto, głównie w gminach Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Komprachcice, Prószków, Tarnów Opolski, Chrzastowice, w mniejszej części Turawa i Łubniany oraz tereny gmin Gogolin i częściowo Krapkowice) oraz
- **obszary ekstensywnie zagospodarowane i użytkowane** (pozostała część AO) – gdzie w zagospodarowaniu przestrzeni dominują funkcje rolnicze (południowo - zachodnia część – gminy Lewin Brzeski, Niemodlin, Strzeleczyki, Walce oraz pozostała część gm. Krapkowice) oraz leśne i rekreacyjno-wypoczynkowe (północno – wschodnia część AO – gminy Popielów, Murów, pozostałe części gmin Łubniany i Turawa, oraz gminy Ozimek i Izbicko). W samym

²⁰ *Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*, uchwała W/9/2014 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska z dnia 19 grudnia 2014r.

²¹ *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego 2010*, Uchwała nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego, 28 września 2010r.

Ozimku znaczną rolę odgrywa funkcja produkcyjna – przemysł, a w gminie Izbicko – rolnictwo.

Wielofunkcyjny charakter reprezentuje gmina Zdzeszowice, z dominującą rolą przemysłu w mieście i dużym znaczeniem rolnictwa na obszarze wiejskim.

W PZPWO wyróżnia się też **układy pasmowe**, które „kształtują się w oparciu o korytarze transportowe, gdzie odbywa się koncentracja przeobrażeń przestrzennych wzdłuż głównych ciągów infrastruktury komunikacyjnej.” Główne pasmo stanowi III paneuropejski korytarz transportowy, obejmujący gminy nadodrzańskie z Opolem oraz Izbicko. Inne korytarze transportowo-osiedleńcze mające znaczenie krajowe to:

- korytarz północ – południe, łączący środkową Polskę z Bramą Morawską wzdłuż DK 45 – gminy Łubniany, Turawa, Opole, Dąbrowa;
- korytarz staropolski, łączący obszary kilku Aglomeracji Polski środkowej i wschodniej – częstochowską, kielecką, lubelską z Opolem wzdłuż DK 46 i linii kolejowej Opole – Fosowskie (-Częstochowa), przebiegający przez gminy Ozimek, Niemodlin i Chrzastowice.

Agglomeracja Opolska przestrzennie jest więc układem węzłowym, koncentrycznym, położonym na przecięciu licznych pasm (korytarzy) zintensyfikowanego zagospodarowania, ze zdecydowaną dominacją pasma III korytarza paneuropejskiego. Tak wyznaczone pasma rozwojowe mają szczególne znaczenie dla dalszego wzrostu gospodarczego obszaru funkcjonalnego Opola.

5. Diagnoza obszaru wsparcia – wnioski i rekomendacje

Diagnoza obszaru wsparcia została zamieszczona w załączniku nr 1 do niniejszej *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej*. W tej części dokumentu zamieszczono wnioski i konkluzje z diagnozy mające istotne znaczenie dla sformułowania w dalszej kolejności obszarów problemowych i zaprojektowania wsparcia w postaci instrumentu ZIT.

W części diagnostycznej *Strategii ZIT* skupiono się na obszarach, w których możliwa będzie interwencja z wykorzystaniem instrumentu ZIT. Pełna diagnoza miejskiego obszaru funkcjonalnego przeprowadzona została na potrzeby opracowania dokumentów strategicznych i planistycznych AO, nad którymi prace prowadzone były równolegle z pracami nad *Strategią ZIT*. Badania diagnostyczne oraz analiza źródeł wtórnych *desk research* prowadzone były na potrzeby opracowania innych dokumentów strategicznych²².

5.1 Demografia – wnioski z diagnozy i rekomendacje

Sytuację demograficzną Aglomeracji Opolskiej należy ocenić jako niekorzystną – wymagającą podjęcia kompleksowych działań. Z jednej strony obserwujemy niski przyrost naturalny oraz wysokie wskaźniki związane z procesami migracyjnymi (w dużej mierze nieuwzględnionymi w statystyce publicznej), z drugiej natomiast atrakcyjność osiedleńcza Aglomeracji Opolskiej jest relatywnie niska – nie rekompensująca odpływającej liczby mieszkańców. W kontekście wzmacniania potencjałów AO należy podkreślić rolę kapitału ludzkiego i społecznego – czynników o kluczowym znaczeniu dla regionalnej gospodarki. Na chwilę obecną mamy do czynienia ze zjawiskiem „drenażu mózgów”, jednakże dostrzega się również symptomy związane ze zjawiskiem „zaprzeczania fachowców” („*brain waste*”), które powoduje spadek atrakcyjności obszaru i w konsekwencji będzie wpływało na pogłębienie procesu depopulacji. Negatywne tendencje demograficzne w AO są dostrzegane na poziomie regionalnym i przede wszystkim krajowym. Efektem tego jest opracowanie i wdrażanie w województwie *Programu Specjalnej Strefy Demograficznej do 2020 „Opolskie dla rodziny”*. Program określa zbiór kompleksowych i zintegrowanych działań na rzecz odbudowy i wzmocnienia potencjału demograficznego całego województwa opolskiego. Wskazany dokument to jedno z istotniejszych narzędzi realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*, która dostrzega i podkreśla wiodącą rolę AO w rozwoju Opolszczyzny. Biorąc pod uwagę analizę zjawisk demograficznych w AO oraz ich kontekst – kluczowymi elementami, które pozwolą na odwrócenie niekorzystnych tendencji są skoordynowane działania na rzecz stymulowania wzrostu gospodarczego

²² *Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020* przyjęta uchwałą W/9/2014 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska w dniu 19 grudnia 2014r., *Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*, Opole 2015r., *Studium komunikacyjne Aglomeracji Opolskiej* przyjęte uchwałą nr W/2/2015 Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska w dniu 16 marca 2015r.

(powstawanie nowych miejsc pracy) oraz wzrastająca jakość życia (usługi publiczne świadczone przez samorządy AO). Proces depopulacji jest centralnym zagadnieniem i wyzwaniem stojącym przed integralnie rozumianym obszarem funkcjonalnym Aglomeracji, które stanowi punkt wyjścia w kontekście zintegrowanej, wielopłaszczyznowej interwencji publicznej (instrument ZIT).

Prognozy przewidują, że w 2020 roku liczba ludności Aglomeracji Opolskiej zmniejszy się o 2,8% względem 2013 roku.²³ Znaczące spadki dotyczyć będą przede wszystkim osób młodych. Przewiduje się, że najbardziej zmniejszy się populacja mieszkańców Aglomeracji Opolskiej w wieku 16-18 lat oraz grupa obejmująca osoby w wieku 19-24 lat. Zmiany te dotyczą zatem młodzieży w wieku na poziomie edukacji szkoły średniej i osób w wieku studenckim. Prognozowane jest również zmniejszenie liczby dzieci w wieku żłobkowym (0-2 lata) i przedszkolnym (3-6 lat). Wzrośnie natomiast liczba dzieci w wieku 7-12 lat i osób w wieku 65+.

W kontekście niskiego przyrostu naturalnego w ramach działań prorodzinnych istotnym wydaje się niwelowanie dysproporcji w dostępie do żłobków oraz edukacji przedszkolnej, głównie na terenach wiejskich. Podejmowane działania powinny przyczyniać się zarówno do upowszechnienia, jak i poprawy dostępności edukacji dla dzieci najmłodszych. Wśród działań niezbędnych do podjęcia, należy również wymienić m. in. dostosowanie edukacji do zmieniających się uwarunkowań rynkowych (głównie w zakresie szkolnictwa zawodowego ale również wyższego). Drugim elementem są kwestie infrastrukturalne związane ze zwiększaniem dostępności komunikacyjnej Aglomeracji (przede wszystkim wewnętrznej) oraz stworzeniem zintegrowanego systemu transportu publicznego (potrzeby te wynikają również z procesu suburbanizacji oraz potrzeby dbałości o zachowanie spójności przestrzennej AO). Mając na uwadze dobrostan mieszkańców obszaru należy również zwrócić uwagę na wzrastającą presję na środowisko naturalne oraz niewykorzystane zasoby dziedzictwa kulturowego regionu. Efektywne wykorzystanie wskazanych elementów wpłynie pozytywnie zarówno na jakość życia mieszkańców, jak również na atrakcyjność osiedleńczą AO (definiowaną jako dopełnienie działań ukierunkowanych na zahamowanie depopulacji). Powiązania sieciowe w ramach Aglomeracji Opolskiej są pochodną relacji miasto-wieś i kluczowej roli Opola w ramach istniejących powiązań funkcjonalnych (ośrodek pracy oraz miejsce świadczenia usług publicznych wyższego rzędu). Warto podkreślić, iż zidentyfikowane deficyty Aglomeracji Opolskiej dotyczą wszystkich samorządów obszaru, co przy założeniu realizacji spójnych polityk sektorowych, wpłynie na efektywne niwelowanie zdiagnozowanych problemów całego obszaru funkcjonalnego.

²³ Z uwagi na brak danych dotyczących prognozy ludności na lata 2014-2050 opracowanej przez GUS w 2014 r. dla poziomu gmin, na potrzeby opracowania niniejszej części dokumentu wykorzystano dane prognostyczne dostępne na poziomie powiatów. Analiza dla AO obejmuje dane dla trzech powiatów: miasto Opole, powiatu opolskiego i powiatu krapkowickiego. Analiza nie obejmuje dwóch z 21 gmin Aglomeracji: Izbicka (powiat strzelecki) i Lewina Brzeskiego (powiat brzeski). Ludność tych gmin, wg stanu na koniec 2013 r., stanowi 5,6% mieszkańców AO. Szczegółowe dane na ten temat zawarto w załączniku nr 1 do niniejszej *Strategii ZIT*.

5.2 Gospodarka – wnioski z diagnozy i rekomendacje

Potencjał gospodarczy Aglomeracji Opolskiej, w porównaniu ze wskaźnikami wojewódzkimi, plasuje się na ponadprzeciętnym poziomie. Gospodarka AO posiada silnie zróżnicowaną strukturę (silne ośrodki branż przemysłu: chemicznego, maszynowego, metalowego, budowlanego, drzewno - papierniczego, rolno - spożywczego, paliwowo-energetycznego), co bez wątpienia jest korzystne w kontekście dynamicznie zmieniających się uwarunkowań makroekonomicznych. Analizując poziom atrakcyjności inwestycyjnej Aglomeracji Opolskiej należy podkreślić jej usytuowanie pomiędzy silnymi gospodarczo aglomeracjami wrocławską i górnośląską oraz subregionem Kędzierzyńsko-Kozielskim. Uwarunkowania związane z geograficznym położeniem AO, z jednej strony wpływają na korzystną i wysoko ocenianą zewnętrzną dostępność komunikacyjną, z drugiej natomiast strony na konieczność rywalizacji z sąsiednimi silnymi ośrodkami wzrostu. Biorąc pod uwagę niski poziom innowacyjności gospodarki AO, samorządy powinny skupić się na tworzeniu warunków do rozwijania działalności gospodarczej poprzez równomierne tworzenie stref aktywności gospodarczej i przygotowanie terenów inwestycyjnych (wiąże się to z wysokim stopniem wykorzystania i malejącym dostępem do terenów w samym Opolu, ale przede wszystkim w konkurencyjnych obszarach funkcjonalnych m.in. pod kątem rozwijania branż potencjalnie wiodących takich jak outsourcing usług biznesowych czy też rozwijania rynku usług senioralnych). Tworzenie stref aktywności gospodarczej między innymi poprzez przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej uzasadnia również diagnoza stanu ich gotowości do przyjęcia inwestorów. Działania na rzecz wzrostu potencjału gospodarczego AO definiowane w kontekście zwiększania liczby i jakości miejsc pracy powinny uwzględniać wyznaczone 2 pasma rozwojowe: wzdłuż rzeki Odry oraz pasmo rozwojowe wzdłuż DK 46. Atrakcyjność inwestycyjna powinna być również wzmacniana poprzez efektywny i zintegrowany system promocji gospodarczej. Równocześnie, mając na uwadze wzrastające obciążenie środowiska naturalnego, należy podkreślić potrzebę wdrażania nowoczesnych rozwiązań opartych na technologiach przyjaznych środowisku (np. zintegrowany transport zbiorowy). Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej Aglomeracji Opolskiej wiąże się również ze zwiększeniem jakości zasobów pracy i kapitału ludzkiego. 21% regionalnych przedsiębiorców deklaruje problemy w znalezieniu pracowników posiadających odpowiednie wykształcenie. Aż 27 % badanych przedsiębiorców uważa ponadto, iż problemy ze znalezieniem pracowników wynikają z braku doświadczenia zawodowego kandydatów.²⁴ Absolwenci nie posiadają kwalifikacji/ wykształcenia odpowiadających potrzebom zgłaszanym przez przedsiębiorców. Wskazuje to na potrzebę lepszego dostosowania kształcenia do potrzeb zgłaszanych

²⁴ Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku, Opole, 2015r.

przez pracodawców. W tym zakresie kluczowa jest skoordynowana współpraca międzysektorowa (pomiędzy sektorem szkolnictwa, przedsiębiorcami oraz samorządami AO) oraz rozwój kształcenia zawodowego i pozaformalnego. Szczególną uwagę należy zwrócić na praktyczne przygotowanie uczniów do wykonywania zawodu. Dodatkowo, w zakresie kształcenia ogólnego, dostrzega się potrzebę rozwijania kompetencji kluczowych takich jak: porozumiewanie się w języku ojczystym, porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywność i przedsiębiorczość, świadomość i ekspresja kulturalna.

Aglomeracja Opolska charakteryzuje się zbyt niskim stopniem innowacyjności gospodarki. Efektem tej sytuacji jest niedostateczny poziom dynamiki rozwoju gospodarki AO, co skutkuje m. in. zbyt niską jakością istniejących i powstających miejsc pracy w kontekście rosnących aspiracji mieszkańców, głównie absolwentów szkół wyższych (zjawisko zaprzepaszczania fachowców wpływa na sytuację AO równie niekorzystnie, co drenaż kapitału ludzkiego). Kolejne dostrzegane deficyty wiążą się z małą liczą projektów o charakterze badawczo-rozwojowym, co świadczy o niewykorzystywaniu potencjałów zarówno sektora biznesu (niski poziom zainteresowania współpracą z jednostkami B+R oraz IOB) jak również zasobów szkół wyższych. W kontekście stymulowania rozwoju gospodarczego w AO warto zwrócić uwagę na informacje zawarte w *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020*, w której podkreśla się konieczność skutecznego wykorzystania kapitału ludzkiego poprzez tworzenie innowacji z wykorzystaniem efektywnego transferu wiedzy.

5.3 Rynek pracy – wnioski z diagnozy i rekomendacje

Sytuacja na rynku pracy na terenie Aglomeracji Opolskiej jest pochodną już zanalizowanych procesów demograficznych oraz sytuacji gospodarczej w AO. Stopień bezrobocia rejestrowego wskazuje znaczne dysproporcje w poszczególnych gminach. Szczególnie wysokie wskaźniki odnotowano w zachodniej części AO. Niemniej kluczowym czynnikiem (barierą z perspektywy pracodawców, generującą zjawiska migracyjne) jest niska jakość miejsc pracy głównie w wymiarze płacowym. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest niedostateczny poziom przedsiębiorczości oraz niedostosowanie systemu szkolnictwa do rygorów gospodarki wolnorynkowej (brak dostosowywania programu nauczania oraz zbyt niski nacisk na kompetencje kluczowe). Dodatkowo drenaż najbardziej wartościowego kapitału ludzkiego skutkuje niedostateczną dynamiką oraz niskim poziomem innowacyjności regionalnej gospodarki. Jednocześnie zidentyfikowana atrakcyjność osiedleńcza jest relatywnie niska. Migracje zarobkowe stanowią trwałe zjawisko, które wpływa erozyjnie na więzy społeczne i poziom dzietności. Wzmocnienie potencjału gospodarczego Aglomeracji Opolskiej warunkuje poprawę sytuacji na rynku pracy. Kluczowymi determinantami w tym zakresie są

czynniki związane z tworzeniem klimatu proinwestycyjnego oraz rozbudowywanie infrastruktury (również przygotowywanie terenów pod inwestycje). Drugim filarem zintegrowanej polityki w zakresie poprawy sytuacji na rynku pracy powinny być działania związane z dostosowywaniem kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz podnoszenie jego jakości, co korzystnie wpłynie na aktywność zawodową mieszkańców AO. Skok jakościowy na regionalnym rynku pracy może zostać urzeczywistniony poprzez kompleksową współpracę instytucjonalną i międzysektorową. Analizowana niekorzystna specyfika regionalnego rynku pracy to skutek istniejących uwarunkowań społecznych i gospodarczych w Aglomeracji – niedostatecznie silnych powiązań funkcjonalnych oraz zbyt niskiej konkurencyjności względem aglomeracji ościennych. Sytuacja na regionalnym rynku pracy jest bezpośrednio sprzężona z efektywnością wykorzystywania istniejącego potencjału gospodarczego. Wiąże się to wprost z ukierunkowaniem rozwoju na branże definiowane w kategoriach inteligentnych specjalizacji wpływających na budowę przewag konkurencyjnych.

5.4 Edukacja – wnioski z diagnozy i rekomendacje

Edukacja to obszar, który ogniskuje większość problemów artykułowanych w ramach analizy potencjałów demograficznego i gospodarczego, jak również sytuacji na rynku pracy w Aglomeracji Opolskiej. Biorąc pod uwagę, iż kluczowym wyzwaniem stojącym przed AO jest zintegrowanie przestrzenne, społeczne i gospodarcze obszaru funkcjonalnego, należy podkreślić konieczność szczególnej dbałości o jakość kapitału ludzkiego. Relatywnie niski poziom przedsiębiorczości, skala i trwałość zjawisk migracyjnych oraz niedostosowanie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców do potrzeb rynku pracy to problemy, które wpływają na niekorzystną sytuację społeczno-gospodarczą obszaru funkcjonalnego i całego regionu. Odpowiedzią na szereg zidentyfikowanych deficytów jest zintensyfikowanie działań poprzez rozwijanie kompetencji kluczowych na wszystkich poziomach edukacji. Kompleksowo traktowana interwencja publiczna w obszarze edukacji wymaga wdrażania rozwiązań o charakterze systemowym. Pierwszym krokiem jest niwelowanie dysproporcji w dostępie do edukacji przedszkolnej (odnotowano wysoki stopień korelacji pomiędzy stopą bezrobocia rejestrowego kobiet a wskaźnikiem dostępności do placówek przedszkolnych). Miarą zróżnicowanej wewnętrznie dostępności edukacji przedszkolnej jest odsetek dzieci w wieku przedszkolnym, które korzystają z tej formy edukacji. „Dostępność” edukacji przedszkolnej jest pojęciem szerszym. Oznacza możliwość zapisania dziecka do publicznego przedszkola w gminie zamieszkania. Innymi wyznacznikami dostępności edukacji przedszkolnej są: możliwość umieszczenia dziecka w preferowanej placówce, możliwość posyłania go do przedszkola na odpowiednią liczbę godzin oraz zapewnienia udziału we wszystkich potrzebnych zajęciach. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym jest w Aglomeracji Opolskiej wyższy niż w województwie, jednak zauważalne są

dysproporcje w tym zakresie wewnątrz AO – pomiędzy gminami miejskimi a miejsko – wiejskimi. Dostępność do edukacji przedszkolnej, rozumiana jako możliwość zapisania dziecka do przedszkola w danej gminie, jest w AO stosunkowo wysoka, jednak jest zróżnicowana wewnętrznie. Szczególnie istotne wydają się bariery wynikające z niedostosowania godzin funkcjonowania placówek do potrzeb opiekunów. Utrudnia to, a czasem uniemożliwia, aktywność zawodową opiekunów dzieci najmłodszych. Zmniejszenie wspomnianych dysproporcji oraz zidentyfikowanych deficytów jest wyzwaniem dla Aglomeracji. W obszarze edukacji konieczne jest również podjęcie działań zmierzających do dostosowania programu kształcenia, głównie szkół zawodowych, do potrzeb inwestorów, również poprzez współpracę w zakresie realizacji praktyk zawodowych oraz staży w zakładach pracy. Powinny one korespondować z działaniami ukierunkowanymi na rozwijanie stref aktywności gospodarczej. Interwencja w obszarze edukacji powinna być powiązana ze spójnym programem rozwoju gospodarczego obszaru. Biorąc pod uwagę niedostateczny poziom dostępności komunikacyjnej o charakterze wewnętrznym oraz koncentrację placówek edukacyjnych w rdzeniu Aglomeracji należy również zadbać o wypracowanie i wdrożenie zintegrowanego systemu transportu publicznego. Jedynie skoordynowanie poszczególnych polityk sektorowych w obrębie AO umożliwi skuteczne przeciwdziałanie depopulacji i wzmocni rozwój gospodarczy obszaru.

5.5 Infrastruktura techniczna – wnioski z diagnozy i rekomendacje

Infrastruktura techniczna i jej cechy (struktura, lokalizacja, jakość) mają duże znaczenie dla rozwoju społeczno - gospodarczego Aglomeracji Opolskiej. Infrastruktura sieciowa w AO rozwinięta jest w stopniu zadowalającym, jednak w kontekście poprawy jakości życia mieszkańców oraz jakości stanu środowiska przyrodniczego, rekomendowane jest podejmowanie działań zmierzających do dalszego rozwoju sieci kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych. Istotne jest również wyrównanie dysproporcji w zakresie dostępności mieszkańców do infrastruktury sieciowej w poszczególnych gminach Aglomeracji Opolskiej (szczególnie wiejskich). Stan infrastruktury energetycznej AO jest dobry i zapewnia obszarowi bezpieczeństwo energetyczne. Konieczny jest rozwój sieci teleinformatycznych, szczególnie w kontekście rozwoju e-usług publicznych. Podsumowując, infrastruktura techniczna AO – jej stan i jakość, w dużej mierze jest determinowany dysproporcjami pomiędzy terenami wiejskimi i miejskimi. Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych i integracja obszaru jest warunkowana konsekwentnymi działaniami na rzecz modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej. Interwencja publiczna w tym zakresie miałaby charakter uzupełniający zarówno jako czynnik wzmacniający potencjał gospodarczy i naturalny AO.

5.6 Dostępność transportowa – wnioski z diagnozy i rekomendacje

Stosunkowo gęsta sieć dróg i linii kolejowych w stanie obecnym nie przyczynia się do wzmacniania powiązań funkcjonalnych zarówno wewnątrz Aglomeracji Opolskiej jak i z obszarami zewnętrznymi. Decyduje o tym kilka współistniejących czynników: zbyt mała liczba węzłów autostradowych (w szczególności w rejonie Opola); brak sprawnych powiązań na kierunku północ - południe zapewniających obszarowi pogranicza polsko-czeskiego i północnej części województwa efektywną dostępność Aglomeracji Opolskiej oraz włączenie się w ponadregionalne systemy transportowe; brak czytelnego powiązania Aglomeracji z Warszawą; brak wystarczającej liczby przepraw mostowych w dolinie Odry; brak zintegrowanych systemów komunikacyjnych; niska jakość infrastruktury transportowej i jej niedopasowanie do współczesnych wymogów; brak kompleksowych rozwiązań w zakresie transportu publicznego. W efekcie zidentyfikowanych niedostatków utrudniona jest wielowymiarowa integracja funkcjonalna obszaru i wzrost potencjału rozwojowego tak Aglomeracji Opolskiej, jak i całego województwa. W zakresie infrastruktury kolejowej konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do rewitalizacji istniejących linii kolejowych oraz przywracania (tam gdzie to uzasadnione) ruchu pociągów na zawieszonych liniach. Działania takie mogą przyczynić się do poprawy dostępności komunikacyjnej np. w północnej części AO, w gminach o niekorzystnej sytuacji komunikacyjnej (np. odtworzenie ruchu kolejowego na odcinku linii nr 301, relacji Opole Główne – Murów – Namysłów). Zewnętrzna dostępność komunikacyjna Aglomeracji jest znacznie lepsza aniżeli dostępność wewnętrzna. Problemem obszaru funkcjonalnego jest mało atrakcyjny i niedostosowany do potrzeb pasażerów system transportu zbiorowego (zarówno publicznego, jak i realizowanego przez przewoźników komercyjnych). Nadal istnieją w Aglomeracji Opolskiej obszary wykluczone komunikacyjnie. Taki stan rzeczy nie sprzyja dalszej integracji obszaru i wzmacnianiu powiązań funkcjonalnych. Powoduje również systematyczny wzrost liczby samochodów osobowych, szczególnie w rdzeniu Aglomeracji Opolskiej oraz tworzenie się zatorów komunikacyjnych na kordonie ośrodka wojewódzkiego. To z kolei negatywnie wpływa na stan środowiska naturalnego, szczególnie jakość powietrza atmosferycznego i poziom hałasu. Poza działaniami związanymi z udrożnieniem układu komunikacyjnego AO konieczne jest zapewnienie mieszkańcom sprawnie funkcjonującego i atrakcyjnego dla pasażera publicznego transportu zbiorowego. Jednocześnie inwestycje dotyczące zakupu taboru autobusowego nie są warunkiem wystarczającym dla stworzenia spójnego systemu transportu. Komplementarnie należy realizować działania, dzięki którym publiczny transport zbiorowy będzie atrakcyjniejszy dla pasażerów (integracja taryfowa, informacja pasażerska, ITS, priorytetyzacja transportu zbiorowego, ułatwienie podróży multimodalnych, ograniczenie ruchu samochodowego w centrum miast, usprawnienie komunikacji zbiorowej pod względem dostępności i niezawodności, podniesienie poziomu bezpieczeństwa, komfortu i elastyczności). Z uwagi na obecny stan infrastruktury wskazana jest również realizacja zadań zmierzających do budowy spójnego systemu

sieci dróg rowerowych. Powiązanie wszystkich wyżej wymienionych działań nie tylko przyczyni się do zwiększenia spójności obszaru Aglomeracji Opolskiej i poprawy dostępności komunikacyjnej, ale również pozytywnie wpłynie na jakość i stan środowiska poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń i hałasu, których w dużej mierze źródłem jest ruch komunikacyjny. W tym kontekście istotne jest również wyprowadzanie ruchu samochodowego z centrum miast. Poprawa dostępności komunikacyjnej AO (wewnętrznej i zewnętrznej) pozytywnie wpłynie również na atrakcyjność osiedleńczą i gospodarczą obszaru.

5.7 Środowisko (charakterystyka wybranych zasobów) – wnioski z diagnozy i rekomendacje

Aglomeracja Opolska jest terenem zróżnicowanym pod względem zagospodarowania, ogólnie silnie uprzemysłowionym, a tutejsze zasoby naturalne od wieków podlegały intensywnej eksploatacji. Stan środowiska jest zróżnicowany i podlega szeregowi niekorzystnych oddziaływań zewnętrznych. W okresie po 1989 r. nastąpiła znaczna poprawa w wielu dziedzinach, zwłaszcza emisji zanieczyszczeń przemysłowych do atmosfery, oczyszczania ścieków, zagospodarowania odpadów. Zwiększyło się jednak zagrożenie związane z emisją hałasu i zanieczyszczeń powietrza powodowanych przez ruch drogowy. Województwo opolskie należy do regionów o najwyższym stopniu zanieczyszczenia powietrza w Polsce. Ze względu na położenie Aglomeracji Opolskiej na obszarze o najwyższym w skali kraju obciążeniu środowiska związanym z emisją zanieczyszczeń istnieje potrzeba kontynuacji inwestycji dotyczących ochrony środowiska, w szczególności związanych z poprawą jakości powietrza oraz efektywności energetycznej. Biorąc pod uwagę, iż głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest emisja antropogeniczna konieczne jest podjęcie działań minimalizujących negatywny wpływ działalności człowieka na stan środowiska. Wskazane jest rozwijanie ekologicznych, przyjaznych środowisku form transportu, rozwój systemu publicznego transportu zbiorowego bazującego na taborze odpowiadającym wymogom współczesnych norm ekologicznych, wyprowadzanie ruchu samochodowego z centrum miast, edukacja ekologiczna, a także działania zmniejszające energochłonność sektora publicznego oraz mieszkaniowego.

Istotnym czynnikiem, bezpośrednio oddziałującym na pogorszenie jakości środowiska naturalnego w Aglomeracji Opolskiej jest niska efektywność energetyczna budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Nieefektywne systemy: grzewcze, wentylacyjne, doprowadzające ciepłą wodę, wyposażone w urządzenia o niskiej klasie efektywności energetycznej oraz niewystarczająca izolacja termiczna budynków prowadzi do nadmiernego zużycia energii i zanieczyszczenia powietrza. Systematycznie przekraczane są normy stężenia gazów i pyłów w powietrzu atmosferycznym, zjawisko to szczególnie nasila się w okresie grzewczym.

5.8 Turystyka i dziedzictwo kulturowe - wnioski z diagnozy i rekomendacje

Uwarunkowania naturalne i dziedzictwo kulturowe są ważnymi obszarami mogącymi mieć wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy Aglomeracji Opolskiej. Zakres skoordynowanej interwencji publicznej w ramach instrumentu ZIT powinien być ukierunkowany na wykorzystanie istniejących i zidentyfikowanych zasobów. Turystyka i rekreacja oraz instytucje kultury i materialne dziedzictwo oparte o spuściznę historyczną to czynniki, które pośrednio wpływają na atrakcyjność osiedleńczą i przede wszystkim na jakość życia mieszkańców. Zahamowanie procesu depopulacji oraz zwiększenie konkurencyjności AO jest możliwe w ramach kompleksowej interwencji. Tworzenie we współpracy międzygminnej w obszarze AO sieci produktów turystycznych jest elementem, który wpłynie na możliwości spędzania czasu wolnego w AO. Poszerzy ofertę turystyczną dedykowaną turystyce rodzinnej, weekendowej i pobytom biznesowym. Wiele z obiektów dziedzictwa kulturowego Aglomeracji wymaga jednak remontów i konserwacji, które przywrócą im blask, dostosują ich infrastrukturę do potrzeb turystów (w tym niepełnosprawnych), zwiększą ich atrakcyjność dla ruchu turystycznego, wzmocnią funkcje edukacyjne i przyczynią się do zwiększenia udziału mieszkańców AO w kulturze. Zabytki stanowić mogą istotny walor turystyczny całego obszaru funkcjonalnego. Powiązania sieciowe, będące udziałem gmin AO, powinny wykorzystywać istniejące potencjały na rzecz niwelowania dysproporcji zachodzących pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi. Narzędziem pozwalającym na efektywną integrację są m. in. liniowe produkty turystyczne (wielokulturowe dziedzictwo AO w tym zakresie jest elementem pozwalającym na budowaniu rzeczywistej przewagi konkurencyjnej). Mając na uwadze budowanie trwałych i efektywnych powiązań funkcjonalnych (opierających się o rzeczywiste i zidentyfikowane potencjały) należy wrócić uwagę na kwestię budowy zintegrowanego systemu transportowego, uwzględniającego sieć tras i ścieżek rowerowych. W kontekście funkcjonowania obszarów atrakcyjnych przyrodniczo (wykorzystywanych turystycznie) ważne są działania ukierunkowane na wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku. Aktualnie turystyka, jako gałąź regionalnej gospodarki, nie ma charakteru wiodącego niemniej przede wszystkim turystyka biznesowa ma charakter branży wschodzącej w AO. Również gospodarka senioralna wymaga stworzenia zaplecza w postaci funkcjonujących przemysłów czasu wolnego. Co warto podkreślić, wykorzystanie zasobów naturalnych Aglomeracji korzystnie wpłynie również na jakość życia mieszkańców.

6. Analiza SWOT

Na podstawie diagnozy obszaru określono słabe i mocne strony Aglomeracji Opolskiej. Zidentyfikowano również szanse i zagrożenia mogące mieć istotny wpływ na dalszy rozwój obszaru objętego instrumentem zintegrowanych inwestycji terytorialnych.

Tabela 5 Mocne i słabe strony Aglomeracji Opolskiej

Mocne strony	Słabe strony
Dobra dostępność w zewnętrznym układzie komunikacyjnym	Niedostateczny poziom skomunikowania wewnętrznego
Bliskość portów lotniczych	Brak zintegrowanego systemu zbiorowego transportu publicznego
Zróżnicowana struktura gospodarki	Niedostateczne przygotowanie i skomunikowanie terenów inwestycyjnych w AO
Zasoby dla rozwoju gałęzi przemysłu spożywczego, wapienniczego i cementowego	Dysproporcje w dostępie do infrastruktury technicznej i transportowej na terenie Aglomeracji Opolskiej
Bezpieczeństwo energetyczne, bliskość dostawców mediów	Niska efektywność energetyczna transportu w Opolu i jego obszarze funkcjonalnym
Dobra kondycja istniejących mikro i małych przedsiębiorstw	Znikoma liczba przedsiębiorstw z branż nowoczesnych technologii
Dobrze rozwinięty sektor usług	Brak wspólnej oferty inwestycyjnej AO i zintegrowanego systemu obsługi inwestora
Spora atrakcyjność Aglomeracji Opolskiej dla inwestorów zagranicznych	Niska jakość miejsc pracy głównie w wymiarze płacowym
Duże firmy o uznanej marce działające na terenie AO	Niedostateczna liczba miejsc pracy dla wykwalifikowanych kadr
Dostęp do wykwalifikowanych zasobów ludzkich, pracownicy z doświadczeniem międzynarodowym, znajomość języków obcych	Niski poziom innowacyjności
Aktywność gospodarcza ludności	Niedostosowana oferta kształcenia na poziomie średnim i wyższym do potrzeb rynku pracy
Skupienie potencjału edukacyjnego województwa opolskiego na terenie Aglomeracji Opolskiej	Niewystarczający poziom kompetencji kluczowych wśród absolwentów wszystkich typów szkół
Wysoki poziom kształcenia wyrażający się wyższymi niż średnia dla województwa i kraju wynikami egzaminów i testów	Brak spójnej sieci dróg rowerowych stanowiących alternatywną formę transportu
Obecność ośrodków akademickich	Znaczący udział emisji antropogenicznej w zanieczyszczeniu powietrza (zanieczyszczenia komunikacyjne, indywidualne źródła ciepła, tabor transportu publicznego nieodpowiadający normom środowiskowym)
Aktywne organizacje pozarządowe	Niska liczba i zróżnicowanie instytucji otoczenia biznesu
Dostępność do infrastruktury społecznej	Niska efektywność energetyczna budynków
Bogate i oryginalne dziedzictwo kulturowe, wielokulturowe społeczeństwo AO	Niewykorzystane zasoby dziedzictwa kultury materialnej – zły stan techniczny części obiektów zabytkowych o potwierdzonej wartości architektonicznej i historycznej
Walory przyrodnicze i krajobrazowe Aglomeracji Opolskiej	Niezadawalający stan klimatu akustycznego w większych ośrodkach miejskich AO

Systematyczny wzrost liczby turystów odwiedzających Aglomerację Opolską (mierzony liczbą korzystających z noclegów)	Niespełnianie wymogów współczesnych odbiorców przez obiekty stanowiące potencjalne atrakcje turystyczne (głównie obiekty dziedzictwa kultury materialnej)
---	---

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 6 Szanse i zagrożenia Aglomeracji Opolskiej

Szanse	Zagrożenia
Korzystne położenie geograficzne	Niekorzystne tendencje demograficzne: rosnący proces depopulacji, procesy migracyjne
Polityka Unii Europejskiej i kraju związana z rozwojem inteligentnych specjalizacji	Rosnąca siła metropolii w bliskim sąsiedztwie AO
Utworzenie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska pełniącego rolę Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych – nowe instrumenty wspierające rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych	Odptyw wykwalifikowanej kadry do innych ośrodków miejskich („drenaż mózgów”)
Priorytetowe traktowanie AO jako ośrodka wzrostu w skali całego regionu (zapis w <i>Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku</i> zakładający rozwój konkurencyjnej Aglomeracji Opolskiej)	Słaba koniunktura na rynkach światowych związana ze skutkami kryzysu gospodarczego
Polityka regionalna zorientowana na procesy demograficzne – <i>Program Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 roku „Opolskie dla rodziny”</i>	Wzrastające obciążenie ruchem komunikacyjnym, szczególnie transportu samochodowego
Zewnętrzne środki pomocowe wspierające rozwój obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich	Zmniejszająca się liczba połączeń kolejowych i autobusowych
Wyznaczone pasma rozwojowe i ich potencjał inwestycyjny (pasmo drogi nr 46, pasmo rzeki Odry)	Utrzymujący się zły stan powietrza zanieczyszczonego pyłami i emisją CO ₂
Wysoki potencjał rozwoju współpracy pomiędzy placówkami kształcenia ustawicznego i przedsiębiorcami, współpracy instytucjonalnej i międzysektorowej	Przeniesienie na szczebel centralny decyzji o przyznawaniu środków unijnych na badania, rozwój i inwestycje uczelni wyższych
Niski wskaźnik gęstości zaludnienia	

Źródło: Opracowanie własne

Zasadniczo wyzwania rozwojowe zmierzają do wyeliminowania słabych stron, unikania zagrożeń, wzmacniania mocnych stron oraz wykorzystywania szans pojawiających się na obszarze Aglomeracji Opolskiej. Występujące korelacje pomiędzy czynnikami rozwojowymi Aglomeracji Opolskiej charakteryzują się różną intensywnością i charakterem. W celu określenia kluczowych wyzwań strategicznych istotne jest wskazanie wyników korelacji pomiędzy:

1. Mocnymi stronami i szansami
2. Mocnymi stronami i zagrożeniami
3. Słabymi stronami i zagrożeniami
4. Słabymi stronami i szansami

KORELACJE: SŁABE STRONY – SZANSE, SZANSE – SŁABE STRONY

Zidentyfikowane szanse rozwojowe mogą nie tylko wpłynąć na spotęgowanie mocnych stron Aglomeracji Opolskiej, lecz w dużej mierze przyczynią się także do przezwyciężenia słabych stron. Korelacje pomiędzy szansami rozwojowymi a słabymi stronami będą mieć dość duże znaczenie dla rozwoju Aglomeracji, podobnie jak zależności pomiędzy szansami a mocnymi stronami.

Należy zauważyć, że wiele słabych stron będzie można przezwyciężyć dzięki wykorzystaniu korzystnego położenia geograficznego, wdrażanej polityce miejskiej, wykorzystaniu instrumentów wspierających rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych. Wpłynie to znacząco na zniwelowanie słabych stron Aglomeracji, które mogą zahamować proces wykorzystania szans rozwojowych. Należą do nich przede wszystkim: dysproporcje w dostępie do infrastruktury technicznej, niski poziom innowacyjności, zły stan wewnętrznej komunikacji i oferta edukacyjna niedostosowana do wymogów rynku pracy.

Wyzwania strategiczne AO wynikające z korelacji szans i słabych stron uwzględniają elementy związane z niewystarczającym rozwojem infrastruktury hamującym inwestycje gospodarcze, niedostosowaniem kwalifikacji pracowników i absolwentów do wymogów rynku pracy, niekorzystną organizacją transportu zbiorowego. Występujące słabe strony w tym zakresie mogą przyczyniać się do połowicznego wykorzystania nadchodzących szans, które są istotne dla spotęgowania siły oddziaływania istniejących już mocnych stron.

Działania z zakresu przeciwdziałania odpływowi wysoko wykwalifikowanych kadr powinny być ukierunkowane na jak najlepsze dostosowanie oferty edukacyjnej szkół i uczelni do wymogów rynku pracy. Wsparcie sektora MŚP powinno być ukierunkowane na poszerzenie oferty inwestycyjnej dzięki czemu uruchomiony zostanie równomierny wzrost liczby przedsiębiorstw na terenie Aglomeracji Opolskiej i zanikanie występujących pomiędzy gminami dysproporcji w poziomie rozwoju gospodarczego. Inteligentna specjalizacja gospodarcza regionu i rozwój kształcenia zawodowego opierać powinien się na wykorzystaniu współpracy przedsiębiorstw i środowisk edukacyjnych. Z kolei rozwinięcie połączeń z zewnętrznym układem komunikacyjnym będzie efektywne w sytuacji modernizacji i rozbudowy wewnętrznego układu komunikacyjnego powiązanego z rozwojem transportu zbiorowego i rozwojem alternatywnych form transportu.

Tym samym najistotniejsze z punktu widzenia wizji rozwoju *Aglomeracji Opolskiej* są zależności występujące pomiędzy słabymi stronami oraz szansami. W tym przypadku wskazane wyzwania strategiczne koncentrować się powinny na systematycznym eliminowaniu słabych stron przy wykorzystaniu szans i jednoczesnym unikaniu zagrożeń, pojawiających się na obszarze Aglomeracji Opolskiej. Ten charakter korelacji można przyjąć jako preferowany kierunek działań rozwojowych podejmowanych w Aglomeracji Opolskiej.

KORELACJE: SŁABE STRONY – ZAGROŻENIA, ZAGROŻENIA – SŁABE STRONY

Wysoce niepożądane zjawiska hamujące rozwój Aglomeracji Opolskiej mogą wystąpić w sytuacji wzajemnego oddziaływania na siebie słabych stron i zagrożeń rozwojowych.

Zidentyfikowane słabe strony Aglomeracji, które mogą dodatkowo potęgować zagrożenia dla rozwoju całego obszaru to przede wszystkim: niska jakość miejsc pracy wpływająca na migrację i drenaż wykwalifikowanych kadr, podobnie jak znikoma liczba przedsiębiorstw nowoczesnych technologii. Niedostateczny poziom skomunikowania wewnątrz Aglomeracji transportem zbiorowym powoduje wzrost obciążenia środowiska niską emisją generowaną przez indywidualny transport samochodowy. Oferta kształcenia niedostosowana do potrzeb rynku pracy w połączeniu z brakiem rozwoju kompetencji kluczowych w kontekście zagrożeń wynikających z występujących kryzysów gospodarczych jest zagrożeniem dla znalezienia pracy i rozwoju przedsiębiorstw wysokich technologii. Niska efektywność energetyczna budynków i duża liczba indywidualnych źródeł ciepła wpływają na utrzymujący się zły stan powietrza.

Występujące korelacje między słabymi stronami i zagrożeniami rozwoju Aglomeracji Opolskiej przyczynić się mogą do wzmacniania szeregu negatywnych zjawisk, mających przełożenie na wiele obszarów jej funkcjonowania. Wyeliminowanie pojawiających się zagrożeń i zniwelowanie słabych stron rozwojowych powinno być uwzględnione w perspektywnych wyzwaniach rozwojowych Aglomeracji Opolskiej.

KORELACJE: MOCNE STRONY – SZANSE, SZANSE – MOCNE STRONY

Kluczową szansą dla wzmacniania potencjałów Aglomeracji Opolskiej w perspektywie lat 2014-2020 jest możliwość pozyskania środków zewnętrznych, a w szczególności funduszy unijnych oraz krajowych na realizację polityki miejskiej i wsparcie rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich. Budowa przewagi konkurencyjnej Aglomeracji będzie uzależniona od racjonalnego wykorzystania przez samorządy Aglomeracji funduszy zewnętrznych na projekty rozwojowe, zarówno te infrastrukturalne, poprawiające wewnętrzną spójność, jak i działania wzmacniające obszar społeczny, szczególnie obszar edukacji.

Priorytetowe traktowanie Aglomeracji jako ośrodka wzrostu w skali całego regionu to także szansa na dalszy rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, a przez to wzmacnianie specjalizacji regionalnych oraz rozwijanie wzajemnych powiązań silnych przedsiębiorstw działających w dominujących sektorach gospodarki Aglomeracji Opolskiej z instytucjami kształcenia ustawicznego.

Działania służące dalszemu rozwojowi gospodarczemu Aglomeracji Opolskiej powinny uwzględniać mocne strony Aglomeracji, do których zalicza się: dobrą kondycję mikro i małych przedsiębiorstw, dobrą dostępność w zewnętrznym układzie komunikacyjnym i istniejące na terenie

Aglomeracji zasoby. Ich wykorzystanie w kontekście wyznaczonych pasm rozwojowych i położenia geograficznego obszaru Aglomeracji umocni zróżnicowaną strukturę gospodarki. Rozwój oparty o współpracę przedsiębiorstw w formie klastrów, współpracę wykorzystującą potencjał edukacyjny i ośrodki akademickie stworzy dogodne warunki dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy. Silna pozycja konkurencyjna oparta na szerokiej ofercie dla potencjalnych inwestorów i mieszkańców w połączeniu z rozwojem inteligentnych specjalizacji gospodarczych doprowadzi do zniwelowania różnic rozwojowych w stosunku do ośrodków metropolitalnych.

KORELACJE: MOCNE STRONY – ZAGROŻENIA, ZAGROŻENIA – MOCNE STRONY

Na określenie wyzwań strategicznych Aglomeracji Opolskiej wpływ mają również silne korelacje pojawiające się pomiędzy mocnymi stronami i zagrożeniami. Niewątpliwie mocne strony Aglomeracji poddane są silnym zagrożeniom, wynikającym z zachodzących negatywnych zmian demograficznych. Zmiany te, związane m.in. ze starzeniem się społeczeństwa, odpływem mieszkańców poza granice Aglomeracji, spadkiem popytu konsumpcyjnego, zaburzeniem wymienności pokoleniowej na rynku pracy przy jednoczesnym wzroście wydatków w sferze społecznej mogą bardzo negatywnie wpłynąć na niemal wszystkie obszary funkcjonowania Aglomeracji Opolskiej.

Niższy popyt i zmiana zapotrzebowania na usługi związane z malejącą liczbą ludności i zmianą struktury pokoleniowej mogą spowodować konieczność ograniczania zakresu funkcjonowania niektórych instytucji publicznych i prywatnych z uwagi na ich nierentowność.

Podstawowym zagrożeniem dla rozwoju potencjałów gospodarczych Aglomeracji Opolskiej, obok niżu demograficznego i migracji zarobkowej wykwalifikowanych kadr, jest recesja na rynkach światowych związana z występującymi kryzysami gospodarczymi, które mogą znacząco osłabić działanie silnych stron Aglomeracji Opolskiej.

Podsumowując, najważniejsze wyzwania strategiczne Aglomeracji Opolskiej określone zostały na podstawie występujących **korelacji**. Wskazane na ich podstawie kluczowe perspektywiczne wyzwania strategiczne koncentrować powinny się przede wszystkim na obszarach problemowych decydujących o rozwoju Aglomeracji, do których należą:

- dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich Aglomeracji Opolskiej
- niepełne wykorzystanie istniejących zasobów AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego,
- nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji,
- niezadowalający stan środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii i ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego oraz znikomego wykorzystania alternatywnych form transportu,

Podstawowymi filarami rozwoju Aglomeracji Opolskiej powinny być działania służące poprawie warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej, wytworzeniu pozytywnego klimatu inwestycyjnego oraz zapewnieniu odpowiednich warunków infrastrukturalnych i bytowych sprzyjających osadnictwu i rozwojowi społeczno-kulturowemu mieszkańców.

7. Obszary problemowe Aglomeracji Opolskiej

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Aglomeracji Opolskiej są szczególnym instrumentem wsparcia opartym na gruntownej diagnozie obszaru funkcjonalnego. Kluczowe jest zatem zidentyfikowanie i udokumentowanie zjawisk, procesów oraz wskazanie obszarów o charakterze problemowym. Diagnoza społeczno-gospodarcza Aglomeracji Opolskiej wskazuje na istotną potrzebę skoordynowania interwencji publicznej wykorzystującej formułę ZIT. W tym miejscu warto podkreślić cel wdrażania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, będących nowym narzędziem realizacji regionalnej polityki terytorialnej. W dokumencie pn. *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce* wskazano 4 główne cele zastosowania ZIT:

1. Sprzyjanie rozwojowi współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych największych polskich miast;
2. Promowanie partnerskiego modelu współpracy różnych jednostek administracyjnych na miejskich obszarach funkcjonalnych;
3. Realizacja zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i ich obszarów funkcjonalnych;
4. Zwiększanie wpływu miast i powiązanych z nimi obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań wspieranych na ich obszarze w ramach polityki spójności.²⁵

Biorąc pod uwagę wyżej wymienione wytyczne, niezbędne jest wskazanie obszarów wymagających wsparcia, co umożliwi efektywne ukierunkowanie interwencji publicznej. Dodatkowo działania w ramach ZIT podlegają ograniczeniom ze względu na ściśle zdefiniowanie priorytetów inwestycyjnych w ramach RPO WO 2014-2020, które mogą być wdrażane w trybie ZIT.

Głównym wyzwaniem, problemem rozwojowym Aglomeracji Opolskiej jest jej **niska konkurencyjność**, szczególnie w stosunku do sąsiednich obszarów funkcjonalnych (bliskie sąsiedztwo zarówno konurbacji górnośląskiej i Wrocławia). Na to zjawisko nakłada się **proces depopulacji**. Zjawiska problemowe dotyczące poszczególne miejskie obszary funkcjonalne w Polsce w dużej mierze mają podobny charakter, niemniej w odniesieniu do Aglomeracji Opolskiej można wyznaczyć cztery fundamentalne obszary problemowe ogniskujące przyczyny i źródła relatywnie niskiej pozycji konkurencyjnej Aglomeracji Opolskiej. Definiując je brano pod uwagę:

1. Relacje miasto-wieś (rozległość obszaru i przewaga terenów wiejskich);

²⁵ *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, lipiec 2013r.

2. Wiodącą rolę Opola – rdzenia AO – ośrodka wojewódzkiego posiadającego potencjał dla rozwoju funkcji metropolitalnych;
3. Relatywnie niski poziom wykształcenia i trwałości powiązań funkcjonalnych (usługi publiczne);
4. Niekorzystne tendencje demograficzne (i ich trwały charakter);
5. Proces suburbanizacji wpływający na potrzebę wzmocnienia koordynacji usług publicznych wykraczając poza obręb granic administracyjnych poszczególnych gmin.

Powyższe uwarunkowania charakterystyczne dla Aglomeracji Opolskiej nakładają się na obiektywne zjawiska o charakterze ogólnopolskim, takie jak wyzwania związane z modernizacją i rozbudową infrastruktury, potrzebą wzmacniania kapitału ludzkiego oraz koniecznością efektywnego wykorzystywania istniejących zasobów i potencjałów czy uwarunkowania makroekonomiczne. Na podstawie wyartykułowanych czynników zdefiniowano następujące **obszary problemowe** wymagające interwencji w oparciu o instrument ZIT:

1. Niepełne wykorzystywanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru;
2. Niezadawalający stan środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii i ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego oraz znikomego wykorzystywania alternatywnych form mobilności;
3. Nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji;
4. Dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich Aglomeracji Opolskiej.

Niepełne wykorzystywanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru to pierwszy ze zdefiniowanych obszarów problemowych Aglomeracji Opolskiej. Jedną z przewag konkurencyjnych Aglomeracji Opolskiej jest korzystne położenie geograficzne, przebiegające przez obszar kluczowe arterie komunikacyjne takie jak należąca do transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) – autostrada A4 czy też linia kolejowa E 30 (należąca do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego) i funkcjonowanie terenów inwestycyjnych. Niemniej poziom atrakcyjności inwestycyjnej jest niedostateczny. Liczba inwestorów jest zbyt niska, co znajduje odzwierciedlenie w niskiej podaży ofert pracy oraz niezadawalającej jakości powstających miejsc pracy. Źródłem i rdzeniem niezadawalających wskaźników regionalnej gospodarki, poza negatywnymi zjawiskami demograficznymi, jest niska pozycja konkurencyjna, szczególnie względem sąsiednich obszarów (m.in. pomimo funkcjonowania publicznych uczelni wyższych ich potencjał na tle Wrocławia i Katowic jest zdecydowanie niższy). Kluczowe z perspektywy budowania wzrostu gospodarczego AO jest efektywne wykorzystanie istniejących zasobów obszaru, wśród nich szczególną rolę pełnią tereny inwestycyjne. Odpowiednio przygotowane tereny inwestycyjne, wyposażone w niezbędną

infrastrukturę przyczynić mogą się zarówno do wzrostu zainteresowania potencjalnych inwestorów obszarem Aglomeracji Opolskiej, jak również do dalszego rozwoju przedsiębiorstw już działających w obszarze funkcjonalnym. Komercjalizacja i tworzenie stref aktywności gospodarczej wiąże się z kompleksową interwencją publiczną – uzbrajaniem terenów inwestycyjnych czy też poprawą ich dostępności komunikacyjnej. Tworzenie sprzyjających warunków dla inwestorów jest również związane z wdrażaniem rozwiązań uzupełniających, komplementarnych – nadających interwencji wymiar zintegrowany. Pierwszym z takich działań jest stworzenie zintegrowanego systemu transportu publicznego oraz rozwój alternatywnych form transportu, co wpłynie pozytywnie na mobilność mieszkańców i umożliwi skuteczny dojazd do istniejących i nowopowstających przedsiębiorstw. Drugi wymiar to stopień dostosowania systemu edukacji do identyfikowanego zapotrzebowania rynku. Szczególnie istotne jest to w przypadku kształcenia zawodowego. W świetle wniosków płynących z *Programu rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do roku 2020*²⁶ i opinii formułowanych przez regionalnych przedsiębiorców²⁷, dużym problemem jest brak osób z odpowiednim wykształceniem (21% deklaracji ankietowanych przedsiębiorców) oraz z wystarczającym doświadczeniem (27% wskazań). Świadczy to o konieczności rozbudowy systemu kształcenia ustawicznego oraz zawodowego kładącego nacisk na praktyki i staże. Poprawa sytuacji na rynku pracy jest możliwa przy zachowaniu kompleksowej i wielotorowej interwencji. W tym kontekście należy również komplementarnie realizować działania dotyczące wyrównywania dostępu do edukacji przedszkolnej. Kształcenie odpowiednich postaw i umiejętności weczesnym okresie życia ma kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju dzieci i młodzieży. Dodatkowo zwiększenie dostępności do miejsc wychowania przedszkolnego umożliwi pogodzenie życia zawodowego z opieką nad dziećmi, co jest szczególnie istotne dla osób w trudnej sytuacji na rynku pracy (kobiety). Poprawa sytuacji gospodarczej Aglomeracji powinna się wiązać ze wsparciem specjalizacji regionalnych, w tym specjalizacji inteligentnych oraz potencjalnie kluczowych obszarów rozwoju. Specjalizacje regionalne, w tym specjalizacje inteligentne, ściśle wiążą się z potencjałami endogenicznymi (wewnętrznymi) i służą podnoszeniu pozycji konkurencyjnej regionu przy uwzględnieniu zrównoważenia ładów rozwoju.²⁸ Swoistym kołem zamachowym regionalnej gospodarki w kontekście uzbrajania terenów inwestycyjnych może być sektor usług dedykowanych seniorom, nowoczesne usługi biznesowe czy też np. branża drzewno-meblarska. Należy również podkreślić rolę kompetencji kluczowych (zagadnienie bezpośrednio związane z sektorem edukacji niemniej posiadające istotne przełożenie na życie gospodarcze AO).

²⁶ *Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*, Opole 2015r.

²⁷ Badania przeprowadzone na potrzeby opracowania *Programu rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*

²⁸ *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020*, Opole, lipiec 2014 r. (załącznik nr 1 do Uchwały nr 5250 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 1 lipca 2014r.). Dokument wskazuje specjalizacje regionalne, w tym inteligentne oraz potencjalnie kluczowe obszary rozwoju.

Niezadowalający stan środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii, ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego oraz znikomego wykorzystywania alternatywnych form mobilności. Zagadnienia związane ze środowiskiem wpisują się w działania ukierunkowane na wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej AO. Poprawa stanu środowiska naturalnego wiąże się z jednej strony z koniecznością zapobiegania negatywnemu wpływowi funkcjonujących przedsiębiorstw cechujących się wysoką emisją na środowisko (np. w gminach Ozimek i Zdzeszowice), z drugiej strony istotna część AO to obszary o wysokich walorach przyrodniczych, które potencjalnie mogą się przełożyć na ruch turystyczny. Dokonanie skoku jakościowego w zakresie osiągania norm środowiskowych wymaga ukierunkowania interwencji na cały obszar. Zintegrowane działania powinny opierać się o wdrażanie nowoczesnych rozwiązań z zakresu transportu publicznego, wykorzystującego technologie przyjazne środowisku. Drugim filarem polityki środowiskowej powinno być zwiększanie efektywności energetycznej w obiektach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej oraz skoordynowane działania z zakresu likwidacji niskiej emisji w budynkach i modernizacji infrastruktury ciepłowniczej. Pomimo punktowego charakteru tej interwencji poprawa sprawności energetycznej będzie oddziaływać na cały obszar (skumulowany efekt ekologiczny), natomiast działania z zakresu rozwoju transportu publicznego i alternatywnych form mobilności będą miały charakter zintegrowany. Poprawa stanu środowiska naturalnego wpłynie również na jakość życia mieszkańców i przyczyni się do wzrostu atrakcyjności osiedleńczej AO. Analizowany obszar problemowy w pierwszym rzędzie dedykowany jest środowisku naturalnemu, niemniej jednak ukierunkowanie interwencji na kwestie ograniczenia emisji wpłynie również na poprawę usług publicznych związanych z dostępnością komunikacyjną obszaru. Zintegrowany system transportu zbiorowego korzystnie wpłynie na mobilność mieszkańców i znajdzie odzwierciedlenie w poprawie sytuacji społeczno-gospodarczej AO – głównie w zakresie dostępu do ośrodków miejskich stanowiących miejsca pracy i nauki dla populacji obszaru funkcjonalnego oraz do istniejących i nowopowstających przedsiębiorstw (również alternatywne formy mobilności w zakresie dojazdów do pracy czy też poruszanie się pomiędzy gminami wewnątrz AO oraz na trasie gminy – rdzeń AO.)

Nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji. Pochodną jakości systemu edukacji i poszczególnych placówek oświatowych jest sytuacja na rynku pracy. Pomimo istniejących zasobów, oświata na terenie AO wymaga interwencji publicznej. Według zebranych deklaracji²⁹, uczniowie szkół średnich mają negatywne odczucia w kontekście swojej przyszłości zawodowej – 2/3 badanych obawia się, że po ukończeniu szkoły nie znajdzie zatrudnienia. Potwierdzeniem tych obaw mogą być także

²⁹ Badania przeprowadzone na potrzeby opracowania *Programu rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*

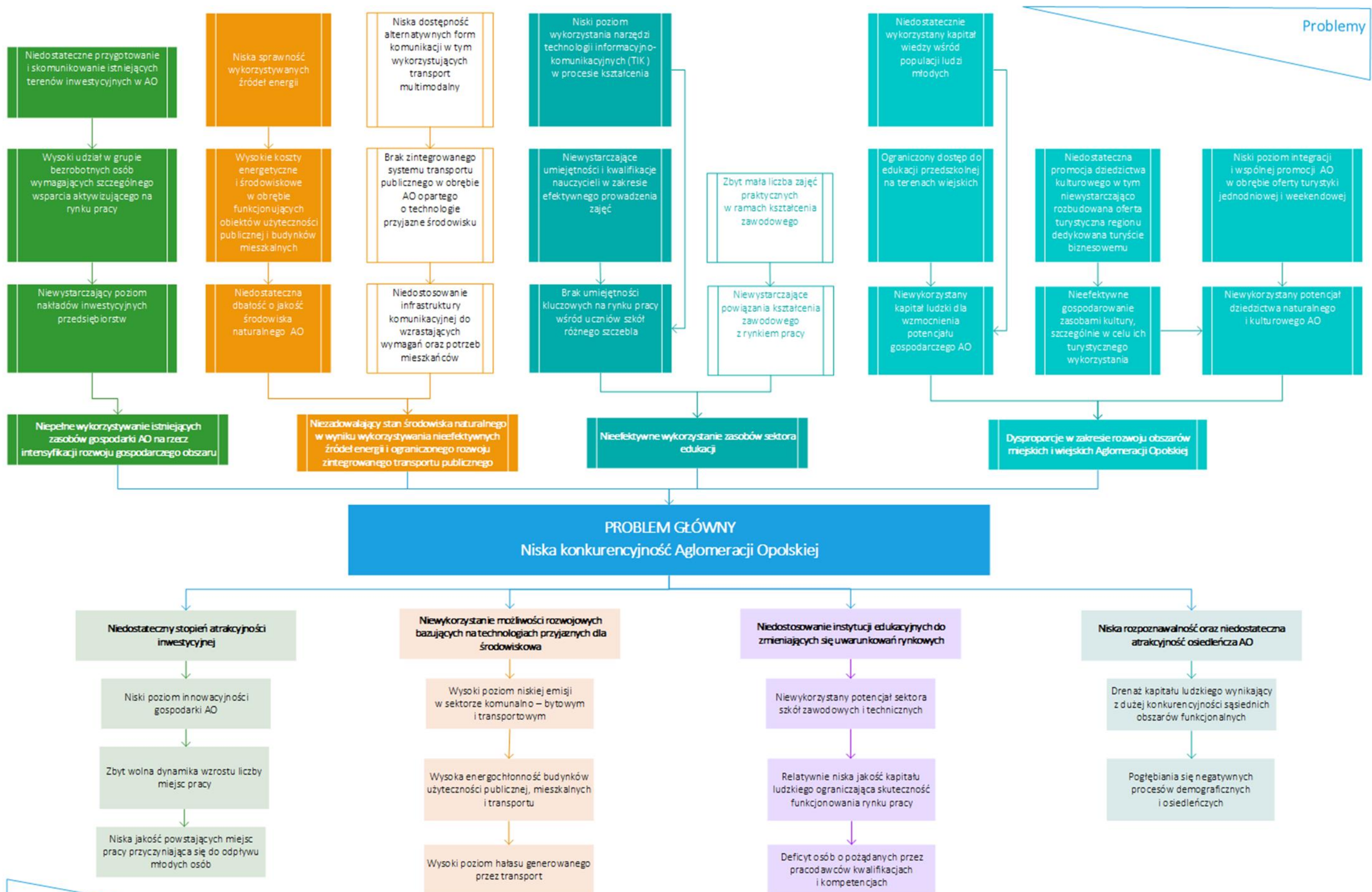
zawody, w jakich chcieliby w przyszłości pracować badani po ukończeniu nauki. Wśród zawodów wskazywanych przez badane osoby najczęściej pojawiały się zawody kojarzone ze względną stabilnością zatrudnienia – zawody mundurowe, medyczne, nowoczesnych technologii i zawody inżynierskie. W perspektywie 5-10 lat niemal 2/3 młodzieży w AO zamierza podjąć studia (częściej kobiety niż mężczyźni). Mężczyznom częściej wystarcza posiadanie wykształcenia średniego – technicznego. Spośród osób deklarujących chęć podjęcia studiów, blisko 1/4 zamierza w przyszłości kształcić się na kierunkach ścisłych. Ponad połowa badanych zamierza studiować w Opolu. Pozostałe osoby najczęściej deklarują chęć podjęcia studiów na uczelniach Wrocławia, Krakowa i Warszawy. Pozycja konkurencyjna Aglomeracji Opolskiej w porównaniu z wymienionymi miastami jest niska i wynika z obiektywnych czynników takich jak ograniczone zasoby ludzkie oraz liczba mieszkańców (relatywnie niska), która stanowi barierę rozwojową. Dodatkowo w zakresie kształcenia ogólnego dostrzega się braki kompetencji kluczowych istotnych w efektywnym poruszaniu się na rynku pracy (porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo – techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne, inicjatywność i przedsiębiorczość)³⁰. Wiąże się to bezpośrednio z niedostatecznym poziomem i świadomością kluczowej roli kompetencji kluczowych wśród kadry nauczycielskiej. Biorąc to pod uwagę należy ukierunkować interwencje w ramach ZIT na wszystkie możliwe szczeble edukacji począwszy od przedszkolnej (dysproporcje w dostępie do tego typu placówek głównie na obszarach wiejskich), przez placówki ogólnokształcące, na zawodowych skończywszy. Słabość systemu edukacji bezpośrednio oddziałuje na rynek pracy i stanowi element stymulujący procesy migracyjne. Odwrócenie negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych powinno opierać się na interwencji w zjawiska o charakterze źródłowym. Sektor edukacji, ze względu na swoje zasoby oraz wpływ na kształtowanie postaw i umiejętności znacznej części populacji AO, posiada predyspozycje kreowania dynamicznego i nowoczesnego kapitału ludzkiego i społecznego.

Dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich Aglomeracji Opolskiej. Omawiany obszar problemowy wynika z dużej rozległości terytorialnej AO, liczby podmiotów ją tworzących oraz uwarunkowań wynikających z relacji miasto-wieś. Mając na uwadze wzmacnianie powiązań funkcjonalnych pomiędzy gminami tworzącymi obszar i jego zrównoważony rozwój należy skutecznie wykorzystywać poszczególne potencjały zidentyfikowane na obszarze Aglomeracji. Budowanie jednolitej marki AO jako podmiotu trwale obecnego w świadomości mieszkańców powinno skupiać się na równomiernym czerpaniu z istniejących zasobów. Przykładem zaniedbanych i niedoinwestowanych

³⁰ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, dokument zatwierdzony Decyzją Wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2014r.

są zabytki kultury materialnej stanowiące unikalną i wielokulturową spuściznę. Tworzenie produktów turystycznych w oparciu i na bazie istniejących obiektów wpłynie na funkcję integracyjną obszaru, wzmacniając jakość przestrzeni publicznej. Drenaż kapitału ludzkiego można ograniczyć poprzez wzrost jakości życia i efektywne wykorzystywanie potencjałów. Niwelowanie dysproporcji rozwojowych wymaga również podnoszenia jakości usług publicznych z zakresu edukacji, kultury czy transportu publicznego.

Podsumowując, głównym problemem AO definiowanym w odniesieniu do efektywnego wykorzystania instrumentu ZIT, jest **niska konkurencyjność Aglomeracji Opolskiej**, szczególnie względem sąsiednich ośrodków (regionalnych i subregionalnych). Na wskazany problem składają się przedstawione powyżej i poddane analizie obszary grupujące i systematyzujące dane przedstawione w diagnozie społeczno-gospodarczej obszaru wsparcia. Co warto podkreślić poszczególne obszary deficytowe wzajemnie się przenikają, a zidentyfikowane bariery w istotny sposób ograniczają rozwój gospodarczy AO, w konsekwencji wpływając niekorzystnie na jej pozycję konkurencyjną. Jednocześnie, mając na uwadze przejrzystość oraz zachowanie przyczynowo skutkowej narracji, umożliwiającą zbudowanie szczegółowego schematu interwencji ZIT, zjawiska problemowe i ich skutki, a więc negatywne konsekwencje, zostały przedstawione graficznie w formie drzewa problemów. Kompleksowa interwencja publiczna powinna wprost wynikać ze zidentyfikowanych i zaprezentowanych poniżej zjawisk oraz procesów. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne stanowią de facto główny instrument wsparcia, który w perspektywie roku 2020 pozwoli na wzmocnienie konkurencyjności AO i da podstawy dla dalszego, konsekwentnego rozwoju obszaru (zarówno poprzez inwestycje infrastrukturalne, jak również tzw. działania miękkie, ukierunkowane na kapitał ludzki). Instrument ZIT umożliwi uzyskanie efektu skali, co w przypadku rozległości terytorialnej AO stanowi istotne wyzwanie.

8. Wymiar terytorialny wsparcia

Kluczowym elementem determinującym specyfikę wykorzystania instrumentu ZIT jest wymiar terytorialny. Interwencję publiczną definiujemy w oparciu o potrzeby zidentyfikowane w ramach poszczególnych, już omówionych obszarów problemowych. Pierwszą podstawową determinantą określającą zakres interwencji *Strategii ZIT* są uwarunkowania zawarte w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, gdzie podkreślono, że interwencja dedykowana ZIT koncentruje się na:

- przygotowaniu terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej (OP II);
- efektywności energetycznej w budynkach publicznych Aglomeracji Opolskiej, strategiach niskoemisyjnych (OP III);
- wsparciu dziedzictwa kulturowego i kultury w Aglomeracji Opolskiej (OP V);
- wsparciu edukacji przedszkolnej, kształcenia ogólnego i zawodowego w Aglomeracji Opolskiej (OP IX).

Wsparcie działań realizowanych w formule ZIT ma charakter dwufunduszowy i pochodzić będzie zarówno ze środków EFRR, jak i EFS. Na realizację działań realizowanych w ZIT zaplanowano 7,56% alokacji RPO WO 2014-2020.

Komplementarnie do zadań realizowanych w formule ZIT w ramach RPO WO 2014 – 2020, realizowane będą zadania wspierane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020. Zadania te realizowane mogą być w następujących obszarach:

- kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych (OP I)
- sieci ciepłownicze (OP I)
- sieci ciepłownicze w zakresie kogeneracji (OP I)
- transport miejski (OP VI)

W przypadku wskazanych powyżej obszarów wsparcia, zgodnie z zapisami PO IiŚ 2014-2020 możliwa będzie realizacja projektów wybieranych w trybie pozakonkursowym. Stosowany on będzie w przypadku miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych posiadających strategię ZIT. Wybór takich projektów będzie uzależniony od wpisania ich do strategii. W związku z powyższym w niniejszej *Strategii ZIT* zidentyfikowano zadania możliwe do realizacji w ramach PO IiŚ 2014-2020 (tryb pozakonkursowy).

Zadania realizowane w ramach programu regionalnego i krajowego, będą się uzupełniać, dzięki czemu możliwa będzie kompleksowa interwencja we wskazanych obszarach. Przyczyni się to do osiągnięcia celów zdefiniowanych w *Strategii ZIT*.

W związku z przedstawionymi powyżej uwarunkowaniami, w diagnozie społeczno gospodarczej Aglomeracji skupiono się na wskazaniu barier i problemów zgodnie z zaprojektowanym przez Instytucję Zarządzającą RPO WO 2014-2020 instrumentem wsparcia.

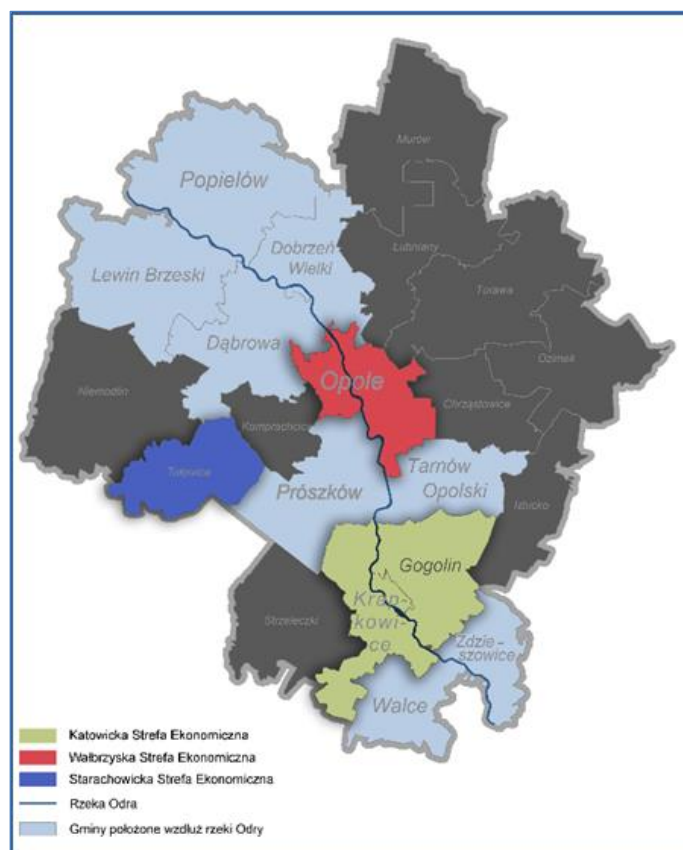
Istotą terytorialnego wymiaru wsparcia jest koncentracja działań w wymiarze przestrzennym z uwzględnieniem zdiagnozowanych problemów rozwojowych. Zidentyfikowane w toku diagnozy obszaru funkcjonalnego problemy, w dużej mierze są wspólne dla całego obszaru Aglomeracji Opolskiej. Różne jest ich natężenie. Różnice te szczególnie zauważalne są pomiędzy centralnym ośrodkiem Aglomeracji – Opolem, a obszarami wiejskimi. Z tego względu niezwykle istotne jest wzmacnianie powiązań funkcjonalnych wewnątrz Aglomeracji Opolskiej. Wszystkie zaplanowane w ramach instrumentu ZIT działania mają się do tego przyczynić, a w konsekwencji sprzyjać zwiększeniu konkurencyjności Aglomeracji Opolskiej.

Z uwagi na przyjęty w województwie opolskim konkursowy tryb wyboru zadań do realizacji w formule ZIT, nie jest możliwe przedstawienie jak w układzie terytorialnym kształtować będzie się wsparcie. W związku z powyższym w dalszej części niniejszego rozdziału przedstawiono przestrzenne rozmieszczenie zidentyfikowanych deficytów oraz zjawisk problemowych obszaru funkcjonalnego w powiązaniu z działaniami zaplanowanymi do realizacji.

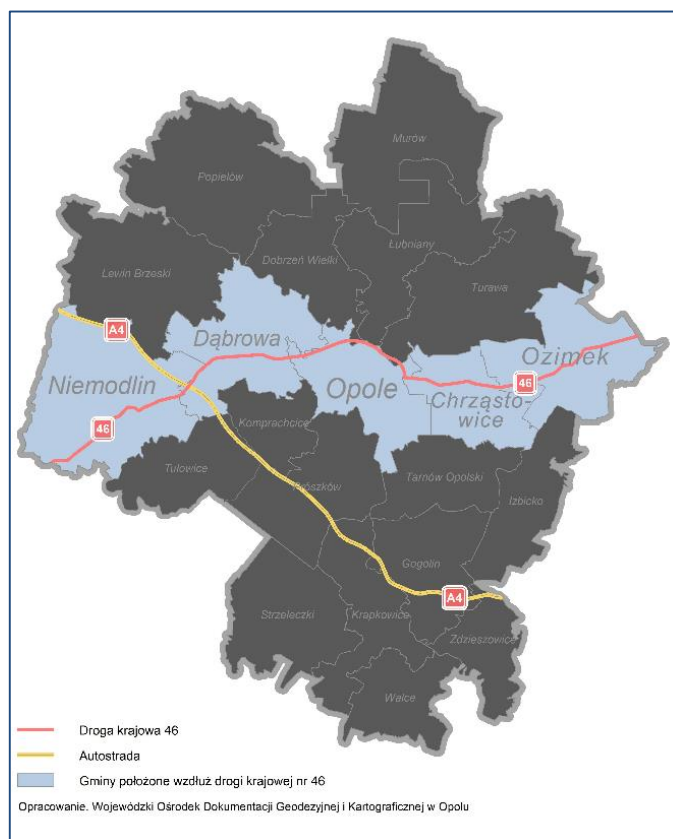
Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej

W Aglomeracji Opolskiej zidentyfikowano dwa pasma rozwojowe – pasmo wzdłuż drogi krajowej nr 46 oraz pasmo rozwojowe wzdłuż rzeki Odry. Wskazane jest dalsze wzmacnianie obszarów zlokalizowanych wzdłuż tak wyznaczonych pasm rozwojowych. W ramach procedury konkursowej wprowadzone zostaną stosowne kryteria wyboru tak, aby realizowane projekty w jak największym stopniu wpisywały się w cele *Strategii ZIT* i miały jak największe oddziaływanie na cały obszar funkcjonalny. Przygotowanie terenów inwestycyjnych będzie wpływać na podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej całego obszaru AO. Szczegółowa diagnoza sytuacji gospodarczej w AO, uzasadniająca konieczność podjęcia interwencji publicznej w tym obszarze, znajduje się w *Programie rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do roku 2020*.³¹

³¹ *Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*, Opole 2015r.

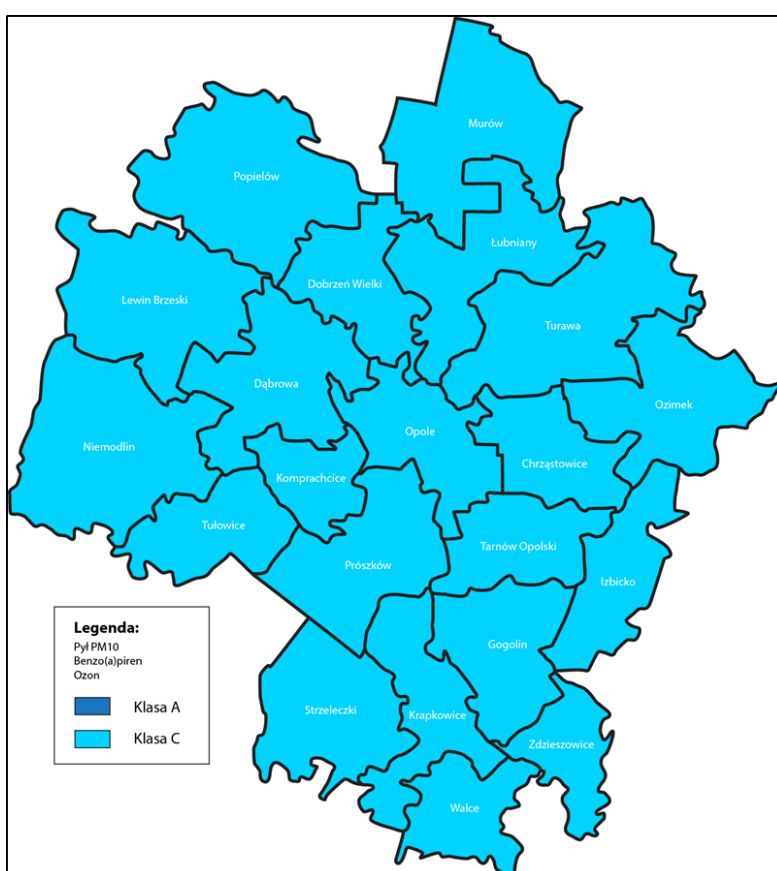
Mapa 3 Potencjalne tereny inwestycyjne a zidentyfikowane pasma rozwojowe

Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach Aglomeracji Opolskiej**Wdrożenie gospodarki niskoemisyjnej w Aglomeracji Opolskiej**

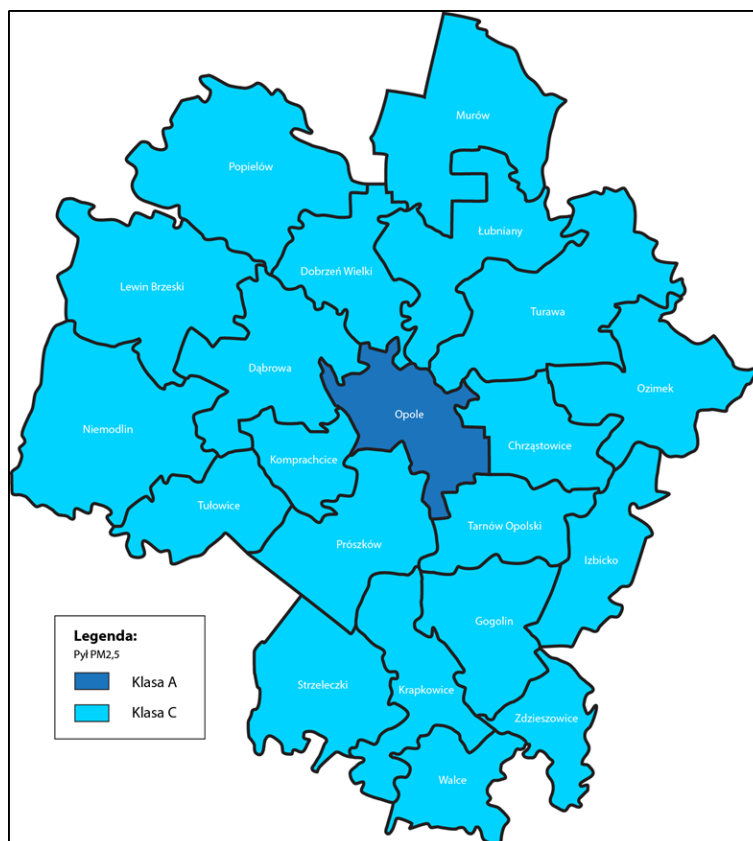
Z uwagi na to, iż problem niezadowalającej jakości powietrza dotyczy całego obszaru funkcjonalnego, działania przyczyniające się do zmniejszenia negatywnych skutków zidentyfikowanego problemu realizowane będą na całym obszarze Aglomeracji Opolskiej.

Mapa 4 Obszar realizacji działań z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej - wyniki klasyfikacji stref uzyskane w ocenie jakości powietrza za 2013 rok dla kryterium ochrony zdrowia (pył PM10, Benzo(a)piren, ozon)

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Stan środowiska w województwie opolskim w 2013 roku*, Opole 2014r.

Mapa 5 Obszar realizacji działań z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej - wyniki klasyfikacji stref uzyskane w ocenie jakości powietrza za 2013 rok dla kryterium ochrony zdrowia (pył PM_{2,5})

Źródło: opracowanie własne na podstawie Stan środowiska w województwie opolskim w 2013 roku, Opole 2014r.

Zadania przyczyniające się do poprawy sytuacji w ramach zidentyfikowanego obszaru problemowego w ramach alokacji RPO WO 2014-2020 wybierane będą w trybie konkursowym. Wprowadzone zostaną stosowne kryteria wyboru tak, aby realizowane projekty w jak największym stopniu wpisywały się w cele *Strategii ZIT*, by spełniały wymogi operacji zintegrowanych oraz były w wysokim stopniu komplementarne. Ponadto, komplementarnie do zadań wspieranych w ramach RPO WO 2014-2020, realizowane będą również zadania w trybie pozakonkursowym w ramach *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*, w obszarach w których przewidziano taką możliwość dla miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych.

Nadanie wymiaru terytorialnego działaniom dotyczącym zwiększenia efektywności energetycznej w budynkach w AO poprzez realizację w ramach ZIT pozwoli na zrealizowanie kompleksowych przedsięwzięć, które swym oddziaływaniem przekraczają granice administracyjnie poszczególnych gmin (tylko takie działanie będzie miało odpowiednią skalę by być skuteczne). Zatem pomimo rozproszonego i punktowego charakteru interwencji – poprawa efektywności produkcji i zużycia energii, wzrost produkcji i dystrybucji energii z odnawialnych źródeł, zostanie osiągnięta dzięki

skali interwencji, która wpłynie na znaczną poprawę stanu środowiska w Aglomeracji Opolskiej. Wymiar terytorialny interwencji ma szczególne znaczenie dla planowanych przedsięwzięć z zakresu zwalczania niskiej emisji oraz dla kompleksowej termomodernizacji obiektów publicznych. Komplementarnie do interwencji dotyczącej obiektów publicznych w ramach RPO WO 2014-2020, wspierana będzie również kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych na terenie Aglomeracji Opolskiej w ramach PO IiŚ 2014-2020. W ramach PI 4iii przewidziane jest wsparcie dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych z obszaru całej Aglomeracji Opolskiej. W odniesieniu do wielorodzinnych budynków mieszkaniowych przewiduje się wsparcie w formie instrumentów finansowych. Dodatkowo, w ramach programu krajowego wspierane będą działania przyczyniające się do zwiększenia efektywności energetycznej na poziomie produkcji i przesyłu energii. Planuje się realizację zadań polegających na modernizacji infrastruktury ciepłowniczej w zakresie przesyłu oraz budowie sieci i przyłączy ciepłowniczych, węzłów indywidualnych, modernizacji wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidacji dotychczasowych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej i wielorodzinnych mieszkaniowych.

Nadanie działaniom dotyczącym wdrażania gospodarki niskoemisyjnej wymiaru terytorialnego znacząco zwiększy ich oddziaływanie poprzez realizację wyłącznie kompleksowych projektów rozwijających alternatywę dla transportu samochodowego. Celem działania jest promowanie zrównoważonej mobilności miejskiej. Zostanie on zrealizowany przez inwestycje w infrastrukturę i tabor „czystej” komunikacji publicznej oraz kompleksowe inwestycje służące ruchowi pieszemu i rowerowemu obejmujące np. węzły przesiadkowe, parkingi Bike&Ride, parkingi Park&Ride. Realizacja kompleksowych i zintegrowanych działań wspierających zrównoważoną mobilność miejską możliwa będzie również dzięki wsparciu projektów w trybie pozakonkursowym w ramach PO IiŚ 2014-2020, w którym realizowane będą zadania wzbogacone o komplementarne względem podstawowej infrastruktury elementy tj. ITS, automaty biletowe czy też elementy dróg i ulic służące obsłudze transportu publicznego i pasażerów. Istotnym elementem podejmowanych działań będą również inwestycje dotyczące zakupu niskoemisyjnego taboru oraz modernizacji infrastruktury towarzyszącej transportowi publicznemu.

Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej

Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej

Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej

Działania dotyczące wsparcia kształcenia realizowane będą na całym obszarze Aglomeracji Opolskiej. Zgodnie z zapisami RPO WO 2014-2020 projekty w tym obszarze wsparcia wybierane będą w ramach procedury konkursowej. Wprowadzone zostaną stosowne kryteria wyboru tak, aby realizowane projekty w jak największym stopniu wpisywały się w cele *Strategii ZIT*, miały charakter przedsięwzięć zintegrowanych oraz były w wysokim stopniu komplementarne.

Renowacja i promocja unikalnych zasobów kulturowych Aglomeracji Opolskiej

Działania dotyczące renowacji i promocji unikalnych zasobów kulturowych Aglomeracji Opolskiej realizowane będą na całym obszarze funkcjonalnym. Zgodnie z zapisami RPO WO 2014-2020 projekty w tym obszarze wsparcia wybierane będą w ramach procedury konkursowej. Wprowadzone zostaną stosowne kryteria wyboru tak, aby realizowane projekty w jak największym stopniu wpisywały się w cele *Strategii ZIT*, miały charakter przedsięwzięć zintegrowanych oraz były w wysokim stopniu komplementarne.

9. Wizja, priorytety i cele rozwojowe *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej*

9.1 Wizja Aglomeracji Opolskiej w 2020 roku

Wizja jest obrazem przyszłości Aglomeracji Opolskiej, określonym stanem, do którego doprowadzić ma realizacja *Strategii ZIT* do 2020 roku. Została uzgodniona przez szerokie gremium w trakcie warsztatów strategicznych prowadzonych z udziałem zespołu ds. opracowania *Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*. Na jej kształt wpływ mieli przedstawiciele gmin Aglomeracji Opolskiej, samorządu województwa opolskiego, starostw powiatowych, uczelni wyższych i placówek naukowych, instytucji gospodarczych, miejskich jednostek organizacyjnych, instytucji o istotnym znaczeniu dla rozwoju regionu, a także przedstawiciele przedsiębiorstw i organizacji społecznych zaproszonych do współpracy w trakcie prac nad *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*.

WIZJA AGLOMERACJI OPOLSKIEJ w 2020 roku

Agglomeracja Opolska – Odrzańska dolina spełnionego i aktywnego społeczeństwa, żyjącego w przyjaznym środowisku i w otoczeniu nowoczesnej gospodarki.

Warunkiem osiągnięcia założonej wizji rozwojowej *Aglomeracji Opolskiej* jest zintensyfikowanie współpracy wszystkich podmiotów mających istotny wpływ na jej rozwój. Sukces rozwojowy Aglomeracji stanowi sumę złożonych procesów i interakcji występujących pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w realizację *Strategii*. Na znaczeniu zyskują pojęcia takie jak współpraca i kooperacja, aktywność społeczna i inicjatywa. Sukces rozwojowy pozwoli wyzwolić się Aglomeracji Opolskiej z jej podstawowego problemu: niskiej konkurencyjności wobec rozwijających się metropolii.

Wizja rozwoju *Aglomeracji Opolskiej* oparta została na trzech filarach: społeczeństwo – środowisko – gospodarka. W centrum wszystkich działań integracyjnych znajduje się człowiek, będący najważniejszym kapitałem rozwojowym Aglomeracji Opolskiej.

Dlatego dużą wagę w *Strategii ZIT* poświęcono rozwojowi edukacji. Szczególnie rozwojowi kompetencji istotnych na rynku pracy. System edukacji, doskonalony już na poziomie edukacji przedszkolnej, poprzez dalszy rozwój kształcenia ogólnego i zawodowego, umożliwi wzrost aktywności społecznej mieszkańców AO. Znikną nierówności w dostępie do wysokiej jakości edukacji, w tym w szczególności dla grup defaworyzowanych. Mieszkańcy podejmujący aktywne życie zawodowe

i społeczne przygotowani będą do lepszego pełnienia ról. Lepiej będą przygotowani do zmieniających się warunków oraz zwiększą się ich szanse rozwojowe.

Aglomeracja Opolska stanie się obszarem o niskim obciążeniu środowiska związanym z emisją zanieczyszczeń. Nastąpi wzrost konkurencyjności osiedleńczej. Ruch komunikacyjny przestanie być głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza niską emisją oraz źródłem przekroczeń norm hałasu, które negatywnie oddziałują na stan środowiska naturalnego oraz jakość życia mieszkańców AO. Dzięki sprawnie działającemu systemowi transportu zbiorowego ograniczony zostanie indywidualny transport samochodowy; dzisiaj znacząco obciążający środowisko. Odpowiednia do potrzeb i oczekiwań pasażerów infrastruktura transportowa i drogowa zachęci mieszkańców do korzystania z alternatywnych dla samochodów środków transportu. Znaczna poprawa nastąpi w wewnętrznej dostępności komunikacyjnej AO, a to z kolei wzmocni powiązania funkcjonalne obszaru.

Dzięki sprawnie działającemu systemowi transportu zbiorowego ułatwiony będzie dostęp do stref edukacji i aktywności gospodarczej. Mieszkańcy całego obszaru będą mieli łatwy i nieograniczony dostęp do instytucji kultury i infrastruktury społecznej zlokalizowanej w centrum Aglomeracji. Strefy aktywności gospodarczej wzmocnione stworzonymi warunkami dla inwestycji generujących nowoczesne miejsca pracy, wzmocnią konkurencyjność AO i uruchomią aktywność ekonomiczną mieszkańców.

Spełnione, aktywne społeczeństwo żyjące w przyjaznym środowisku, w otoczeniu nowoczesnej gospodarki przełamie główny problem AO – jej niską konkurencyjność.

9.2 Architektura *Strategii ZIT*

Punktem wyjścia do sformułowania Priorytetów *Strategii ZIT* była diagnoza sytuacji społeczno–gospodarczej Aglomeracji Opolskiej oraz określone na jej podstawie obszary problemowe oraz potencjały mające najistotniejszy wpływ na dalszy rozwój Aglomeracji Opolskiej. Determinantą określającą zakres interwencji *Strategii ZIT* są również uwarunkowania zawarte w RPO WO 2014-2020, gdzie wskazano konkretne obszary wspierane w ramach instrumentu ZIT. Zgodnie z zapisami Programu interwencja RPO WO 2014-2020 dedykowana ZIT koncentrować się będzie na przygotowaniu terenów inwestycyjnych, efektywności energetycznej w budynkach publicznych, strategiach niskoemisyjnych, a także wsparciu dziedzictwa kulturowego i kultury, podnoszeniu jakości edukacji przedszkolnej, kształcenia ogólnego i zawodowego. Priorytety *Strategii ZIT*, jej cele oraz działania przewidziane do realizacji sformułowane zostały również z uwzględnieniem analizy potrzeb rozwojowych gmin Aglomeracji Opolskiej oraz wyników warsztatów strategicznych prowadzonych w trakcie prac nad

*Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020.*³² Wyboru działań do realizacji w ramach Strategii ZIT dokonano również z uwzględnieniem celów realizacji ZIT określonych w *Umowie partnerstwa*. Kierowano się więc zasadą, iż zwiększenie efektywności podejmowanych interwencji nastąpi poprzez realizację zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy całego obszaru funkcjonalnego.³³

Uwzględniając wszystkie powyższe uwarunkowania sformułowano cel główny *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej* oraz jej priorytety, cele szczegółowe i działania.

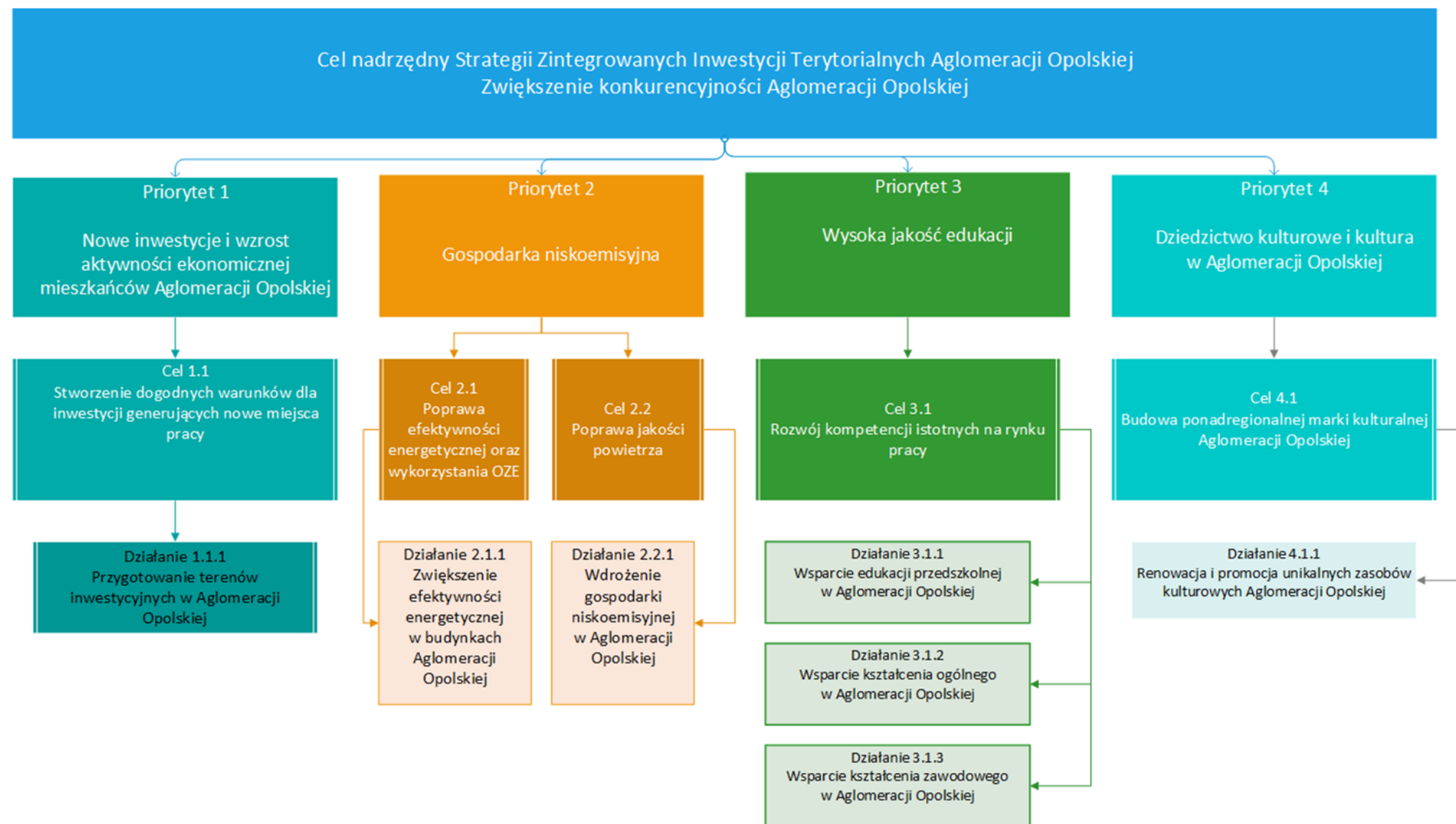
Cel główny *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej* zdefiniowano w następujący sposób:

Zwiększenie konkurencyjności Aglomeracji Opolskiej

Cel główny realizowany będzie przez 4 Priorytety, którym z kolei przypisano cele szczegółowe i działania, które przedstawiono na poniższym schemacie:

³² *Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*, uchwała W/9/2014 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska z dnia 19 grudnia 2014r.

³³ *Umowa partnerstwa*, MliR, Warszawa, maj 2014r.

9.3 Syntetyczne uzasadnienie wyboru działań

Poniżej przedstawiono uzasadnienie wyboru poszczególnych działań do realizacji w powiązaniu z diagnozą obszaru funkcjonalnego oraz z uwzględnieniem wymiaru terytorialnego wsparcia.

Priorytet Strategii ZIT	Cel Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	PI	Uzasadnienie wyboru
1. Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Aglomeracji Opolskiej	1.1 Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy	1.1.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	3a	➤ Aglomeracja Opolska ma wysoki, jednak wciąż nie w pełni wykorzystany potencjał inwestycyjny; ➤ potencjałem AO jest dostępność terenów inwestycyjnych, jednak ich niekompletna lub zbyt słaba infrastruktura techniczna hamuje aktywność inwestycyjną; ➤ o potencjale gospodarczym AO decyduje w dużej mierze dobra kondycja firm sektora MSP, konieczne jest zatem stworzenie dogodnych warunków dla dalszego rozwoju firm już funkcjonujących w AO; ➤ z uwagi na bardzo dobrą zewnętrzną dostępność komunikacyjną AO działania zmierzające do przygotowania terenów inwestycyjnych będą również zachętą dla potencjalnych zewnętrznych inwestorów, szczególnie wówczas gdy realizowane będą w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych; ➤ w AO działają podstrefy trzech SSE jednak tereny nimi objęte powoli wyczerpują się. Dotyczy to szczególnie terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w rdzeniu Aglomeracji Opolskiej; ➤ nadanie wymiaru terytorialnego realizowanym działaniom (przygotowanie terenów inwestycyjnych wzdłuż zidentyfikowanych pasm rozwojowych AO) zapewni ich oddziaływanie na cały obszar funkcjonalny i pozwoli na stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej Aglomeracji Opolskiej.

Priorytet Strategii ZIT	Cel Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	PI	Uzasadnienie wyboru
2. Gospodarka niskoemisyjna	2.1 Poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE	2.1.1 Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach Aglomeracji Opolskiej	4c 4 iii	➤ Aglomeracja Opolska położona jest na obszarze o najwyższym w skali kraju obciążeniu środowiska związanym z emisją zanieczyszczeń; ➤ wyniki klasyfikacji stref uzyskane w ocenie jakości powietrza za 2012 rok dla kryterium ochrony zdrowia wskazują, iż dla pyłu PM10, benzo(a)pirenu oraz pyłu PM2,5 przekroczono dopuszczalne poziomy stężenia; ➤ problemem terenów zabudowanych jest <i>niska emisja</i>; ➤ budownictwo to jeden z obszarów wykazujących największy potencjał poprawy efektywności energetycznej; ➤ przestarzała infrastruktura obiektów użyteczności publicznej wpływa negatywnie na środowisko oraz znacznie zwiększa koszty funkcjonowania; ➤ w trakcie prac nad <i>Strategią ZIT</i> partnerzy AO wskazali obszar dotyczący poprawy efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej jako jeden z tych o największym znaczeniu dla obszaru funkcjonalnego. Znalazło to odzwierciedlenie w liczbie potencjalnych obiektów zgłoszonych do objęcia działaniami termomodernizacyjnymi. Wynika to głównie z faktu, iż infrastruktura budynków tego typu jest zazwyczaj przestarzała, nie spełnia współczesnych norm a stosowane rozwiązania w zakresie wykorzystywania energii są skrajnie nieefektywne; ➤ dzięki nadaniu wymiaru terytorialnego możliwa będzie realizacja głębokiej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na całym obszarze funkcjonalnym. Termomodernizacja wielu obiektów przyczyni się do osiągnięcia większego efektu środowiskowego (efekt skali); ➤ inwestycje w sektorze budownictwa mają znaczący wpływ na zmiany w zakresie efektywności energetycznej – wielorodzinne budynki mieszkalne stanowią znaczącą jego część. W związku z powyższym komplementarnie do działań mających na celu zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze publicznym, wspierane będą działania dotyczące kompleksowej modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej (efekt skali).

Priorytet Strategii ZIT	Cel Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	PI	Uzasadnienie wyboru
2. Gospodarka niskoemisyjna	2.2 Poprawa jakości powietrza	2.2.1 Wdrożenie gospodarki niskoemisyjnej w Aglomeracji Opolskiej	4e 4v	➤ Aglomeracja Opolska położona jest na obszarze o najwyższym w skali kraju obciążeniu środowiska związanym z emisją zanieczyszczeń; ➤ wyniki klasyfikacji stref uzyskane w ocenie jakości powietrza za 2012 rok dla kryterium ochrony zdrowia wskazują, iż dla pyłu PM10, benzo(a)pirenu oraz pyłu PM2,5 przekroczono dopuszczalne poziomy stężeń; ➤ ruch komunikacyjny jest źródłem zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu, które negatywnie oddziałują na stan środowiska naturalnego oraz jakość życia mieszkańców AO; ➤ szczególnie duże natężenie ruchu występuje w miastach oraz w godzinach szczytu komunikacyjnego; ➤ powstają zatory w ruchu komunikacyjnym; ➤ mieszkańcy AO preferują indywidualny transport samochodowy, co znacząco obciąża środowisko. Powodem tego jest brak odpowiedniej infrastruktury zachęcającej do korzystania z alternatywnych środków transportu oraz niedopasowanie transportu zbiorowego do potrzeb i oczekiwań pasażerów; ➤ poprawa jakości powietrza wymaga kompleksowych działań. Uzyskanie większego efektu wspierane będzie przez rozwój zrównoważonego transportu miejskiego czy rozwój ścieżek rowerowych; ➤ działania te przyczynią się również do poprawy wewnętrznej dostępności komunikacyjnej AO oraz wzmacniania powiązań funkcjonalnych w ramach obszaru funkcjonalnego; ➤ dzięki sprawnie działającemu systemowi transportu zbiorowego ułatwiony będzie dostęp do stref aktywności gospodarczej oraz miejsc edukacji, wypoczynku i kultury; ➤ nadanie interwencji wymiaru terytorialnego znacząco zwiększy jego oddziaływanie poprzez realizację kompleksowych projektów wspierających transport publiczny ponad granicami administracyjnymi w ścisłym powiązaniu z projektami komplementarnymi finansowanymi z PO IŚ 2014-2020 (tryb pozakonkursowy); ➤ w skali ponadlokalnej na jakość powietrza negatywnie wpływa energochłonne i przestarzałe oświetlenie ulic generujące jednocześnie wysokie koszty eksploatacji; ➤ wymiana przestarzałego i energochłonnego oświetlenia ulicznego jest jednym z zadań szczególnie postulowanym przez gminy AO w trakcie konsultacji zakresu tematycznego do realizacji w ramach ZIT; ➤ podobnie jak w przypadku termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, nadanie terytorialnego wymiaru wsparcia interwencji znacząco zwiększy oddziaływanie podejmowanych działań i pozwoli na osiągnięcie skumulowanego efektu środowiskowego i znaczących oszczędności; ➤ komplementarnie realizowane będą zadania z zakresu sieci ciepłowniczych – inwestycje związane ze zmniejszaniem strat energii powstających w procesie przesyłania i dystrybucji ciepła w efekcie również przyczyniające się do poprawy jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisyjności oraz działania zmierzające do likwidacji niskiej emisji ze źródeł lokalnych.

Priorytet Strategii ZIT	Cel Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	PI	Uzasadnienie wyboru
3. Wysoka jakość edukacji	3.1 Rozwój kompetencji istotnych na rynku pracy	3.1.1 Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej	10i	➤ 82% dzieci w wieku 3-6 lat w AO objęta jest wychowaniem przedszkolnym. Jest to wynik bardzo dobry, jednak zauważalne jest zróżnicowanie terytorialne tego wskaźnika; ➤ sytuacja na terenach wiejskich wygląda gorzej aniżeli w ośrodkach miejskich; ➤ jakość edukacji przedszkolnej jest niesatysfakcjonująca; ➤ kobiety stanowią 53,2% ogółu osób pozostających bez pracy. Jednym z utrudnień mogących potencjalnie wpływać na brak zatrudnienia jest niedopasowanie godzin pracy placówek opieki przedszkolnej do potrzeb zawodowych opiekunów dzieci w wieku 3-6 lat; ➤ proces kształcenia na odpowiednim poziomie powinien być prowadzony od najmłodszych lat. Już na etapie wychowania przedszkolnego konieczne jest kształcenie u dzieci kompetencji kluczowych, które w przyszłości pozwolą na adaptację do zmieniających się warunków oraz zwiększą ich szanse edukacyjne; ➤ konieczne jest wyrównywanie szans w dostępie do wysokiej jakości edukacji; ➤ niezbędne jest odpowiednie przygotowanie kadry pedagogicznej do prowadzenia zajęć z dziećmi o różnych możliwościach rozwojowych; ➤ nadanie wymiaru terytorialnego wsparcia pozwoli na zastosowanie wspólnego dla wszystkich placówek narzędzia podnoszenia jakości kształcenia oraz na wyrównanie różnic pomiędzy placówkami funkcjonującymi w AO. Pozwoli również na stworzenie platformy wsparcia i wymiany doświadczeń pomiędzy kadrą pedagogiczną.
3. Wysoka jakość edukacji	3.1 Rozwój kompetencji istotnych na rynku pracy	3.1.2 Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej	10i	➤ wyniki egzaminów szóstoklasistów oraz egzaminów gimnazjalnych w AO są wyższe niż średnia dla województwa; ➤ wyniki są zróżnicowane terytorialnie, znaczący wpływ na średnią dla AO mają wyniki osiągnięte w Opolu; ➤ najniższe wyniki gimnazjaliści AO osiągają w części matematyczno - przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego; ➤ konieczne jest wyrównywanie szans w dostępie do wysokiej jakości edukacji; ➤ jedną z grup w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy są osoby młode, których umiejętności i kompetencje nie zawsze odpowiadają potrzebom rynku pracy; ➤ na poziomie kształcenia ogólnego konieczne jest kształcenie kompetencji kluczowych i postaw/ umiejętności niezbędnych na rynku pracy; ➤ konieczna jest również indywidualizacja podejścia do ucznia, tworzenie warunków dla nowoczesnego nauczania z wykorzystaniem TIK (szkoły AO są dobrze wyposażone w sprzęt TIK jednak zarówno uczniom jak i nauczycielom czasem brak wiedzy i umiejętności na temat jego wykorzystania w procesie dydaktycznym); ➤ nadanie wymiaru terytorialnego wsparcia pozwoli na przeprowadzenie doskonalenia procesu kształcenia w placówkach oświatowych AO w sposób systemowy i ujednolicony.

Priorytet Strategii ZIT	Cel Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	PI	Uzasadnienie wyboru
3. Wysoka jakość edukacji	3.1 Rozwój kompetencji istotnych na rynku pracy	3.1.3 Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej	10iv	➤ absolwenci oraz osoby do 25 roku życia są grupami w szczególnej sytuacji na rynku pracy; ➤ od kilku lat obserwowalne jest zjawisko zmniejszania się liczby uczniów szkół średnich AO. Jednocześnie poza spadkiem liczby uczniów ogółem, zmienia się także ich profil – rośnie liczba uczniów szkół technicznych oraz policealnych, maleje liczba uczniów liceów ogólnokształcących oraz zasadniczych szkół zawodowych; ➤ zwiększenie się liczby uczniów szkół technicznych i policealnych może oznaczać wzrost zainteresowania uczniów szkół średnich posiadaniem konkretnego wyuczonego zawodu jaki mogą uzyskać po ukończeniu tego typu szkół; ➤ taka sytuacja może w przyszłości korzystnie wpłynąć na: ○ lokalną gospodarkę – dzięki większej dostępności fachowców z konkretnym wykształceniem, ○ indywidualne szanse młodzieży na rynku pracy – posiadanie wykształcenia technicznego/ kierunkowego pozwala na podjęcie pracy w zawodach niedostępnych dla osób z wykształceniem ogólnym, ponadto posiadanie określonych umiejętności może okazać się przydatne w przypadku, gdy dana osoba nie znajdzie zatrudnienia w wyuczonym zawodzie po ukończeniu studiów, ➤ warunkiem w/w jest stworzenie możliwości ściślejszego powiązania kształcenia teoretycznego z praktyką i potrzebami rynku pracy; ➤ w proces kształcenia zawodowego konieczne jest również większe włączenie przedsiębiorców (przyszłych pracodawców); ➤ współczesna gospodarka wymusza na uczestnikach rynku pracy potrzebę elastycznego reagowania na zmiany oraz gotowość przekwalifikowania się.
4. Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej	4.1 Budowa ponadregionalnej marki kulturalnej Aglomeracji Opolskiej	4.1.1 Renowacja i promocja unikalnych zasobów kulturowych Aglomeracji Opolskiej	6c	➤ Aglomeracja Opolska posiada bogate i wielokulturowe, wynikające z uwarunkowań historycznych dziedzictwo kulturowe; ➤ krajobraz kulturowy AO posiada cechy wyróżniające ją spośród innych części kraju i stanowiące znaczące dziedzictwo; ➤ wiele z obiektów dziedzictwa kulturowego wpisane jest do rejestru zabytków; ➤ z uwagi na posiadane atuty i uwarunkowania zewnętrzne AO to potencjalny obszar rozwoju między innymi turystyki sentymentalnej, religijnej, pielgrzymkowej, sakralnej; ➤ stan wielu obiektów o potwierdzonej wartości historycznej i architektonicznej uniemożliwia ich wykorzystanie do budowania wizerunku i marki AO oraz rozwoju ruchu turystycznego; ➤ działanie wynika z konieczności ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, stanowiącego podstawę do rozwoju turystyki i budowania tożsamości AO; ➤ niezbędne jest podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia dostępu do kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnych i zwiększenia udziału mieszkańców w kulturze; ➤ zastosowanie wymiaru terytorialnego pozwoli na realizację kompleksowych działań na obszarze AO co zwiększy szanse na zbudowanie wspólnej oferty opartej na posiadanych zasobach.

9.4 Sposób realizacji *Strategii ZIT*

W ramach prac nad *Strategią ZIT*, na podstawie diagnozy, sformułowano obszary problemowe istotne dla rozwoju całego obszaru funkcjonalnego. Następnie wypracowano priorytety rozwojowe i cele, których realizacja przyczynić ma się do niwelowania zidentyfikowanych deficytów rozwojowych. Cele pośrednie i cel główny *Strategii* osiągnięte zostaną przez wdrożenie zaplanowanych działań, na które składają się wiązki projektowe. W odniesieniu do każdej wiązki określono dopuszczalne typy projektów wchodzących w jej skład. W trakcie prac nad *Strategią ZIT* gminy AO wskazały, które działania są dla nich szczególnie istotne i wstępnie określiły projekty do realizacji. Z uwagi na zapisy RPO WO 2014-2020 zadania inwestycyjne realizowane w ramach wiązek projektów wybierane będą w trybie konkursowym. By zapewnić zintegrowanie wiązek projektów w ramach działania, zastosowane zostaną odpowiednie kryteria wyboru projektów premiujące projekty zintegrowane i partnerskie, których wdrożenie w jak największym stopniu przyczyni się do realizacji celów *Strategii*, a zasięg oddziaływania jest jak największy. Wiazka projektowa to zespół zadań (inwestycyjnych lub nieinwestycyjnych) powiązanych ze sobą tematycznie lub przestrzennie, skupiających się na jednym obszarze problemowym, o charakterze ponadlokalnym, którego realizacja przynosi szerszy efekt. Wyróżniono 3 typy wiązek projektów możliwych do realizacji w ramach *Strategii ZIT*:

- **TYP 1 wiązka projektów punktowych o dużej skali oddziaływania** – przedsięwzięcia realizowane w jednej lub kilku wybranych lokalizacjach o oddziaływaniu na cały obszar funkcjonalny i znaczną część mieszkańców AO (np. centra przesiadkowe w wybranych lokalizacjach – m.in. Opole Wschód, Opole Główne, Opole Zachód, Gogolin/Krapkowice, inwestycje mające na celu wyprowadzenie ruchu samochodowego z miast, uzbrojenie terenów inwestycyjnych o największym znaczeniu dla obszaru funkcjonalnego);
- **TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych** – zakłada realizację wielu przedsięwzięć o podobnych zakresach odpowiadających na wspólny dla całego obszaru funkcjonalnego problem. W przypadku tego typu wiązki projektów wykorzystywany będzie tzw. efekt skali. Przyjętym warunkiem charakteru zintegrowanego będzie wykazanie efektu dla wszystkich mieszkańców AO, oddziaływania na cały obszar funkcjonalny, wspólnego wskaźnika produktu i rezultatu (np. efektywność energetyczna w budynkach publicznych AO, wsparcie edukacji i kształcenia, dziedzictwo kulturowe);
- **TYP 3 wiązka projektów liniowych** – dotyczy inwestycji liniowych przebiegających przez obszar więcej niż jednej gminy, wpływających na cały obszar funkcjonalny (np. drogi rowerowe). Warunkiem koniecznym dla realizacji tego typu wiązki projektów jest ich ponadgminny charakter.

W dalszej części dokumentu przedstawiono szczegółowe uzasadnienie poszczególnych działań *Strategii ZIT* oraz wskazano dopuszczalne typy projektów wchodzących w skład każdej wiązki projektowej realizującej *Strategię ZIT*.

PRIORYTET 1**Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Aglomeracji Opolskiej****Uzasadnienie Priorytetu**

Dane dotyczące depopulacji, zarówno województwa opolskiego jak i Aglomeracji Opolskiej, są niepokojące. W porównaniu do roku 2003 liczba mieszkańców Aglomeracji w roku 2013 zmniejszyła się o ponad 15 tys. (co stanowi blisko 4,3%). Istotny wpływ na to mają migracje zarobkowe, zarówno zagraniczne, jak i krajowe. Zjawiskiem szczególnie niepokojącym jest tzw. *drenaż mózgów* - odpływ najlepiej wykształconej i wykwalifikowanej kadry z terenu AO do sąsiednich ośrodków metropolitalnych.

Sposobem zahamowania tych negatywnych zjawisk jest między innymi zapewnienie mieszkańcom Aglomeracji miejsc pracy wysokiej jakości oraz poprawa sytuacji na regionalnym rynku pracy. Działania takie muszą być skoordynowane z innymi, mającymi na celu zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej AO oraz jej konkurencyjności względem innych obszarów aglomeracyjnych (poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej, poprawa dostępności do infrastruktury społecznej, działania z zakresu ochrony środowiska, zmiany w procesie kształcenia w celu dostosowania go do potrzeb rynku pracy). Działania takie wpisują się w *Program Specjalnej Strefy Demograficznej* wdrażany w województwie opolskim.

Z danych dotyczących sytuacji gospodarczej Aglomeracji wynika, iż na jej obszarze dominują przedsiębiorstwa małe, zatrudniające do 9 pracowników (stanowią blisko 95,8% wszystkich zarejestrowanych podmiotów). Przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 50 pracowników to zaledwie 0,82% podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. Pod względem formy prowadzenia działalności gospodarczej obserwujemy wyraźną przewagę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (blisko 72% podmiotów). Aktywność ekonomiczna mieszkańców AO mierzona wskaźnikiem liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 000 ludności jest wyższa niż średnia dla województwa (województwo: 977, AO: 1 125). Kapitał ludzki – aktywni, wykształceni i przedsiębiorczy mieszkańcy, są niezaprzeczalnym atutem AO. Kondycja firm reprezentujących sektor MŚP na obszarze AO jest dobra. Są one zdolne do bardziej elastycznego funkcjonowania na rynku. Dlatego niezwykle istotne jest stworzenie w AO warunków do dalszego rozwoju sektora MŚP. Ponadto ważne, by Aglomeracja Opolska stała się bardziej konkurencyjna gospodarczo względem innych obszarów funkcjonalnych. Potencjał w tym zakresie jest znaczny, aczkolwiek jeszcze nie w pełni wykorzystany.

Cel Priorytetu:

1.1	Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy
-----	---

Działanie 1.1.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej (PI 3a)**Opis działania**

Aglomeracja Opolska dysponuje niezaprzeczalnym potencjałem inwestycyjnym. Posiada znaczącą przewagę konkurencyjną nad innymi aglomeracjami w postaci dogodnego położenia geograficznego oraz dobrej dostępności komunikacyjnej do pobliskich ośrodków metropolitalnych (Wrocław, Katowice, Kraków). Bliskość granicy oraz znaczących ośrodków gospodarczych, z jednej strony stanowi zagrożenie związane z migracją ludności w wieku produkcyjnym, z drugiej jednak strony może być to czynnik zachęcający potencjalnych inwestorów do lokowania swych przedsięwzięć w tej części kraju, szczególnie w przypadku wyczerpania atrakcyjnych terenów w sąsiednich aglomeracjach. Bogactwo zasobów surowcowych, wysoka jakość kapitału ludzkiego oraz posiadane tereny inwestycyjne sprawiają, iż Aglomeracja może być atrakcyjna dla potencjalnych inwestorów.

Posiadany potencjał inwestycyjny AO nie jest jednak w pełni wykorzystany. Szczególnie w zakresie inwestycji prorozwojowych, generujących znaczną liczbę miejsc pracy i przyczyniających się do zwiększenia tempa rozwoju gospodarczego. Wskazane jest również stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju rodzimych przedsiębiorstw, które już działają na obszarze AO i chcą dywersyfikować i rozwijać swoją działalność.

Działania podejmowane w ramach *Strategii ZIT* mają między innymi zwiększyć dostępność terenów oferujących warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w AO, wzmocnić potencjał gospodarczy tego obszaru poprzez tworzenie warunków zachęcających przedsiębiorców do inwestowania oraz poprawić atrakcyjność lokalizacyjną obszaru funkcjonalnego.

W obszarze funkcjonalnym znajdują się tereny, które objęte są podstrefami Specjalnych Stref Ekonomicznych (katowickiej, wałbrzyskiej i starachowickiej). W Opolu zainteresowanie nimi w ostatnim czasie znacznie się zwiększyło. Dzięki temu, w centrum Aglomeracji powstały duże inwestycje (również z kapitałem zagranicznym). Zwiększenie zainteresowania ze strony inwestorów sprawiło, iż w centralnym ośrodku AO atrakcyjne tereny pod inwestycje kończą się, co może hamować dalszy rozwój gospodarczy. Kolejną przeszkodą wpływającą na dalszy rozwój gospodarczy obszaru jest stopień przygotowania dostępnych jeszcze terenów na potrzeby potencjalnych inwestorów. Jest on bardzo zróżnicowany. Diagnoza terenów inwestycyjnych na terenie Aglomeracji Opolskiej wskazuje liczne zidentyfikowane potrzeby inwestycyjne. 54% terenów inwestycyjnych nie posiada dostępu do

sieci energetycznych, natomiast tylko 20% z nich posiada dostęp do sieci gazowej, a 41% do sieci sanitarnej.³⁴ Dodatkowo stopień skomunikowania większości terenów inwestycyjnych jest niewystarczający. Wskazane deficyty wprost uzasadniają potrzebę interwencji publicznej w tym zakresie. Jednocześnie, poza przygotowaniem infrastrukturalnym terenów inwestycyjnych, niezbędne są działania uzupełniające, dotyczące opracowania spójnej oferty inwestycyjnej, promowania marki AO, wspierania rozwoju IOB i inne.³⁵

Zważywszy na niższe niż w sąsiadujących ośrodkach tempo wzrostu liczby miejsc pracy oraz relatywnie niski poziom przedsiębiorczości w AO³⁶ konieczne jest wzmacnianie pozycji konkurencyjnej AO poprzez podniesienie jej atrakcyjności inwestycyjnej, sprzyjającej pozyskiwaniu nowych inwestorów i lokowaniu inwestycji będących źródłem nowych miejsc pracy. Działania realizowane w ramach ZIT sprzyjać mają również rozwojowi przedsiębiorczości na terenie AO.

W ramach ZIT wsparciem objęte zostaną zadania polegające na uzbrojeniu i zagospodarowaniu terenów inwestycyjnych. Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – jako element uzupełniający projektu – mogą stanowić jedynie mniejszą część budżetu projektu. Ponadto, realizacja tych przedsięwzięć uwarunkowana będzie zapewnieniem właściwego dostępu do terenów inwestycyjnych. Wnioskodawca powinien zagwarantować dostęp do terenu inwestycyjnego w momencie składania wniosku o dofinansowanie lub złożyć deklarację, że zapewni dostęp najpóźniej w momencie zakończenia inwestycji. Preferencje uzyskają projekty zlokalizowane na nieużytkach, terenach zlokalizowanych w pobliżu inwestycji transportowych, terenach zdegradowanych, wymagających rewitalizacji. Realizacja zadań polegających na przygotowaniu terenów inwestycyjnych możliwa będzie jedynie pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury. Warunkiem realizacji przedsięwzięcia będzie przedstawienie analizy dokumentującej popyt na tereny inwestycyjne oraz potwierdzającej, iż przygotowywane tereny nie powielają dostępnej infrastruktury (nie dotyczy przypadku, w którym limit dostępnej powierzchni został wyczerpany). Analiza taka zostanie przedstawiona w studium wykonalności inwestycji stanowiącym załącznik do wniosku o dofinansowanie projektu.

Realizacja przedsięwzięć uwarunkowana będzie spełnieniem wymagań określonych w RPO WO 2014-2020 oraz jego uszczegółowieniu dla tego typu interwencji.

Inwestycje dotyczące przygotowania terenów inwestycyjnych będą podlegały następującym mechanizmom:

³⁴ Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku, Opole 2015r.

³⁵ Szczegółowo działania zaplanowane do realizacji w tym obszarze, poza instrumentem ZIT, opisuje Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku

³⁶ Analiza porównawcza AO, rozdział 5 niniejszej Strategii ZIT.

- proporcjonalny wkład EFRR związany z powierzchnią terenów inwestycyjnych niewykorzystaną do dnia zakończenia okresu kwalifikowalności Programu powinien zostać zwrócony przez beneficjenta;
- proporcjonalny wkład EFRR związany z powierzchnią terenów inwestycyjnych wykorzystywaną przez duże przedsiębiorstwa powinien zostać zwrócony przez beneficjenta.

Biorąc pod uwagę znaczenie tworzonych miejsc pracy na terenach inwestycyjnych, w umowach o dofinansowanie z beneficjentami zostaną określone zobowiązania dotyczące planowanych do utworzenia miejsc pracy. Ponadto, umowy o dofinansowanie określać będą zobowiązania beneficjentów w odniesieniu do liczby przedsiębiorstw MSP ulokowanych na wspartych terenach inwestycyjnych.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie pozytywnie na zdefiniowany obszar problemowy: **niepełne wykorzystanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru.**

Schemat działania 1.1.1

Cel tematyczny		CT 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP
Priorytet inwestycyjny	PI 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	
Oś Priorytetowa/ działanie/ poddziałanie RPO WO 2014-2020	II Konkurencyjna gospodarka 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki 2.2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	
Wkład UE	– środki EFRR przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (8 000 000 euro)	
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.	
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 1 wiązka projektów punktowych o dużej skali oddziaływania	
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Opole, Krapkowice, Gogolin, Lewin Brzeski, Niemodlin, Chrzastowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Popielów, Prószków, Tarnów Opolski, Ozimek	
Główne typy projektów wchodzących w skład wiązki	– inwestycje polegające na przygotowaniu terenu inwestycyjnego, w tym uzbrojenie terenu inwestycyjnego w media; – rozwój wewnętrznej infrastruktury niezbędnej do właściwego skomunikowania terenu inwestycyjnego (jedynie jako element uzupełniający projektu);	

	– rozwój infrastruktury i terenów inwestycyjnych, w tym na obszarach, powojaskowych, przemysłowych, kolejowych, pojezierzowych, zdegradowanych i nadanie im nowych funkcji gospodarczych.
Główne grupy docelowe	Działania skierowane będą do przedsiębiorców, przede wszystkim z sektora MSP.
Główne typy beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia; – inne podmioty publiczne zarządzające terenami inwestycyjnymi, w tym powojaskowymi, przemysłowymi, kolejowymi i pojezierzowymi.
Wskaźniki	powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych (ha); nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB (%) – rezultat strategiczny.
Tryb wyboru projektów	W ramach działania przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów.

POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT:

Działania dotyczące przygotowania terenów inwestycyjnych uzupełniane będą działaniami realizowanymi w ramach PI 4e, 10i oraz 10iv.

Tworzenie stref aktywności gospodarczej wiąże się z kompleksową interwencją publiczną – nie tylko uzbrajaniem terenów inwestycyjnych, ale również poprawą ich dostępności komunikacyjnej czy działaniami mającymi na celu powiązanie kształcenia z zapotrzebowaniem rynku pracy i inwestorów, by zapewnić odpowiednio wykwalifikowane kadry dla regionalnej gospodarki. Działania ukierunkowane wprost na uzbrojenie terenów inwestycyjnych będą uzupełniane o działania komplementarne, nadające interwencji wymiar zintegrowany.

Pierwszym z nich będzie stworzenie zintegrowanego systemu transportu publicznego, który wpłynie pozytywnie na mobilność mieszkańców i umożliwi skuteczny dojazd do stref aktywności gospodarczej i zlokalizowanych w nich zakładów pracy. Drugie z działań uzupełniających dotyczyć będzie rozwoju alternatywnych form mobilności oraz rozwiązań z zakresu transportu multimodalnego, które ułatwią dojazd zarówno do przedsiębiorstw nowopowstałych, jak i tych istniejących.

Kolejne działanie powiązane z interwencją w ramach PI 3a to dostosowanie procesu edukacji do zidentyfikowanego zapotrzebowania rynku. Podejmowane będą działania związane z kształceniem kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz lepszym powiązaniem kształcenia zawodowego z potrzebami regionalnej gospodarki poprzez zwiększenie liczby godzin praktyk i staży zawodowych oraz włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego.

SPODZIEWANE REZULTATY REALIZACJI DZIAŁANIA:

- ✓ wzrost potencjału inwestycyjnego AO poprzez stworzenie dogodnych warunków do lokowania inwestycji i rozwoju działalności;
- ✓ nowe inwestycje generujące nowe miejsca pracy;
- ✓ wzrost zatrudnienia;
- ✓ poprawa sytuacji na rynku pracy;
- ✓ zwiększenie konkurencyjności AO;
- ✓ rozwój gospodarczy.

Źródło: opracowanie własne

PRIORYTET 2**Gospodarka niskoemisyjna*****Uzasadnienie Priorytetu***

Stan i jakość powietrza atmosferycznego są istotnym czynnikiem wpływającym na poziom życia mieszkańców oraz środowisko Aglomeracji. Jest to jeden z czynników decydujących o atrakcyjności osiedleńczej AO. Mimo obserwowanych pozytywnych zmian konieczna jest kontynuacja działań zmierzających do dalszej poprawy jakości powietrza atmosferycznego w AO. Całe województwo opolskie pod względem emisji zanieczyszczeń, należy do grupy regionów o znacznej skali obciążenia środowiska. Obszar Aglomeracji nie jest wyjątkiem. Dokonana ocena jakości powietrza w 2013 roku potwierdza, iż w AO mamy do czynienia z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężenia zanieczyszczeń dla pyłu PM₁₀, benzopirenu i ozonu oraz pyłu PM_{2,5} dla strefy opolskiej (cały obszar AO poza miastem Opole).

Należy zatem podjąć działania zmierzające do stałego rozwoju przyjaznych środowisku rozwiązań zmierzających do zmniejszenia emisji pyłów i gazów do powietrza atmosferycznego oraz zwiększenia udziału OZE w produkcji energii. Działania takie wpisują się w realizację polityki klimatycznej Unii Europejskiej. Biorąc pod uwagę, iż podstawowym źródłem energii w Polsce jest nadal węgiel, proces budowy gospodarki niskoemisyjnej będzie bardziej czasochłonny i kosztowny niż w przypadku wielu innych krajów UE. Tym bardziej uzasadnione jest wykorzystanie środków polityki spójności na realizację działań z zakresu promowania strategii niskoemisyjnych oraz stosowania OZE.

Jak wynika z prowadzonych systematycznie analiz, głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w Aglomeracji jest emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka, a więc taka, na którą możemy wpływać poprzez podejmowanie określonych działań. W AO najistotniejsza emisja zanieczyszczeń do powietrza występuje w procesie spalania w przemyśle oraz poza nim. Na stan powietrza wpływa również transport drogowy, który dodatkowo jest źródłem szkodliwego hałasu. Konieczne jest zatem zmniejszenie zanieczyszczeń gazowych i pyłowych wprowadzanych do powietrza. Poprawę wymaga również efektywność energetyczna budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, które w zdecydowanej większości nie spełniają współczesnych norm oraz przebudowa/modernizacja sieci ciepłowniczych. Ponadto modernizacji wymaga przestarzała infrastruktura oświetlenia ulicznego. Jej celem jest przede wszystkim zmniejszenie zużycia energii, ale również poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg publicznych i zmniejszenie kosztów ponoszonych przez samorządy gminne w związku z obowiązkiem oświetlenia miejsc publicznych.

Nadrzędnym celem interwencji w ramach Priorytetu jest zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE oraz poprawa jakości powietrza (ograniczenie emisji

zanieczyszczeń do atmosfery, w szczególności CO₂). Efektem dodatkowym będzie zmniejszenie hałasu ulicznego i zatłoczenia motoryzacyjnego w miastach, co wpłynie pośrednio na warunki życia w AO.

Wszystkie działania realizowane w ramach Priorytetu 2 *Strategii ZIT* muszą wynikać z planu gospodarki niskoemisyjnej opracowanego dla gminy, na terenie której realizowane będzie zamierzenie inwestycyjne. W przypadku inwestycji w zakresie niskoemisyjnego transportu publicznego, plany gospodarki niskoemisyjnej muszą zawierać elementy odnoszące się do zagadnień z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej.

Nie przewidziano opracowania wspólnego planu gospodarki niskoemisyjnej dla obszaru Aglomeracji Opolskiej. Prace nad PGN dla poszczególnych gmin zasadniczo zakończą się w roku 2015.³⁷

Plany gospodarki niskoemisyjnej opisywać będą w szczególności cele strategiczne i szczegółowe planu, stan obecny, identyfikację obszarów problemowych, wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, aspekty organizacyjne i finansowe realizacji planowanych zamierzeń. Plany wskazywać będą długoterminową strategię, cele i zobowiązania oraz krótko/średnioterminowe działania/zadania wraz ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, harmonogramem, kosztami i wskaźnikami. PGN wskazywać będą zarówno zadania przewidziane przez JST, jak i inne podmioty z obszaru objętego planem.

W wyniku zakończenia prac nad planami gospodarki niskoemisyjnej dla poszczególnych gmin Aglomeracji Opolskiej, zapisy *Strategii ZIT* mogą ulec zmianie. Wprowadzenie zmian nastąpić będzie mogło jedynie w trybie przewidzianym w Statucie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska i wymagać będzie ponownego zaopiniowania dokumentu przez ministra właściwego ds. rozwoju.

Cele Priorytetu:

2.1	<i>Poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE</i>
2.2	<i>Poprawa jakości powietrza</i>

Działanie 2.1.1 Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach Aglomeracji Opolskiej (PI 4c, 4 iii)

Opis działania

Ze zjawiskiem niskiej emisji bezpośrednio związana jest niska efektywność energetyczna budynków, zarówno mieszkalnych, jak i użyteczności publicznej (szkoły, urzędy, domy kultury itp.).

³⁷ Stan na 30.07.2015r. – 8 gmin AO przyjęło PGN stosowną uchwałą rady gminy, 8 gmin jest w trakcie prac nad dokumentem i planuje uchwalić go do końca 2015 roku, 3 gminy zakończą prace w roku 2016, jedna gmina nie planuje opracować PGN.

Przekroczenia dozwolonych stężeń gazów i pyłów w powietrzu atmosferycznym szczególnie odczuwalne są w sezonie grzewczym, ponieważ dla ogrzewania gospodarstw domowych oraz budynków użyteczności publicznej najczęściej wykorzystywane są nieefektywne systemy grzewcze. Dodatkowo niewystarczająca izolacja termiczna budynków prowadzi do nadmiernego zużycia energii. Największy problem dotyczący niskiej efektywności energetycznej budynków i ich negatywnego wpływu na środowisko występuje w miastach Aglomeracji Opolskiej. W sezonie grzewczym rokrocznie odnotowywane jest tam przekroczenie emisji pyłu zawieszonego PM10.

Inwestycje dotyczące modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej mają znaczący wpływ na zmiany w zakresie efektywności energetycznej. W tym obszarze identyfikuje się znaczny potencjał oszczędności energii. W związku z powyższym w ramach działania 2.1.1 realizowane będą kompleksowe termomodernizacje budynków użyteczności publicznej obejmujące m.in. zmiany w systemach ogrzewania i wentylacji, strukturze budynków, instalacjach doprowadzających ciepłą wodę, zmiany wyposażenia na urządzenia o najwyższej uzasadnionej ekonomicznie klasie efektywności energetycznej. Działania te mają mieć charakter kompleksowy oraz generować jak największe oszczędności ciepła i energii. Dodatkowo wspierany będzie sektor mieszkalnictwa. Dzięki zastosowaniu instrumentów finansowych spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe z obszaru Aglomeracji Opolskiej wspierane będą w działaniach dotyczących głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Warunkiem uzyskania wsparcia będzie uwzględnienie zadań w planach gospodarki niskoemisyjnej realizowanych na danym obszarze. Zakłada się możliwość realizowania inwestycji w sektorze mieszkalnictwa na całym obszarze AO.

Interwencja w ramach działania poprzedzona będzie przeprowadzeniem audytów energetycznych i uwarunkowana wpisaniem zadań do planów gospodarki niskoemisyjnej na obszarze objętym projektem.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie pozytywnie na zdefiniowany obszar problemowy: **niezadowalający stan środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii, ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego oraz znikomego wykorzystywania alternatywnych form mobilności** oraz pośrednio obszar: **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej**.

Schemat działania 2.1.1

Cel tematyczny	CT 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
Priorytet inwestycyjny	PI 4c/ 4 iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
Oś Priorytetowa/ działanie/ poddziałanie RPO WO 2014-2020	III Gospodarka niskoemisyjna 3.2 Efektywność energetyczna 3.2.2 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Aglomeracji Opolskiej
Wkład UE	– środki EFRR przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (6 000 000 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Cały obszar Aglomeracji Opolskiej
Główne typy projektów wchodzących w skład wiązki	– głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne; – audyty energetyczne dla sektora publicznego jako element kompleksowy projektu.
Główne grupy docelowe	Dla przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej w sektorze publicznym nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy. Dla przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym – spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe z obszaru Aglomeracji Opolskiej.
Główne typy beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia; – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego; – jednostki sektora finansów publicznych; – jednostki naukowe; – szkoły wyższe; – kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; – organizacje pozarządowe; – przedsiębiorstwa.³⁸

³⁸ Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane w trybie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno – prywatnego).

Wskaźniki	liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.); zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok); szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO ₂); sprzedaż energii ciepłej do urzędów i instytucji (GJ) – rezultat strategiczny.
Tryb wyboru projektów	W ramach działania przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów. Warunkiem wstępnym przyznania wsparcia dla inwestycji jest przeprowadzenie audytu energetycznego. Warunkiem uzyskania wsparcia będzie uwzględnienie zadania w planie gospodarki niskoemisyjnej. Dofinansowanie uzyskają projekty spełniające kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami w stosunku do planowanych nakładów finansowych, przy czym priorytetowo traktowane będą inwestycje dotyczące budynków o znaczącej funkcji społecznej. Preferencje uzyskają projekty, w efekcie których osiągnięta zostanie oszczędność energii na poziomie co najmniej 60%. Do dofinansowania nie będą kwalifikowały się przedsięwzięcia zakładające oszczędność energii poniżej 25%.
Projekty komplementarne PO IiŚ 2014-2020	
Priorytet inwestycyjny	PI 4 iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
Oś priorytetowa	I Zmniejszenie emisyjności gospodarki
Wkład UE	– środki FS z PO IiŚ 2014-2020 (6 113 316 euro) w formie instrumentów zwrotnych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Cały obszar Aglomeracji Opolskiej
Typy projektów	Wsparcie głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkaniowych wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne, w zakresie związanym m.in. z: – ociepleniem obiektu, wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne; – przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, zastosowaniem automatyki pogodowej i systemów zarządzania budynkiem; – budową lub modernizacją wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidacją dotychczasowych źródeł ciepła; – instalacją mikrogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne; – instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach; – instalacją systemów chłodzących w tym również z OZE.
Typy beneficjentów	Zostaną określone po przeprowadzeniu pełnej oceny ex-ante instrumentów finansowych.

Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	– spółdzielnie mieszkaniowe z obszaru Aglomeracji Opolskiej – wspólnoty mieszkaniowe z obszaru Aglomeracji Opolskiej – podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE z obszaru Aglomeracji Opolskiej realizujące projekty wyłącznie dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych
Wskaźniki	liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (gosp. dom.); dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (MW); szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO₂); zmniejszenie zużycia energii końcowej (Gj/rok); zużycie energii pierwotnej (Mtoe) – rezultat strategiczny; sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno – bytowe w budynkach mieszkalnych w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych ogrzewanych centralnie (GJ/1 dam³) – rezultat strategiczny.
Tryb wyboru projektów	W odniesieniu do wielorodzinnych budynków mieszkaniowych przewiduje się wsparcie w formie instrumentów finansowych. Ostateczne rozstrzygnięcie o zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy, zgodnie z art. 37 rozporządzenia ogólnego. Wsparciem mogą zostać objęte jedynie projekty wynikające z planu gospodarki niskoemisyjnej.
POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT	
Działania dotyczące zwiększenia efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej AO powiązane będą z interwencją w ramach PI 4e <i>Strategii ZIT</i> oraz będą komplementarne z zadaniami realizowanymi w ramach programu krajowego (PO IŚ 2014-2020).	
SPODZIEWANE REZULTATY REALIZACJI DZIAŁANIA: ✓ racjonalizacja zużycia i ograniczenie strat energii w sektorze publicznym oraz mieszkalnictwie; ✓ zmniejszenie zużycia energii w budynkach poddanych termomodernizacji; ✓ zmniejszenie emisji CO₂ oraz innych szkodliwych substancji gazowych i pyłów; ✓ zmniejszenie wydatków związanych z użytkowaniem obiektów; ✓ zwiększenie komfortu użytkowania obiektów użyteczności publicznej Aglomeracji Opolskiej; ✓ zwiększenie wykorzystania OZE; ✓ poprawa jakości powietrza atmosferycznego.	

Źródło: opracowanie własne

Działanie 2.2.1 Wdrożenie gospodarki niskoemisyjnej w Aglomeracji Opolskiej**Opis działania**

Osiągnięcie założonego celu, jakim jest poprawa jakości powietrza na obszarze całej Aglomeracji Opolskiej, wymaga zintegrowanych i wielowątkowych działań w ramach strategii niskoemisyjnych.

W ramach alokacji ZIT RPO WO 2014-2020 realizowane będą zadania mające na celu ograniczenie indywidualnego ruchu samochodowego w centrach miast na rzecz komunikacji publicznej, integrację funkcjonujących podsystemów transportowych, a tym samym niwelowanie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne (m.in. infrastruktura *park&ride* oraz *bike&ride*, zatoki, ścieżki rowerowe). Przyczynia się do zmian w mobilności na całym obszarze funkcjonalnym, które w efekcie prowadzić będą do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców Aglomeracji oraz zwiększających efektywność energetyczną transportu publicznego. Równocześnie działania te przyczynią się do zwiększenia wewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru AO, rozwoju powiązań funkcjonalnych w ramach AO oraz zmniejszania dysproporcji w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich Aglomeracji Opolskiej. Szczególna uwaga zostanie również poświęcona rozwiązaniom z zakresu organizacji ruchu ułatwiającym sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej, szczególnie w centrach miast. W ramach strategii niskoemisyjnych realizowane będą również zadania polegające na budowie/modernizacji/przebudowie oświetlenia ulicznego przyczyniające się z jednej strony do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, z drugiej natomiast do znaczących oszczędności energii w gminach Aglomeracji Opolskiej oraz ograniczenia emisji szkodliwych gazów do atmosfery.

Ponieważ najlepsze efekty przynoszą działania kompleksowe, które z jednej strony służą rezygnacji z odbywania podróży samochodem, a z drugiej zachęcaniu do wykorzystywania alternatywnych form transportu, w ramach działania 2.2.1 planowana jest realizacja zintegrowanych zadań, obejmujących cały obszar Aglomeracji Opolskiej oraz składających się z szeregu komponentów wybranych do realizacji na podstawie diagnozy systemu komunikacyjnego obszaru funkcjonalnego³⁹ oraz Planów Gospodarki Niskoemisyjnej⁴⁰ poszczególnych gmin wchodzących w skład Aglomeracji Opolskiej. Mając powyższe na uwadze wszystkie projekty realizowane w ramach *Strategii ZIT* w zakresie mobilności miejskiej służyć mają zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń uciążliwych dla

³⁹ *Studium komunikacyjne Aglomeracji Opolskiej* przyjęte uchwałą nr W/2/2015 Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska w dniu 16 marca 2015r. zawiera kompleksową diagnozę systemu transportowego Aglomeracji Opolskiej.

⁴⁰ Plany Gospodarki Niskoemisyjnej są w trakcie opracowywania zgodnie ze wskazaniami MIR

środowiska i mieszkańców Aglomeracji Opolskiej oraz zwiększeniu efektywności energetycznej systemu transportowego.

Zadania te dotyczyć będą między innymi:

- budowy zintegrowanego systemu dróg rowerowych (drogi dla rowerów, ciągi pieszo – rowerowe, pasy rowerowe wytyczone w jezdni oraz tzw. *sierżanty rowerowe*)
- budowy/ przebudowy infrastruktury dla ruchu rowerowego i pieszego
- tworzenia węzłów przesiadkowych przy wybranych przystankach i stacjach kolejowych na terenie Aglomeracji Opolskiej
- budowy parkingów *park&ride* oraz *bike&ride*
- tworzenia i rozwoju stref uspokojonego ruchu w miastach
- budowy/ przebudowy zatok i pętli dla komunikacji publicznej
- budowy/ przebudowy/ wytyczenia pasów ruchu przeznaczonych dla komunikacji publicznej
- budowy/ przebudowy infrastruktury transportu publicznego w celu ograniczania ruchu drogowego w centrach miast
- budowy/ przebudowy/ modernizacji oświetlenia ulicznego
- wprowadzenia elementów systemu dynamicznej informacji pasażerskiej

Powyższe działania sprzyjać będą rozwojowi i wzrostowi popularności publicznego transportu zbiorowego. Jak wynika z przeprowadzonych badań dziś wielu mieszkańców AO rezygnuje z podróżowania komunikacją zbiorową, ponieważ liczba i układ połączeń oraz jakość infrastruktury oraz obsługi pasażerów jest niezadowalająca. Działania realizowane w ramach ZIT powinny znacząco wpłynąć na zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego w AO. W połączeniu z działaniami zmierzającymi do utworzenia spójnego systemu dróg rowerowych oraz inwestycjami realizowanymi ze środków krajowych umożliwią mieszkańcom AO odbywanie podróży multimodalnych.

Uzupełniając realizowane będą zadania dotyczące budowy/ przebudowy/ modernizacji oświetlenia ulicznego w Aglomeracji Opolskiej. Właściwe oświetlenie jest niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego i bezpieczeństwa osobistego mieszkańców gmin. Latarnie uliczne zapewniają wszystkim uczestnikom ruchu lepszą widoczność po zmroku, co bezpośrednio przyczynia się do zmniejszania liczby wypadków i kolizji drogowych. W większości urządzenia wykorzystywane do oświetlania ulic są przestarzałe, a przez to bardzo nieefektywne. Prowadzi to do wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną, a w konsekwencji zwiększenia kosztów utrzymania. Nie sposób również pominąć negatywnego wpływu przestarzałego oświetlenia ulicznego na stan środowiska. Oświetlenie publiczne jest odpowiedzialne za znaczącą część globalnej emisji gazów cieplarnianych pochodzących z energetyki i jego udział w bilansie nadal rośnie. Obecnie dostępne są

nowoczesne rozwiązania, które mogą znacząco obniżyć zarówno koszty ponoszone przez samorządy w związku z oświetleniem ulic i innych miejsc publicznych, jak i negatywny wpływ na środowisko.

Wszystkie zaproponowane działania wpłyną na obniżenie poziomu hałasu, zmniejszenie emisji i poprawę jakości powietrza. Ponadto poprawi się wewnętrzna dostępność komunikacyjna Aglomeracji Opolskiej. Zwiększy się mobilność mieszkańców AO oraz pośrednio ich zdolność do zatrudnienia. Dodatkowe korzyści z realizacji zaplanowanych zadań to zmniejszenie ryzyka wystąpienia wypadków drogowych z udziałem rowerzystów, spadek natężenia ruchu na odcinkach wjazdowych do stolicy województwa, znacząca poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego (pod kątem poprawy bezpieczeństwa użytkowników dróg) poprzez zastosowanie rozwiązań inżynierskich znacząco zwiększających bezpieczeństwo. Ponadto osiągnięte zostaną znaczące korzyści techniczne, ekonomiczne a przede wszystkim społeczne dla całego obszaru funkcjonalnego.

Komplementarnie do interwencji w ramach ZIT (alokacja RPO WO 2014-2020) realizowane będą zadania w ramach programu krajowego (uwzględnione na liście projektów komplementarnych – rozdział 10). Będą to zarówno działania wspierające rozwój niskoemisyjnego transportu w miastach, jak i działania z zakresu modernizacji i budowy sieci ciepłowniczych oraz likwidacji niskiej emisji w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej (poprzez likwidację indywidualnych źródeł ciepła, budowę przyłączy).

Obecnie system komunikacji miejskiej w Opolu i jego obszarze funkcjonalnym nie jest wystarczająco efektywny, zarówno pod względem jego organizacji jak i stanu infrastruktury i taboru. Nie w pełni odpowiada on również współczesnym normom środowiskowym. Płynność ruchu jest niewystarczająca, drogi są zatłoczone, a transport publiczny nie jest preferowaną formą transportu. Konieczne jest zatem podjęcie komplementarnych działań zwiększających atrakcyjność i dostępność komunikacji zbiorowej dla zapewnienia efektywnej organizacji komunikacji publicznej na obszarze Aglomeracji Opolskiej.

Istotnym czynnikiem zwiększającym atrakcyjność publicznej komunikacji zbiorowej względem indywidualnego transportu samochodowego jest, oprócz dostępności, jakość taboru autobusowego. Obecnie jest on zdekapitalizowany i nie pozwala na ograniczenie emisji spalin. W związku z tym planowany jest zakup nowoczesnych autobusów hybrydowych oraz autobusów spełniających normę co najmniej EURO 6. Planuje się ponadto kompleksową modernizację infrastruktury przewoźnika obsługującego komunikację publiczną w Opolu, wdrożenie nowoczesnego systemu sprzedaży biletów komunikacji miejskiej, rozwój elektronicznego systemu informacji pasażerskiej on-line. Dodatkowo w celu zwiększenia atrakcyjności i dostępności komunikacji zbiorowej dla mieszkańców Opola i całego obszaru funkcjonalnego, realizowane będą inwestycje mające na celu poprawę jakości i funkcjonalności infrastruktury drogowej w obrębie stacji kolejowej Opole Wschód wraz

z utworzeniem w tym miejscu zintegrowanego centrum przesiadkowego. Zadanie to uzupełnione zostanie wdrożeniem systemu ITS⁴¹. Dzięki przebudowie ul. Niemodlińskiej zostanie poprawiona przepustowość układu drogowego, polepszy się dojazd do zachodnich dzielnic Opola i do gmin Aglomeracji Opolskiej.

Zadania w obszarze ciepłownictwa polegać będą na przebudowie sieci ciepłowniczych i zastąpieniu wyeksploatowanych sieci i przyłączy ciepłowniczych wybudowanych w tradycyjnej technologii kanałowej lub sieci napowietrznych, sieciami w technologii rur preizolowanych. Ponadto planowana jest budowa nowych odcinków sieci ciepłej wraz z przyłączami i węzłami cieplnymi w celu likwidacji istniejących lokalnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym, będących przyczyną emisji zanieczyszczenia. Dzięki realizacji tak zaplanowanych działań nastąpi ograniczenie emisyjności gospodarki ciepłej, zmniejszenie zużycia energii pierwotnej, zmniejszenie awaryjności systemu i zwiększenie bezpieczeństwa dostaw ciepła.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie pozytywnie na zdefiniowany obszar problemowy: **niezadowalający stan środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii, ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego oraz znikomego wykorzystywania alternatywnych form mobilności** oraz obszar **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej**.

Pośrednio realizacja działania wpłynie pozytywnie na obszar: **niepełne wykorzystywanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego AO**.

Schemat działania 2.2.1

Cel tematyczny	CT 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
Priorytet inwestycyjny	PI 4e/ 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Oś Priorytetowa/ działanie/ poddziałanie RPO WO 2014-2020	III Gospodarka niskoemisyjna 3.1 Strategie niskoemisyjne 3.1.2 Strategie niskoemisyjne w Aglomeracji Opolskiej
Wkład UE	– środki EFRR przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (40 900 000 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów

⁴¹ Planuje się wdrożenie systemu ITS (Inteligentny System Transportowy), który będzie polegał na: gromadzeniu danych, sterowaniu i optymalizacji ruchu, monitoringu i kontroli urządzeń zewnętrznych służących zarządzaniu ruchem, wykrywaniu zdarzeń, zarządzaniu zdarzeniami, przekazywaniu informacji, zarządzaniu transportem publicznym).

	objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	➤ TYP 1 wiązka projektów punktowych o dużej skali oddziaływania ➤ TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych ➤ TYP 3 wiązka projektów liniowych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Węzły przesiadkowe: Opole, Gogolin, Lewin Brzeski, Ozimek, Tułowice, Zdzeszowice Pozostałe typy projektów: cały obszar Aglomeracji Opolskiej
Główne typy projektów wchodzących w skład wiązki	– budowa, przebudowa infrastruktury transportu publicznego w celu ograniczenia ruchu drogowego w centrach miast; – rozwiązania z zakresu organizacji ruchu, ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej, w tym zapewnienie dróg dostępu do bezpiecznych przystanków (m.in. zatoki autobusowe, bus pasy); – infrastruktura służąca obsłudze pasażerów zapewniająca m.in. interaktywną informację pasażerską; – infrastruktura dla ruchu rowerowego i pieszego.
Główne grupy docelowe	Dla przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjności gospodarki nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.
Główne typy beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia; – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego; – przedsiębiorstwa.⁴²
Wskaźniki	liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź” (szt.); długość ścieżek rowerowych (km); szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO₂); poziom emisji PM10 i PM2,2 (Mg/rok) – rezultat strategiczny; przewozy pasażerów komunikacją miejską w przeliczeniu na jednego mieszkańca obszarów miejskich (szt.) – rezultat strategiczny.
Tryb wyboru projektów	W ramach działania przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów. Projekty muszą wynikać z planów gospodarki niskoemisyjnej, zawierających informacje dotyczące zrównoważonej mobilności miejskiej. Infrastruktura drogowa jako niezbędny, uzupełniający element projektu dotyczącego systemu zrównoważonej mobilności miejskiej.
Projekty komplementarne PO liś 2014-2020	
Priorytet inwestycyjny	PI 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

⁴² Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane w trybie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno – prywatnego).

Oś priorytetowa	I Zmniejszenie emisyjności gospodarki VI Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
Wkład UE	– OP I, środki FS przekazane z PO IiŚ 2014-2020 (5 351 326 euro) – OP VI, środki FS przekazane z PO IiŚ 2014-2020 (42 926 496 euro)
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Miasto Opole, Gmina Dobrzeń Wielki
Typy projektów	W zakresie OP I: – przebudowa istniejących systemów ciepłowniczych i sieci chłodu, celem zmniejszenia straty na przesyłach, – likwidacja węzłów grupowych wraz z budową przyłączy do istniejących budynków i instalacją węzłów dwufunkcyjnych, – budowa nowych odcinków sieci ciepłej wraz z przyłączami i węzłami ciepłowniczymi w celu likwidacji istniejących lokalnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym, – likwidacja indywidualnych i zbiorowych źródeł niskiej emisji pod warunkiem podłączenia budynków do sieci ciepłowniczej. W zakresie OP VI: – w obszarze transportu miejskiego działania mające na celu zmniejszenie zatłoczenia motoryzacyjnego w miastach, poprawę płynności ruchu i ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne, – przedsięwzięcia w zakresie rozwoju transportu zbiorowego służące podniesieniu jego bezpieczeństwa, jakości, atrakcyjności i komfortu (w tym zakup taboru), – projekty zawierające elementy redukujące/ minimalizujące oddziaływanie hałasu/ drgań/ zanieczyszczenia powietrza oraz elementy promujące zrównoważony rozwój układu urbanistycznego.
Typy beneficjentów	W zakresie OP I: – jednostki samorządu terytorialnego (w tym ich związki i porozumienia) oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, – przedsiębiorcy, – podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych JST nie będących przedsiębiorcami. W zakresie OP VI: – jednostki samorządu terytorialnego (w tym ich związki i porozumienia) oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne i spółki specjalnego przeznaczenia, – zarządcy infrastruktury służącej transportowi miejskiemu, – operatorzy publicznego transportu zbiorowego.
Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	– użytkownicy wspieranej infrastruktury, – użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z miejskiej infrastruktury transportowej i środków transportu zbiorowego dofinansowanych ze środków UE.
Wskaźniki	W zakresie OP I: długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci ciepłowniczej (km);

	szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO₂); zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (GJ/rok); liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (szt.); zużycie energii pierwotnej (Mtoe) – rezultat strategiczny; emisja gazów cieplarnianych – rezultat strategiczny; sprawność przesyłania energii w koncesjonowanych przedsiębiorstwach ciepłowniczych (%) – rezultat strategiczny; ludność miast narażona na stężenie PM10 przewyższające dzienny limit (przez więcej niż 35 dni w roku) – średnia 3 letnia (%) – rezultat strategiczny; <u>W zakresie OP VI:</u> liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej (szt.); liczba przewozów pasażerskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca obszarów miejskich (szt.) – rezultat strategiczny; uniknięta emisja CO₂ w wyniku funkcjonowania transportu publicznego (tony CO₂) – rezultat strategiczny.
Tryb wyboru projektów	Wybór projektów do dofinansowania nastąpi w trybie pozakonkursowym. Dofinansowanie uzyskają projekty zidentyfikowane w <i>Strategii ZIT</i> (zgodnie z indykatywnym wykazem projektów komplementarnych zamieszczonym w części 10 <i>Strategii ZIT AO</i>). Wsparciem mogą zostać objęte jedynie projekty wynikające z planu gospodarki niskoemisyjnej, w szczególności inwestycje w zakresie niskoemisyjnego transportu publicznego muszą wynikać z planów gospodarki niskoemisyjnej, zawierających odniesienia do zrównoważonej mobilności miejskiej.
POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT: Działania realizowane w ramach PI 4e <i>Strategii ZIT</i> będą uzupełniane przez działania komplementarne realizowane w ramach programów krajowych. Ponadto są one ściśle powiązane z działaniami realizowanymi w ramach pozostałych PI <i>Strategii ZIT</i> (PI 3a, PI 4c). Działania w ramach PI 4e zintegrowane są z działaniami w ramach PI 3a – sprawny system komunikacji zbiorowej oraz spójny system dróg rowerowych powiązanych z węzłami przysiadkowymi, parkingami <i>park&ride</i> oraz <i>bike&ride</i> zapewni dojazd do stref aktywności gospodarczej oraz działających i nowopowstałych przedsiębiorstw. Efekt ekologiczny działań podejmowanych w ramach PI 4e zwiększony będzie dzięki interwencji w ramach PI 4c (działania z zakresu efektywności energetycznej w budynkach publicznych AO, kompleksowa termomodernizacja budynków mieszkalnych).	
SPODZIEWANE REZULTATY REALIZACJI DZIAŁANIA: ✓ zmniejszenie emisji CO₂ oraz innych szkodliwych substancji gazowych i pyłów; ✓ zmniejszenie emisji spalin i hałasu komunikacyjnego; ✓ ograniczenie zużycia energii i paliw; ✓ poprawa jakości powietrza atmosferycznego i warunków życia w AO; ✓ zmniejszenie i upłynnienie ruchu samochodowego w centrach miast; ✓ szersze wykorzystanie bardziej efektywnego transportu publicznego oraz niezmotoryzowanego indywidualnego; ✓ zmniejszenie wykorzystania samochodów osobowych;	

- ✓ lepsza integracja gałęzi transportu;
- ✓ oszczędność czasu w przewozach pasażerskich;
- ✓ poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- ✓ poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej AO;
- ✓ poprawa połączeń peryferyjnych części miasta ze strefą śródmiejską;
- ✓ zwiększenie mobilności mieszkańców Opola i Aglomeracji Opolskiej;
- ✓ zmniejszenie zużycia energii pierwotnej;
- ✓ poprawa wydajności systemów ciepłowniczych;
- ✓ poprawa bezpieczeństwa dostaw ciepła.

Źródło: opracowanie własne

PRIORYTET 3**Wysoka jakość edukacji*****Uzasadnienie Priorytetu***

Rozwój edukacji, inwestowanie w wiedzę i umiejętności jest jednym z kluczowych warunków rozwoju kapitału ludzkiego i społeczeństwa oraz jednym z najskuteczniejszych sposobów ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego i poprawy warunków życia mieszkańców danego obszaru. Uczenie się jest procesem, który trwa przez całe życie. Pozwala dostosować się do szybko zmieniającego się otoczenia społecznego i gospodarczego, reagować elastycznie na zmiany na rynku pracy i nowe oczekiwania pracodawców. Pozwala podążać za nowymi wyzwaniami i przezwyciężać bariery. Sprawny system edukacji jest niezbędny do budowy gospodarki opartej na wiedzy, co jest jednym ze strategicznych wyzwań Europy i kraju. Edukacja jest procesem ciągłym, trwającym przez całe życie. Dlatego istotne jest zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych na wszystkich szczeblach, począwszy od przedszkola, poprzez szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne. Dla rozwoju systemu edukacji w Aglomeracji Opolskiej konieczne jest zatem podejmowanie wielopłaszczyznowych działań związanych z poprawą jakości kształcenia, która odnosi się do problemów współczesnej edukacji.

Aglomeracja Opolska wraz z jej centralnym ośrodkiem – Opolem, stanowi centrum edukacyjne województwa opolskiego. Na terenie AO działają placówki edukacyjne wszystkich szczebli - począwszy od placówek wychowania przedszkolnego, na uczelniach wyższych skończywszy.

Jest to znaczący potencjał, który powinien być rozwijany i dostosowywany do zmieniających się warunków społecznych, gospodarczych i ekonomicznych. O potencjale edukacyjnym decyduje bowiem nie tylko liczba podmiotów działających w systemie edukacji, ale również jakość kształcenia.

Decydując się na działania w obszarze edukacji konieczne jest ich dostosowanie do zmieniających się warunków i posiadanego potencjału. Należy brać pod uwagę postępujący proces depopulacji, zmniejszającą się liczbę uczniów, specyfikę regionalnego rynku pracy, zapotrzebowanie gospodarki na określone profile kształcenia, zróżnicowanie gmin AO pod względem dostępności usług edukacyjnych, jakości kształcenia i stopnia rozwoju infrastruktury edukacyjnej.

Działania podejmowane w ramach Priorytetu 3 *Wysoka jakość edukacji* będą miały na celu przede wszystkim zapewnienie równego dostępu do oferty edukacyjnej wszystkim zainteresowanym, w tym osobom z grup defaworyzowanych. Istotne będzie również przygotowanie ucznia do życia we współczesnym świecie i ułatwienie mu odpowiedzialnego funkcjonowania w różnych obszarach życia. Podejmowane działania będą miały na celu wyposażenie mieszkańców AO w umiejętności przydatne przy wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej oraz do sprawnego poruszania się na rynku pracy. Budowane

i doskonalone będą kompetencje kluczowe na rynku pracy. Podejmowana będzie interwencja mająca na celu lepsze powiązanie kształcenia zawodowego z rynkiem pracy oraz większe zaangażowanie pracodawców w proces kształcenia. Wsparcie w ramach Priorytetu skierowane będzie również do kadry pedagogicznej. Jego celem będzie nabycie kompetencji i uzyskanie kwalifikacji m.in. w zakresie wzmocnienia w procesie edukacyjnym kompetencji i umiejętności uczniów oraz właściwego wspierania ich rozwoju i reagowania na pojawiające się problemy. Realizowane będą działania z zakresu doskonalenia umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu.

Wsparcie edukacji przedszkolnej w AO ma na celu przede wszystkim zapewnienie równego dostępu do edukacji przedszkolnej na terenach miejskich i wiejskich oraz dostosowanie opieki przedszkolnej do potrzeb dzieci oraz ich opiekunów, szczególnie kobiet w celu ułatwienia pogodzenia im pracy zawodowej z opieką nad dzieckiem.

Wsparcie kształcenia ogólnego w ramach Priorytetu obejmie przede wszystkim kształcenie kompetencji kluczowych oraz postaw/umiejętności niezbędnych na rynku pracy (kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości), korzystanie z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, tworzenie warunków dla nowoczesnego nauczania (wykorzystanie metod eksperymentu w edukacji, w tym wyposażenie pracowni szkolnych w sprzęt do nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych), indywidualizację podejścia do ucznia.

Wsparcie kształcenia zawodowego koncentrować się będzie na podniesieniu jego jakości poprzez lepsze dostosowanie form, metod i warunków jego prowadzenia do wymagań gospodarki i rynku pracy a także zwiększenia zaangażowania instytucji z otoczenia społeczno – gospodarczego szkół w proces kształcenia i szkolenia zawodowego.

Cel Priorytetu:

3.1	<i>Rozwój kompetencji istotnych na rynku pracy</i>
------------	---

Działanie 3.1.1 Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej (PI 10i)

Opis działania

Edukacja formalna zaczyna się w placówkach wychowania przedszkolnego. Większość dzieci rozpoczyna ją około 4 lub 5 roku życia – w miastach nieco wcześniej niż na wsi. W Aglomeracji Opolskiej dostęp do edukacji przedszkolnej jest dobry, aczkolwiek widoczne są różnice pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi. Różnice te należy wyrównywać tak, aby wszystkie grupy dzieci miały taki sam dostęp do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej. Kształcenie we wczesnym okresie ma znaczące

położenie na kształtowanie późniejszej ścieżki edukacyjnej dziecka. Dzieci uczestniczące w edukacji przedszkolnej łatwiej pokonują tzw. próg szkolny. Lepiej radzą sobie w szkole, mają bardziej rozwinięte kompetencje społeczne i emocjonalne oraz zdolności werbalne i intelektualne. Ten wczesny okres rozwoju dziecka jest nie do przecenienia. Wówczas możliwości rozwojowe dzieci są największe. Wiek przedszkolny jest tym momentem, kiedy najskuteczniej i najłatwiej jest niwelować różnice wynikające z wpływu środowiska rodzinnego. Dlatego inwestycja w edukację przedszkolną powinna być zasadniczym elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych. Istotne jest również dostosowanie oferty przedszkoli do potrzeb opiekunów najmłodszych dzieci. Często placówki wychowania przedszkolnego oferują opiekę nad dziećmi w czasie krótszym niż 8 godzin. Wcale nie zapewniają jej w soboty, mimo iż część rodziców w te dni pracuje lub doksztalca się. Taka sytuacja wpływa zatem nie tylko na dzieci, ale również na rodziców, którym problem w zapewnieniu opieki nad dzieckiem może utrudniać utrzymanie się na rynku pracy. Sytuacja ta szczególnie niekorzystnie oddziałuje na kobiety, które są grupą w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Zapewnienie dostępu do opieki nad małym dzieckiem jest jednym z lepszych narzędzi, które może pośrednio wpłynąć na zwiększenie dzietności przy utrzymaniu wysokiej aktywności zawodowej.

W związku z powyższym w ramach działania 3.1.1 *Strategii ZIT* nastąpi wsparcie przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach i innych placówek opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym w zakresie prowadzenia i organizowania dodatkowych zajęć stymulujących ogólny rozwój dziecka (zarówno wyrównujących szanse edukacyjne, jak i rozwijających kompetencje i umiejętności). Realizowane będą również działania ukierunkowane na wsparcie procesu indywidualizacji pracy z dzieckiem, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Ponadto planowane jest zwiększenie elastyczności godzin i dni otwarcia przedszkoli. Wsparcie otrzyma również kadra pedagogiczna (przygotowanie nauczycieli do stosowania nowoczesnych metod nauczania poprzez studia podyplomowe, kursy i szkolenia). W ramach działania możliwe będzie tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego jednak pod warunkiem wykorzystania istniejącej bazy lokalowej placówek oświatowych lub istniejących budynków przedszkolnych. Taki rodzaj wsparcia uzależniony będzie od trendów demograficznych oraz rzeczywistych potrzeb (konieczna analiza potrzeb i trendów demograficznych). Realizacja działania przyczyni się do wzbogacenia oferty opiekuńczo - wychowawczej przedszkoli, wyrównania szans edukacyjnych dzieci o różnym poziomie uzdolnień, z różnych środowisk i o różnym statusie materialnym, wyrównania dysproporcji w dostępie do edukacji przedszkolnej na terenach wiejskich i miejskich. Pośrednio przyczyni się do poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy. Interwencja wpisuje się w założenia *Programu Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim „Opolskie dla rodziny”*.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie pozytywnie na zdefiniowany obszar problemowy: **nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji** oraz pośrednio obszar: **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej**.

Schemat działania 3.1.1

Cel tematyczny	CT 10 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
Priorytet inwestycyjny	PI 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
Oś Priorytetowa/ działanie/ poddziałanie RPO WO 2014-2020	IX Wysoka jakość edukacji 9.1 Rozwój edukacji 9.1.4 Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej
Wkład UE	– środki EFS przekazane do ZIT z budżetu RPO WO2014-2020 (2 600 000 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Cały obszar Aglomeracji Opolskiej
Główne typy projektów wchodzących w skład wiązki	– rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia dodatkowe zwiększające szanse dzieci w ramach edukacji przedszkolnej; – indywidualizacja pracy z dzieckiem 3-4 letnim, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych, zakup specjalistycznego sprzętu i pomocy dydaktycznych do placówek wychowania przedszkolnego koniecznych do rozpoznawania potrzeb, wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dzieci niepełnosprawnych; – tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego przy wykorzystaniu czy adaptacji istniejących budynków; – dostosowanie i doposażenie istniejącej infrastruktury wychowania przedszkolnego.
Główne grupy docelowe	– dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice i opiekunowie dzieci w wieku przedszkolnym, w tym z grup defaworyzowanych; – przedszkola, oddziały przedszkolne, inne formy wychowania przedszkolnego; – nauczyciele wychowania przedszkolnego.
Główne typy beneficjentów	– podmioty działające w obszarze wychowania przedszkolnego
Wskaźniki	liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej (os.);

	liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie (szt.); liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie (os.); liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (os.); liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu (%).
Tryb wyboru projektów	W ramach działania przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów.
POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT: Wdrożenie jakiegokolwiek rozwiązania edukacyjnego na danym etapie kształcenia musi uwzględniać nie tylko wynik końcowy ucznia na tym etapie, ale przede wszystkim odpowiednie jego przygotowanie do efektywnego kształcenia na następnym etapie edukacyjnym. Należy przyjąć założenie, iż edukacja to system działań od przedszkola po szkolnictwo zawodowe, które w efekcie końcowym zmierzają do przygotowania uczniów do poruszania się na rynku pracy i efektywnego funkcjonowania w społeczeństwie. Biorąc powyższe pod uwagę planowane jest kompleksowe wsparcie i modernizacja procesu edukacji w Aglomeracji Opolskiej – zarówno w odniesieniu do edukacji przedszkolnej, jak i ogólnej oraz zawodowej. Objęcie interwencją różnych szczebli edukacji umożliwi wprowadzenie realnych zmian i uzyskanie długofalowych efektów o charakterze systemowym. Wsparcie w ramach działania 3.1.1 będzie komplementarne do zadań realizowanych w ramach działania 3.1.2 (Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej) oraz 3.1.3 (Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej) <i>Strategii ZIT</i> .	
SPODZIEWANE REZULTATY REALIZACJI DZIAŁANIA: ✓ zwiększenie dostępu do wychowania przedszkolnego i zmniejszenie dysproporcji w tym zakresie; ✓ upowszechnienie wychowania przedszkolnego, w tym zwłaszcza wśród dzieci 3-4 letnich i dzieci z niepełnosprawnościami; ✓ wyrównywanie szans edukacyjnych; ✓ poprawa jakości wychowania przedszkolnego; ✓ ustabilizowanie sytuacji kobiet na rynku pracy poprzez zapewnienie dostępu do opieki nad dzieckiem; ✓ wsparcie rodziny w wypełnianiu jej funkcji.	

Źródło: opracowanie własne

Działanie 3.1.2 Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej (PI 10i)

Opis działania

Edukacja odgrywa ogromną rolę na każdym etapie życia człowieka. Jest niezmiennie istotne, by oferta edukacyjna była dopasowana do zmieniających się potrzeb i wymogów rynku pracy oraz do postępu cywilizacyjnego. Odpowiednie wsparcie od najwcześniejszych lat nauki szkolnej jest warunkiem powodzenia w dorosłym życiu. Ma również ogromne znaczenie w wyrównywaniu szans osób pochodzących z tzw. grup defaworyzowanych.

Realizacja działania 3.1.2 zakłada doskonalenie procesu dydaktycznego oraz kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów na terenie Aglomeracji Opolskiej. Działania dotyczące kształcenia

ogólnego skierowane będą zarówno do uczniów, jak i kadry pedagogicznej. Realizacja działania 3.1.2 doprowadzi do wdrożenia jakościowej zmiany polegającej na przeorientowaniu szkół z miejsc nastawionych na przekazywanie wiedzy na miejsca, w których kształtuje się kompetencje kluczowe uczniów i wzmacnia proces ich kreatywności i umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Przedefiniowaniu ulegnie również rola nauczyciela w szkole. Zamiast wykładowcy będzie on trenerem/tutorem wspomagającym uczniów w procesie kształcenia, a nie wyręczającym w pozyskiwaniu wiedzy. Uczniowie nabędą kompetencje, dzięki którym w przyszłości będą umieli dostosować się do sytuacji na rynku pracy oraz szybko i efektywnie osiągnąć niezbędną wiedzę na potrzeby tej adaptacji. Szkoła w pierwszej kolejności będzie nastawiona na zbudowanie kompetencji uczenia się i pozostałych kompetencji kluczowych uczniów, a w dalszej będzie rozliczała z efektów. Wszelkie działania podejmowane w ramach doskonalenia procesu dydaktycznego uwzględniać będą sytuację kulturową Aglomeracji Opolskiej. Opierać się będą na dokonanej przez nauczycieli diagnozie mocnych stron uczniów. Konieczne będzie również objęcie wsparciem samych nauczycieli, których należy przygotować do jakościowej zmiany procesu dydaktycznego poprzez cykl szkoleń, kursów, studiów podyplomowych czy udział w sieciach współpracy i samokształcenia. Interwencja koncentrować się będzie na kształceniu umiejętności interpersonalnych i społecznych, korzystaniu z nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych, wykorzystania metod eksperymentu naukowego w edukacji i metod zindywidualizowanego podejścia do nauczania. Ponadto praca z uczniem poprzedzona winna być zbudowaniem odpowiedniego kontekstu wdrożeniowego w całym gronie pedagogicznym poprzez zastosowanie symulacji wdrożeniowej. Pozwoli to na zapoznanie całego środowiska szkolnego z programem, procesem wdrożenia i skutkami, z którymi wszyscy będą się spotykać. Wsparcie w ramach działania zakłada również doposażenie szkół w materiały wzmacniające proces zmiany zgodny z wdrażaną metodą. Działanie zakłada, iż uczniowie rozwijać będą kompetencje kluczowe w zakresie efektywnego uczenia się poprzez realizację scenariuszy. Warsztaty efektywnej nauki uwzględniać będą aspekty emocjonalne, społeczne i poznawcze. Rozwiną umiejętność pracy zespołowej, kreatywnego myślenia i twórczego rozwiązywania problemów. W trakcie realizacji zajęć uczniowie poznają siebie i swoje mocne strony, co wpłynie pozytywnie na ich samoocenę oraz wiarę we własne możliwości.

Celem planowanej interwencji będzie przede wszystkim modernizacja procesu kształcenia w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Aglomeracji Opolskiej w kontekście efektywności nauczania nastawionego na kompetencje kluczowe oraz wdrożenie w szkołach Aglomeracji Opolskiej systemu kształtowania kompetencji kluczowych oraz postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy (porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo – techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia

się, kompetencje społeczne, inicjatywność i przedsiębiorczość). Istotne jest utrwalenie zainicjowanej zmiany w szkołach Aglomeracji Opolskiej w stopniu umożliwiającym efektywne funkcjonowanie systemu kształtowania kompetencji kluczowych na rynku pracy bez dalszej konieczności finansowania ze środków EFS po zakończeniu realizacji projektów.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie pozytywnie na zdefiniowany obszar problemowy: **nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji** oraz pośrednio obszary: **niepełne wykorzystanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru** oraz **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej**.

Schemat działania 3.1.2

Cel tematyczny	CT 10 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
Priorytet inwestycyjny	PI 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
Oś Priorytetowa/ działanie/ poddziałanie RPO WO 2014-2020	IX Wysoka jakość edukacji 9.1Rozwój edukacji 9.1.2 Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej
Wkład UE	– środki EFS przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (8 000 000 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Cały obszar Aglomeracji Opolskiej
Główne typy projektów wchodzących w skład wiązki	– rozwój wśród uczniów kompetencji kluczowych (TIK, matematyczno – przyrodnicze, języki obce) oraz umiejętności i postaw niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy (kreatywność, innowacyjność, praca zespołowa); – wykorzystanie metod eksperymentu w edukacji, w celu podnoszenia jakości nauczania przedmiotów ścisłych; – korzystanie z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych poprzez kontynuację rządowego programu <i>Cyfrowa szkoła</i> (w zakresie komponentu e-nauczyciel, e-szkoła);

	– indywidualizacja podejścia do ucznia, m.in. poprzez zapewnienie specjalistycznych narzędzi diagnostyki psychologiczno – pedagogicznej i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów niepełnosprawnych, realizację indywidualnych planów rozwoju; – doskonalenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli przy tworzeniu i realizacji procesu dydaktycznego w obszarze kształcenia umiejętności interpersonalnych i społecznych, korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych, wykorzystania metod eksperymentu naukowego w edukacji, a także zapewnienia diagnostyki psychologiczno-pedagogicznej i metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia; – uzupełniając doradztwo edukacyjno – zawodowe; – doposażenie, wyposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych w sprzęt do nauczania przedmiotów ścisłych poprzez doświadczenia i eksperymenty oraz sprzęt TIK.
Główne grupy docelowe	– uczniowie, wychowankowie i słuchacze szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne oraz ich rodzice i opiekunowie, w tym z grup defaworyzowanych; – szkoły i placówki prowadzące kształcenie ogólne; – szkoły kształcenia zawodowego w zakresie podstawy programowej kształcenia ogólnego; – nauczyciele kształcenia ogólnego.
Główne typy beneficjentów	– podmioty działające w obszarze edukacji ogólnej
Wskaźniki	liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie (os.); liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie (os.); liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie (os.); liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych (szt.); liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie (szt.); liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (os); liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu (%); liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu (%); liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych (%); liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych (%).
Tryb wyboru projektów	W ramach działania przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów.

POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT:

Wdrożenie jakiegokolwiek rozwiązania edukacyjnego na danym etapie kształcenia musi uwzględniać nie tylko wynik końcowy ucznia na tym etapie, ale przede wszystkim odpowiednie jego przygotowanie do efektywnego kształcenia na następnym etapie edukacyjnym. Należy przyjąć założenie, iż edukacja to system działań od przedszkola po szkolnictwo zawodowe, które w efekcie zmierzają do przygotowania uczniów do poruszania się na rynku pracy i efektywnego funkcjonowania w społeczeństwie. Biorąc powyższe pod uwagę planowane jest kompleksowe wsparcie i modernizacja procesu edukacji w Aglomeracji Opolskiej – w odniesieniu do edukacji przedszkolnej, ogólnej i zawodowej. Objęcie interwencją różnych szczebli edukacji umożliwi wprowadzenie realnych zmian i uzyskanie długofalowych efektów o charakterze systemowym. Wsparcie w ramach działania 3.1.2 będzie komplementarne do zadań realizowanych w ramach działania 3.1.1 (Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej) oraz 3.1.3 (Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej) *Strategii ZIT*.

Interwencja w ramach działania powiązana będzie również z działaniami realizowanymi w ramach PI 3a. Rozwój gospodarczy Aglomeracji Opolskiej, zapewnienie nowych miejsc pracy, tworzenie dogodnych warunków do inwestowania mają wprost przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Aglomeracji Opolskiej oraz zwiększenia jej atrakcyjności osiedleńczej. Potencjalni inwestorzy decydując się na lokalizację inwestycji w AO poszukiwać będą kadr posiadających kompetencje i umiejętności pozwalające na szybkie dostosowanie się do wymagań na danym stanowisku pracy. Działania podejmowane w ramach PI 10i doprowadza do wdrożenia jakościowej zmiany w zakresie przygotowania uczniów do zmieniających się warunków otaczającego świata, gospodarki i rynku pracy.

SPODZIEWANE REZULTATY REALIZACJI DZIAŁANIA:

- ✓ poprawa jakości kształcenia;
- ✓ lepsze przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy;
- ✓ zmniejszenie bezrobocia wśród absolwentów;
- ✓ podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz postaw istotnych z punktu widzenia przyszłej zatrudnialności;
- ✓ podniesienie kompetencji nauczycieli;
- ✓ wyrównanie poziomu nauczania na obszarze całej Aglomeracji Opolskiej.

Źródło: opracowanie własne

Działanie 3.1.3 Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej (10iv)**Opis działania**

W ramach prac nad niniejszą *Strategią ZIT* zdefiniowano główny problem obszaru funkcjonalnego jakim jest niska konkurencyjność Aglomeracji względem innych obszarów. Szczególnie jest to zauważalne w odniesieniu do obszarów sąsiadujących z Aglomeracją Opolską. Jednym z działań zmierzających do zwiększenia konkurencyjności i atrakcyjności osadniczej AO jest przygotowanie terenów inwestycyjnych w AO, które doprowadzić ma do zwiększenia zainteresowania tym obszarem inwestorów, a w konsekwencji powstawania nowych miejsc pracy. By jednak zachęcić przedsiębiorców do inwestowania w AO konieczne jest również zapewnienie wysoko wykwalifikowanej kadry na potrzeby regionalnej gospodarki. Pomimo tego, iż na tle województwa opolskiego i kraju sytuacja na rynku pracy w AO jest korzystna, od 2007 roku obserwuje się wzrost udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy są absolwenci. Mimo

tego, jak wskazują badania przeprowadzone w trakcie prac nad *Programem rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*,⁴³ pracodawcy nadal mają problem ze znalezieniem odpowiednich pracowników. Jak wskazują sami pracodawcy głównym problemem jest niedostosowanie kształcenia do potrzeb przedsiębiorstw. Skutkuje to dostrzegalnym deficytem liczby osób posiadających zarówno odpowiednio wyprofilowane wykształcenie oraz wystarczające doświadczenie umożliwiające podjęcie pracy. Przedsiębiorcy podkreślają również zjawisko migracji zagranicznych stanowiących element utrudniający znalezienie pożądanej kadry pracowniczej co wiąże się bezpośrednio z drenażem siły roboczej.⁴⁴ Równocześnie sami uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (w tym samym badaniu) przyznają, iż nie czują się odpowiednio przygotowani do podjęcia pracy zawodowej. Ich zadaniem szkoły zbyt mały nacisk kładą na praktyczną naukę zawodu w środowisku pracy. W związku z powyższym konieczne jest podjęcie działań pozwalających na dostosowanie edukacji do potrzeb regionu z uwzględnieniem specyfiki rynku pracy oraz regionalnych specjalizacji. W tym celu, w ramach działania 3.1.3, planuje się organizację staży zawodowych u pracodawców i przedsiębiorców oraz dodatkowych zajęć specjalistycznych dla uczniów szkół zawodowych z terenu Aglomeracji Opolskiej. Ponadto planowane jest podejmowanie działań mających na celu większe zaangażowanie pracodawców i partnerów z otoczenia szkół w proces kształcenia zawodowego.

Niezwykle istotnym elementem systemu edukacji zawodowej są nauczyciele kształcenia zawodowego. Dlatego też w ramach realizowanych projektów planuje się również wsparcie tej grupy w postaci staży i praktyk u przedsiębiorców. Z jednej strony zapewni to nauczycielom dostęp do technologii stosowanych na lokalnym rynku pracy, z drugiej zaś doprowadzić może do bezpośredniej współpracy przedsiębiorców z nauczycielami. Skutkować to będzie przygotowaniem absolwenta „uszytego na miarę” potrzeb konkretnego pracodawcy.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie pozytywnie na zdefiniowany obszar problemowy: **nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji** oraz pośrednio obszary: **niepełne wykorzystanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru** oraz **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej**.

⁴³ *Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*, Opole 2015r.

⁴⁴ *Ibidem*

Schemat działania 3.1.3

Cel tematyczny	CT 10 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
Priorytet inwestycyjny	PI 10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwienie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
Oś Priorytetowa/ działanie/ poddziałanie RPO WO 2014-2020	IX Wysoka jakość edukacji 9.2 Rozwój kształcenia zawodowego 9.2.2 Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej
Wkład UE	– środki EFS przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (3 900 000 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Cały obszar Aglomeracji Opolskiej
Główne typy projektów wchodzących w skład wiązki	– współpraca szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe o charakterze strategicznym i praktycznym z ich otoczeniem społeczno – gospodarczym, zwłaszcza z pracodawcami oraz uczelniami wyższymi, instytucjami rynku pracy; – kształcenie praktyczne uczniów i nauczycieli, w tym we współpracy z pracodawcami, tj. organizacja staży, praktyk czy kwalifikacyjnych kursów zawodowych; – doskonalenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli zawodu, w tym we współpracy z uczelniami i rynkiem pracy; – doradztwo edukacyjno – zawodowe; – wyposażenie, wyposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół kształcenia zawodowego; – kształcenie osób dorosłych w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego zorganizowanych we współpracy z pracodawcami (kwalifikacyjne kursy zawodowe, kursy umiejętności zawodowych, inne kursy), w obszarze specjalizacji regionalnych, w tym z uwzględnieniem elastycznych rozwiązań (np. kształcenie na odległość), które są korzystne m.in. dla osób niepełnosprawnych i osób opiekujących się osobami zależnymi.
Główne grupy docelowe	– uczniowie, wychowankowie i słuchacze szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego, w tym z grup defaworyzowanych; – szkoły i placówki oświatowe; – pracodawcy; – partnerzy społeczno – gospodarczy;

	– młodociani pracownicy; – nauczyciele kształcenia zawodowego; – opiekunowie praktyk zawodowych i instruktorzy praktycznej nauki zawodu; – osoby dorosłe od 18 roku życia, które z własnej inicjatywy podnoszą, uzupełniają kompetencje i kwalifikacje zawodowe, w tym w szczególności osoby o niskich kwalifikacjach, osoby starsze po 50 roku życia i osoby z obszarów wiejskich.
Główne typy beneficjentów	– podmioty działające w obszarze edukacji zawodowej
Wskaźniki	liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie (os.); liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy (os.); liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego; liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie; liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (os.); liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu (%); liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS (%); liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia (%).
Tryb wyboru projektów	W ramach działania przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów.

POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT:

Wdrożenie jakiegokolwiek rozwiązania edukacyjnego na danym etapie kształcenia musi uwzględniać nie tylko wynik końcowy ucznia na tym etapie, ale przede wszystkim odpowiednie jego przygotowanie do efektywnego kształcenia na następnym etapie edukacyjnym. Należy przyjąć założenie, iż edukacja to system działań od przedszkola po szkolnictwo zawodowe, które w efekcie końcowym zmierzają do przygotowania uczniów do poruszania się na rynku pracy i efektywnego funkcjonowania w społeczeństwie. Biorąc powyższe pod uwagę planowane jest kompleksowe wsparcie i modernizacja procesu edukacji w Aglomeracji Opolskiej – w odniesieniu do edukacji przedszkolnej, ogólnej i zawodowej. Objęcie interwencją różnych szczebli edukacji umożliwi wprowadzenie realnych zmian i uzyskanie długofalowych efektów o charakterze systemowym. Wsparcie w ramach działania 3.1.2 będzie komplementarne do zadań realizowanych w ramach działania 3.1.1 (Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej) oraz 3.1.3 (Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej) *Strategii ZIT*.

Interwencja w ramach działania powiązana będzie również z działaniami realizowanymi w ramach PI 3a. Rozwój gospodarczy Aglomeracji Opolskiej, zapewnienie nowych miejsc pracy, tworzenie dogodnych warunków do inwestowania mają wprost przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Aglomeracji Opolskiej oraz zwiększenia jej atrakcyjności osiedleńczej. Potencjalni inwestorzy decydując się na lokalizację inwestycji w AO poszukiwać będą kadr posiadających kompetencje i umiejętności pozwalające na szybkie dostosowanie się do wymagań na danym stanowisku pracy. Działania podejmowane w ramach PI 10i doprowadzą do wdrożenia jakościowej zmiany w zakresie przygotowania uczniów do zmieniających się warunków otaczającego świata, gospodarki i rynku pracy.

SPODZIEWANE REZULTATY REALIZACJI DZIAŁANIA:

- ✓ lepsze dopasowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy;
- ✓ lepsze przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy;
- ✓ zmniejszenie bezrobocia wśród absolwentów;
- ✓ poprawa jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego;
- ✓ poprawa zatrudnialności ludzi młodych;
- ✓ zwiększenie wysoko wykwalifikowanych zasobów pracy;
- ✓ zwiększenie atrakcyjności AO dla potencjalnych inwestorów.

Źródło: opracowanie własne

PRIORYTET 4**Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej*****Uzasadnienie Priorytetu***

Aglomeracja Opolska wyróżnia się bogatym dziedzictwem kulturowym, zarówno w postaci materialnej jak i niematerialnej. Tereny Aglomeracji, ze względu na uwarunkowania historyczne, charakteryzują się wielokulturowym dziedzictwem. Wpływ na obecne cechy kulturowe obszaru miało zróżnicowanie etniczne ludności. W przeszłości tereny te należały m.in. do Piastów, Habsburgów, Prusaków, Niemców. Po II wojnie światowej powróciły w granice Polski. Dodatkowo wpływ na wielokulturowość obszaru AO miały powojenne przesiedlenia ludności z ziem wschodnich. W efekcie, dziś w Aglomeracji Opolskiej przeplatają się kultury polska, śląska, czeska a także niemiecka. Ta wielokulturowość postrzegana jest jako jeden z największych atutów całego regionu. Dodatkowo sprzyjała ona powstaniu niepowtarzalnego zbioru cennych obiektów dziedzictwa kulturowego.

Na terenie Aglomeracji Opolskiej wyróżniają się charakterystyczne rodzaje zabytków nieruchomych, spośród których część występuje w takim nagromadzeniu tylko w nielicznych rejonach Polski. Są to w szczególności: zespoły pałacowo-parkowe, często z zabudowaniami folwarcznymi, historyczne układy przestrzenne, urbanistyczne i ruralistyczne, zabytkowa zieleń komponowana, zabytki sakralne, zabytki budownictwa obronnego, zabytki techniki, zabytkowe budynki użyteczności publicznej.⁴⁵ Ponadto w AO występują liczne zabytki ruchome. Zaliczyć do nich możemy m.in. dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego, zabytkowe wyposażenie obiektów sakralnych, zamków, ratuszów, jak i niekubaturowe kapliczki, malowidła ściennie, krzyże przydrożne i pokutne.

Ponadto na terenie AO działają instytucje kultury zapewniające mieszkańcom i przyjezdnym bogatą ofertę. Największe instytucje kultury zlokalizowane są w Opolu. Wiele z nich ma rangę ponadregionalną i może poszczycić się dorobkiem docenianym na arenie ogólnopolskiej (Narodowe Centrum Polskiej Piosenki, Opolski Teatr Lalki i Aktora, Teatr im. Jana Kochanowskiego, Filharmonia Opolska). Niezaprzeczalnym atutem Aglomeracji i jej produktem markowym, rozpoznawalnym w całym kraju, jest Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu. W połączeniu z bogatymi zasobami naturalnymi Aglomeracji, jej lasami, jeziorami, parkami krajobrazowymi i rzekami sprzyjającymi odpoczynkowi i rekreacji, decyduje to o atrakcyjności Aglomeracji jako miejsca wypoczynku i destynacji turystycznej.

Obiekty dziedzictwa kulturowego oraz instytucje kultury wymagają jednak remontów i adaptacji do wymogów współczesnych odbiorców. Stan techniczny wielu z nich, w tym cennych

⁴⁵ Szczegółowa diagnoza zasobów dziedzictwa kulturowego AO znajduje się w dokumencie pn. *Studium koncepcyjne dziedzictwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej*, Opole 2014r.

zabytków, jest zły. Wiele atrakcyjnych i istotnych obiektów, wymaga przebudowy, modernizacji, renowacji lub rewaloryzacji. Zabiegi te wymagają dużych nakładów finansowych, pozostających poza możliwościami jednostek samorządu terytorialnego. Szczególnie zagrożonymi są dziś te zabytki, które utraciły swoją pierwotną funkcję i pozostają nieużytkowane. W najtrudniejszej sytuacji są te wykonane z nietrwałych materiałów, czyli przede wszystkim obiekty drewnianej architektury sakralnej.

W ramach Priorytetu 4 *Strategii ZIT* realizowane będą działania zmierzające do budowy ponadregionalnej rangi Aglomeracji Opolskiej na bazie posiadanych zasobów. Nieefektywne gospodarowanie zasobami kultury, szczególnie w celu ich turystycznego wykorzystania, niedostateczna promocja dziedzictwa kulturowego (w tym niewystarczająco rozbudowana oferta turystyczna) sprawia, iż potencjał dziedzictwa AO nie jest w pełni wykorzystany. Skutkuje to niską rozpoznawalnością oraz niedostateczną atrakcyjnością osiedleńczą AO. Działania zaplanowane do realizacji w ramach *Strategii ZIT* mają przyczynić się do zmniejszenia negatywnych skutków zaobserwowanych zjawisk.

Cel Priorytetu:

4.1	<i>Budowa ponadregionalnej marki kulturalnej Aglomeracji Opolskiej</i>
------------	---

Działanie 4.1.1 Renowacja i promocja unikalnych zasobów kulturowych Aglomeracji Opolskiej (PI 6c)

Opis działania

Dziedzictwo kulturowe Aglomeracji Opolskiej jest jej niezaprzeczalnym atutem. Jego ochrona jest warunkiem niezbędnym utrzymania i rozwoju tożsamości kulturowej mieszkańców AO. Ponadto działania dotyczące renowacji, konserwacji i zachowania obiektów dziedzictwa kulturowego są warunkiem niezbędnym rozwoju turystyki w AO. Znajdujące się na terenie AO zabytki mogą być niezwykle interesujące dla turystów spoza AO i stać się celem wycieczek indywidualnych lub zorganizowanych form turystyki. Często jednak stan obiektów dziedzictwa kulturowego jest zły i wymagają one renowacji, a działania w tym zakresie powinny być podejmowane kompleksowo. W ramach ZIT realizowane będą zadania mające na celu podkreślenie atrakcyjności obiektów zabytkowych i historycznych w AO. Obejmą one również poprawę stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego. Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia dostępu do kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnych cennych obiektów oraz zwiększenia udziału mieszkańców Aglomeracji Opolskiej w kulturze. W ramach działania 4.1.1 nie będą finansowane projekty dotyczące organizacji imprez o charakterze kulturalnym, takich jak wystawy, festiwale. Wsparcie nie będzie także kierowane na budowę od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej. Możliwe będą inwestycje

infrastrukturalne mające na celu niezbędne dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych. Przewiduje się dofinansowanie działań na rzecz wsparcia infrastruktury małej skali (całkowite koszty projektu do 5 mln euro).⁴⁶

Koszty całkowite projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe dotyczących: konserwacji, restauracji, rewaloryzacji zabytków drewnianych (zarówno nieruchomych, jak i ruchomych); rozwoju czytelnictwa w miastach wojewódzkich; rozwoju sztuki współczesnej w miastach wojewódzkich; konserwacji, restauracji, rewaloryzacji, adaptacji na cele kulturalne oraz zabezpieczenia przed kradzieżą i zniszczeniem ruchomych i nieruchomych zabytków techniki oraz projekty wynikające z Kontraktu Terytorialnego realizowane w ramach ZIT ze środków RPO WO 2014-2020, nie mogą być wyższe niż 2 mln euro.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie pozytywnie na zdefiniowany obszar problemowy: **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej.**

Schemat działania 4.1.1

Cel tematyczny	CT 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
Priorytet inwestycyjny	PI 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Oś Priorytetowa/ działanie/ poddziałanie RPO WO 2014-2020	V Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury 5.3.3 Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej
Wkład UE	– środki EFRR przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (2 000 000 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Opole, Krapkowice, Gogolin, Lewin Brzeski, Prószków, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Izbicko, Komprachcice, Murów, Popielów, Strzeleczy, Tułowice, Turawa, Walce
Główne typy projektów wchodzących w skład wiązki	– przebudowa, remont, zakup wyposażenia dla obiektów kultury, służące podwyższeniu standardu technicznego, w tym dostosowaniu do wymogów bezpieczeństwa wynikających z aktualnych przepisów prawa, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;

⁴⁶ Zgodnie z RPO WO 2014-2020 maksymalna wysokość wsparcia projektów nie będzie przekraczać 5 mln kosztów całkowitych inwestycji.

	– odbudowa, przebudowa, konserwacja, remont lub wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych; – budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego, dostosowanie tych obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, jedynie jako element uzupełniający projektu; – przebudowa lub remont budynków wraz z wyposażeniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów oraz ich zabezpieczenia; – konserwacja muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych; – działania edukacyjne, informacyjne jako integralny element projektu; – działania dotyczące wykorzystania, rozwoju aplikacji i usług teleinformatycznych związanych z kulturą i turystyką jako integralny element projektu.
Główne grupy docelowe	Działania skierowane będą do mieszkańców i turystów województwa opolskiego.
Główne typy beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia; – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego; – organizacje pozarządowe; – kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; – instytucje kultury; – jednostki sektora finansów publicznych; – przedsiębiorstwa⁴⁷
Wskaźniki	liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem w podpisanych umowach (szt.) – kluczowy etap wdrażania; liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem (szt.); wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok); liczba korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców (os.) – rezultat strategiczny.
Tryb wyboru projektów	Przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów.
POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT: Działania dotyczące renowacji i promocji unikalnych zasobów i bogactwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej przyczynić się mają między innymi do wypracowania wspólnej i rozpoznawalnej marki Aglomeracji Opolskiej oraz kreowania obszaru jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania i pracy. Interwencja w tym obszarze będzie uzupełnieniem wszystkich działań podejmowanych w ramach	

⁴⁷ Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane w trybie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno – prywatnego).

Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej, które w efekcie przyczynić się mają do osiągnięcia celu głównego Strategii, którym jest zwiększenie konkurencyjności AO.

SPODZIEWANE REZULTATY REALIZACJI DZIAŁANIA:

- ✓ rozwój oferty kulturowej AO;
- ✓ poprawa jakości świadczonych usług kulturowych;
- ✓ wzrost potencjału turystycznego AO;
- ✓ zwiększenie liczby miejsc pracy w sektorze turystyki.

Źródło: opracowanie własne

10. Zasady i tryb wyboru projektów przewidzianych do realizacji w ramach ZIT Aglomeracji Opolskiej

Zgodnie z zapisami RPO WO 2014-2020 w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej na podstawie art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, przewidziano tryb konkursowy wyboru projektów. Proces naboru projektów, ich oceny i wyboru projektów do dofinansowania reguluje Instrukcja Wykonawcza Instytucji Pośredniczącej RPO WO 2014-2020 (Związek ZIT). Instrukcja i wszelkie jej aktualizacje podlegają akceptacji IZ RPO WO 2014-2020. Czynności zmierzające do wyboru projektów rekomendowanych do wsparcia realizowane będą przez Związek ZIT za pośrednictwem Biura Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska w sposób zapewniający przejrzystość, rzetelność, bezstronność dokonywanej oceny oraz równy dostęp do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów do dofinansowania.

Procedura konkursowa ma na celu dokonanie wyboru do dofinansowania projektów w ramach poszczególnych działań/poddziałów RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację projektów w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, spełniających kryteria wyboru zatwierdzone przez Komitet Monitorujący RPO WO 2014-2020. W celu organizacji konkursu Związek ZIT pełniący rolę IP RPO WO 2014-2020 opracowuje Regulamin konkursu, którego sposób i miejsce udostępnienia określa ogłoszenie o konkursie. Regulamin zawiera wszystkie niezbędne informacje dotyczące konkursu, w tym wymogi dotyczące przygotowania wniosku o dofinansowanie. W celu organizacji konkursu IP RPO WO 2014-2020 przekazuje do IZ RPO WO 2014-2020 opracowany projekt Regulaminu konkursu wraz z ogłoszeniem o konkursie celem akceptacji przez Zarząd Województwa Opolskiego.

Nabór projektów do dofinansowania w ramach procedury konkursowej poprzedza ogłoszenie o konkursie, które zamieszczane jest na portalu Funduszy Europejskich, na stronie internetowej IZ RPO WO 2014-2020 oraz na stronie internetowej IP RPO WO 2014-2020 a także w prasie o zasięgu regionalnym, zgodnie z ramowym harmonogramem naboru wniosków w ramach poszczególnych działań/poddziałów RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację projektów w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Wnioski o dofinansowanie w formie papierowej mogą być dostarczone do Związku ZIT na cztery różne sposoby: listem poleconym, przesyłką kurierską, osobiście lub przez pośłańca

(dostarczyciel otrzyma dowód wpływu przesyłki opatrzony podpisem i datą). Zasadniczo zarówno przyjmowanie, jak i rejestracja wniosków ma miejsce w Dziale Oceny i Wyboru Projektów.

Konkursowa procedura wyboru projektów w ramach ZIT (zakres EFRR) składa się z następujących etapów:

I - nabór wniosków o przyznanie dofinansowania w ramach poszczególnych działań/poddziałów RPO WO 2014-2020, który odbywa się w siedzibie Związku ZIT, w terminie ściśle określonym w ogłoszeniu o konkursie. Weryfikacja wniosku prowadzona jest pod kątem spełnienia wymogów formalnych. Tylko wniosek spełniający wymogi formalne zostaje przekazany do dalszego etapu konkursu. Jednocześnie w związku z tym, że wymogi formalne w odniesieniu do wniosku o dofinansowanie nie są kryteriami, wnioskodawcy, w przypadku pozostawienia jego wniosku o dofinansowanie bez rozpatrzenia, nie przysługuje protest. Dopuszcza się uzupełnienie wniosku o dofinansowanie projektu lub poprawienie w nim oczywistej omyłki na każdym etapie konkursu.

II - ocena formalna (obligatoryjna), której dokonują członkowie KOP tj. 2 pracownicy IP RPO WO 2014-2020 zgodnie z zasadą dwóch par oczu, w oparciu o kryteria formalne, na podstawie list sprawdzających/szczegółowych list sprawdzających do oceny formalnej w systemie TAK/NIE.

III - ocena merytoryczna (obligatoryjna) przeprowadzana przez członków KOP (zgodnie z zapisami Regulaminu pracy komisji oceny projektów) w oparciu o listy sprawdzające do oceny wniosku pod kątem kryteriów merytorycznych dla danego działania/poddziału RPO WO 2014-2020. Ostateczna weryfikacja kwalifikowalności projektów w ramach programu, dokonywana będzie przez IZ RPO WO 2014-2020 na podstawie przekazanych przez Związek ZIT projektów, list ocenionych projektów, kserokopii protokołów z posiedzeń KOP i kart po ocenie merytorycznej.

IV - rozstrzygnięcie konkursu, na podstawie opracowanej przez KOP listy ocenionych projektów w oparciu o wyniki przeprowadzonej oceny merytorycznej wszystkich projektów, przeprowadzonej weryfikacji dokumentacji oceny oddziaływania na środowisko oraz dostępnej alokacji, Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, w formie uchwały podejmuje decyzję o rekomendowaniu Zarządowi Województwa Opolskiego projektów do dofinansowania w ramach poszczególnych działań/poddziałów RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Zarząd Województwa Opolskiego w formie uchwały podejmuje ostateczną decyzję o rozstrzygnięciu konkursu oraz w konsekwencji o wyborze projektów do dofinansowania w ramach działań/poddziałów RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Projekty w ramach EFRR, kwalifikujące się do wsparcia poddawane są analizie wpływu wywieranego przez przedsięwzięcia na środowisko. Ocena poprawności dokumentowania procedury oceny oddziaływania na środowisko oraz Natury 2000 może być przeprowadzana na każdym etapie konkursu.

Wniosek, który w wyniku przeprowadzonej oceny uzyska co najmniej 50% maksymalnej liczby punktów, zostaje wpisany na listę rankingową projektów w ramach danego naboru do działania/poddziałania RPO WO 2014-2020, w którym przewidziano realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Konkursowa procedura wyboru projektów w ramach ZIT (zakres EFS) składa się z następujących etapów:

I - nabór wniosków o przyznanie dofinansowania w ramach poszczególnych działań/poddziałów RPO WO 2014-2020, który odbywa się w siedzibie Związku ZIT, w terminie ściśle określonym w ogłoszeniu o konkursie. Weryfikacja wniosku prowadzona jest pod kątem spełnienia wymogów formalnych. Tylko wniosek spełniający wymogi formalne zostaje przekazany do dalszego etapu konkursu. Jednocześnie w związku z tym, że wymogi formalne w odniesieniu do wniosku o dofinansowanie nie są kryteriami, wnioskodawcy, w przypadku pozostawienia jego wniosku o dofinansowanie bez rozpatrzenia, nie przysługuje protest. Dopuszcza się uzupełnienie wniosku o dofinansowanie projektu lub poprawienie w nim oczywistej omyłki na każdym etapie konkursu.

II - ocena formalna (obligatoryjna), której dokonują członkowie KOP tj. 2 pracownicy IP RPO WO 2014-2020 zgodnie z zasadą dwóch par oczu, w oparciu o kryteria formalne, na podstawie list sprawdzających/szczegółowych list sprawdzających do oceny formalnej w systemie TAK/NIE.

III - ocena merytoryczna (obligatoryjna) przeprowadzana przez członków KOP (*zgodnie z zapisami Regulaminu pracy komisji oceny projektów*) w oparciu o listy sprawdzające do oceny wniosku pod kątem kryteriów merytorycznych dla danego działania/poddziałania. Dopuszcza się przeprowadzenie negocjacji dla projektów które otrzymały ocenę warunkową (tylko w sytuacji, kiedy kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie nie będzie mogła być rozdysponowana w całości na projekty ocenione bezwarunkowo pozytywnie). Negocjacje przeprowadzane są przez pracowników IOK powołanych do składu KOP innych niż pracownicy IOK powołani do składu KOP, którzy dokonali oceny tych projektów.

Ostateczna weryfikacja kwalifikowalności projektów w ramach programu, dokonywana będzie przez IP WUP na podstawie przekazanych przez Związek ZIT projektów, list ocenionych projektów, kserokopii protokołów z posiedzeń KOP i kart po ocenie merytorycznej oraz strategicznej (opcjonalnie).

IV - rozstrzygnięcie konkursu, na podstawie opracowanej przez KOP listy ocenionych projektów w oparciu o wyniki przeprowadzonej oceny merytorycznej wszystkich projektów oraz dostępnej alokacji, Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, w formie uchwały podejmuje decyzję o rekomendowaniu Zarządowi Województwa Opolskiego projektów do dofinansowania w ramach poszczególnych działań/poddziałów RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Zarząd Województwa Opolskiego w formie uchwały podejmuje ostateczną decyzję o rozstrzygnięciu konkursu oraz w konsekwencji o wyborze projektów do dofinansowania w ramach działań/poddziałów RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Wniosek, który w wyniku przeprowadzonej oceny merytorycznej uzyska co najmniej 70% maksymalnej liczby punktów, zostaje wpisany na listę rankingową projektów w ramach danego naboru do działania/poddziałania RPO WO 2014-2020, w którym przewidziano realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Komisja Oceny Projektów działa na podstawie Regulaminu pracy Komisji Oceny Projektów. W skład KOP do oceny formalnej wchodzi pracownicy IOK (Związku ZIT). W skład KOP do oceny merytorycznej wchodzi eksperci wyłonieni (w drodze losowania) z listy kandydatów na ekspertów prowadzonej przez IZ RPO WO 2014 – 2020. Do udziału w pracach KOP dopuszcza się obserwatorów, którzy nie biorą udziału w ocenie wniosków o dofinansowanie.

Propozycje kryteriów wyboru projektów:

Wybór projektu do dofinansowania uzależniony będzie od spełnienia kryteriów wyboru projektów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący RPO WO 2014-2020. W przypadku projektów realizowanych w ramach poddziałów RPO WO 2014-2020, w których przewidziano zastosowanie instrumentu zintegrowanych inwestycji terytorialnych, kryteria wyboru projektów opracowywane są przez Związek ZIT we współpracy z Instytucją Zarządzającą RPO WO 2014-2020 oraz zatwierdzane przez KM RPO WO 2014-2020. Kryteria stanowią załącznik do *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*.

Wyróżniamy kryteria formalne (wspólne dla wszystkich działań i poddziałań RPO WO 2014-2020, w tym dla ZIT) – są one oceniane w systemie tak/nie; kryteria merytoryczne uniwersalne (wspólne dla wszystkich działań i poddziałań RPO WO 2014-2020, w tym dla ZIT, oceniane w systemie tak/nie) oraz kryteria merytoryczne szczegółowe – dla poszczególnych działań i poddziałań RPO WO 2014-2020 (oceniane w systemie tak/nie oraz punktowane). Projekty współfinansowane z EFS oceniane będą również pod kątem spełnienia kryteriów horyzontalnych uniwersalnych (wspólnych dla wszystkich działań i poddziałań, w tym ZIT).

W ramach procedury konkursowej dla poddziałań ZIT wprowadzone zostaną stosowne merytoryczne kryteria szczegółowe, które zapewnią, iż realizowane projekty wpisując się będą w cele *Strategii ZIT*, będą miały jak największe oddziaływanie na cały obszar funkcjonalny, będą spełniały wymogi operacji zintegrowanych oraz będą w wysokim stopniu komplementarne (komplementarność przestrzenna, problemowa, przedmiotowa i funkcjonalna). Ponadto zostaną zastosowane pewne specyficzne kryteria wyboru operacji zapewniające zgodność z *Umową partnerstwa* oraz *Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*.

Kryteria formalne EFRR:

/kryteria mają charakter bezwzględny i oceniane są w systemie TAK/NIE na etapie oceny formalnej/

- Wnioskodawca uprawniony do składania wniosku o dofinansowanie projektu;
- Typ projektu możliwy do realizacji w ramach działania / poddziałania, zakresu konkursu;
- Wniosek spełnia limity i ograniczenia w realizacji projektów ujęte w odpowiednim punkcie karty działania w SZOOP (nie dotyczy warunków finansowych);
- Wniosek wypełniony poprawnie, zgodnie z wymogami Instytucji Zarządzającej RPO WO 2014-2020;
- Załączniki do wniosku są poprawne, zgodnie z wymogami Instytucji Zarządzającej RPO WO 2014-2020;
- Projekt spełnia warunki finansowe (m.in. wartość kwotowa i wysokość procentowa wnioskowanego dofinansowania; całkowita wartość projektu);
- Zabezpieczono źródła finansowania projektu;
- Kwalifikowalność wydatków;
- Wnioskodawca wybrał wszystkie wskaźniki obligatoryjne dla danego typu projektu/ grupy docelowej;
- Projekt nie został zakończony przed złożeniem formularza wniosku;
- Projekt realizowany prawidłowo, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (dot. projektów, których realizacja rozpoczęła się przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie).

Kryteria merytoryczne uniwersalne EFRR:

/kryteria mają charakter bezwzględny i oceniane są w systemie TAK/NIE na etapie oceny merytorycznej/

- Założenia projektu zgodne z celami działania / poddziałania / typem projektu;
- Wykonalność i efektywność projektu;
- Projekt spełnia zasady udzielania pomocy publicznej;
- Trwałość projektu;
- Zgodność z prawodawstwem unijnym oraz właściwymi zasadami unijnymi w tym: zasadą równości szans kobiet i mężczyzn, zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnoprawnościami oraz zasadą zrównoważonego rozwoju;
- Wkład w realizację celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego;
- Wybrane wskaźniki są adekwatne do typu projektu/grupy docelowej;
- Założone wartości docelowe wskaźników większe od zera są realne do osiągnięcia.

Kryteria formalne EFS:

/kryteria mają charakter bezwzględny i oceniane są w systemie TAK/NIE na etapie oceny formalnej/

- Wnioskodawca uprawniony do składania wniosku o dofinansowanie projektu;
- Typ projektu możliwy do realizacji w ramach działania;
- Wniosek wypełniony poprawnie, zgodnie z wymogami Instytucji Zarządzającej RPO WO 2014-2020;
- Wniosek spełnia warunki finansowe (m.in. wartość kwotowa, wysokość procentowa wnioskowanego dofinansowania; całkowita wartość projektu);
- Wnioskodawca wybrał wszystkie wskaźniki obligatoryjne adekwatne dla danego typu projektu/ grupy docelowej;
- Wnioskodawca nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o dofinansowanie na podstawie:
 - art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
 - art. 12 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
 - art. 9 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary.
- Projekt nie został zakończony przed złożeniem formularza wniosku

Kryteria merytoryczne uniwersalne EFS:

/kryteria mają charakter bezwzględny i oceniane są w systemie TAK/NIE na etapie oceny merytorycznej/

- Zgodność projektu z właściwym celem szczegółowym RPO WO 2014-2020 w tym trafność doboru celu projektu;
- Wnioskodawca oszacował i wybrał odpowiednie wskaźniki, w tym:
 - wybrane wskaźniki są adekwatne do zaprojektowanego na poziomie projektu celu,
 - wybrane wskaźniki pomocnicze są adekwatne do typu projektu/grupy docelowej,
 - założone wartości docelowe wskaźników obligatoryjnych i pomocniczych są realne do osiągnięcia.
- Adekwatność doboru grupy docelowej do projektu;
- Trafność doboru i opisu zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu;
- Prawdliwość sporządzenia budżetu projektu, w tym:
 - efektywność kosztowa m.in. w odniesieniu do kosztu przypadającego na jednego uczestnika projektu,
 - kwalifikowalność wydatków.

Kryteria horyzontalne uniwersalne EFS:

- Zgodność z prawodawstwem unijnym oraz właściwymi zasadami unijnymi w tym:
 - zasadą równości kobiet i mężczyzn w oparciu o standard minimum,
 - zasadą równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
- Zgodność z prawodawstwem krajowym, w tym z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych;
- Czy projekt jest zgodny ze *Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowych RPO WO 2014-2020, EFS*, w tym w zakresie:
 - grup docelowych,
 - limitów i ograniczeń w realizacji projektów (jeżeli dotyczy).

Spełnienie kryteriów merytorycznych szczegółowych dla poddziałań ZIT oceniane będzie na etapie oceny merytorycznej. Kryteria te zapewnić mają zgodność projektów ze *Strategią ZIT*, jak największe oddziaływanie na cały obszar funkcjonalny oraz zidentyfikowane w *Strategii ZIT* obszary problemowe.

Część z zaproponowanych kryteriów ma charakter bezwzględny i oceniana jest w systemie TAK/ NIE, część natomiast jest punktowana. Kryteria punktowane premiowane są poprzez nadanie im odpowiedniej wagi.

Wszystkie projekty planowane do realizacji w ramach ZIT spełnić będą musiały następujące bezwzględne kryteria weryfikowane w trakcie oceny merytorycznej:

Tabela 7 Propozycje kryteriów merytorycznych szczegółowych weryfikujących zgodność ze *Strategią ZIT AO*

Zgodność z celami i priorytetami <i>Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej</i>	bezwzględne
Zgodność z typami wiązek projektów wskazanymi w <i>Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej</i>	bezwzględne
Lokalizacja projektu (obszar Aglomeracji Opolskiej)	bezwzględne

Źródło: opracowanie własne na podstawie propozycji kryteriów RPO WO 2014-2020

Ponadto na etapie oceny merytorycznej projekty oceniane będą pod kątem zgodności z warunkami *Umowy partnerstwa* i zapisów RPO WO 2014-2020, oddziaływania na obszar funkcjonalny oraz zidentyfikowane w *Strategii ZIT* obszary problemowe. Oceniana będzie komplementarność projektów, ich zintegrowany charakter, kompleksowość czy obszar realizacji projektu. Poniżej przedstawiono propozycje specyficznych warunków wyboru operacji, które znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów. Propozycje poniższe nie wyczerpują wszystkich kryteriów merytorycznych szczegółowych, zgodnie z którymi oceniane będą projekty.

Tabela 8 Propozycje kryteriów merytorycznych szczegółowych dla podziałów ZIT

PROPOZYCJA KRYTERIUM	RODZAJ/WAGA
Działanie 1.1.1 <i>Strategii ZIT</i>: Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	
Z przeprowadzonej przez Wnioskodawcę analizy wynika, że przygotowywane tereny inwestycyjne nie powielają dostępnej infrastruktury (nie dotyczy przypadku, w którym limit dostępnej powierzchni został wyczerpany)	bezwzględne
Zapewniony został/zostanie właściwy dostęp komunikacyjny do terenów inwestycyjnych tj. przedstawienie w dokumentacji aplikacyjnej skomunikowania terenu z istniejącą siecią transportową (kolejową lub drogową)	bezwzględne
Wydatki na wew. infrastrukturę komunikacyjną – jako element uzupełniający projektu – mogą stanowić jedynie mniejszą część budżetu projektu	bezwzględne
Grupę docelową projektu muszą stanowić przedsiębiorstwa	bezwzględne
Oddziaływanie na zjawiska problemowe zidentyfikowane w <i>Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej</i>	punktowane (waga 2)
Kompleksowość projektu	punktowane (waga 1)
Stopień realizacji przez projekt wskaźnika określonego dla Aglomeracji Opolskiej	punktowane (waga 2)
Projekt realizowany w partnerstwie	punktowane (waga 2)

PROPOZYCJA KRYTERIUM	RODZAJ/WAGA
Zagospodarowanie terenów zdegradowanych (preferowane będą projekty zlokalizowane na nieużytkach, terenach zlokalizowanych w pobliżu inwestycji transportowych, terenach zdegradowanych, wymagających rewitalizacji)	punktowane (waga 3)
Komplementarność projektu	punktowane (waga 2)
Działanie 2.1.1 Strategii ZIT: Zwiększenie efektywności w budynkach Aglomeracji Opolskiej	
Dla projektu przeprowadzono audyt energetyczny	bezwzględne
Inwestycje realizowane w ramach projektu wynikają z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej obszaru, na którym realizowany jest projekt	bezwzględne
Do dofinansowania nie będą kwalifikowały się przedsięwzięcia zakładające oszczędność energii poniżej 25%	bezwzględne
Stopień realizacji przez projekt wskaźnika określonego dla Aglomeracji Opolskiej	punktowane (waga 2)
Preferencje uzyskują projekty, w efekcie których osiągnięta zostanie oszczędność energii na poziomie co najmniej 60%.	punktowane (waga 2)
Działanie 2.2.1 Strategii ZIT: Wdrożenie gospodarki niskoemisyjnej w Aglomeracji Opolskiej	
Inwestycje realizowane w ramach projektu wynikają z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej obszaru, na którym realizowany jest projekt	bezwzględne
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń	bezwzględne
Efektywność ekonomiczna (dofinansowanie uzyskują projekty spełniające kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami społeczno-gospodarczymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych)	bezwzględne
Zintegrowany charakter projektu	punktowane (waga 3)
Projekt realizowany w partnerstwie	punktowane (waga 2)
Oddziaływanie na zjawiska problemowe zidentyfikowane w <i>Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej</i>	punktowane (waga 2)
Kompleksowość projektu	punktowane (waga 1)
Komplementarność projektu	punktowane (waga 1)
Obszar realizacji projektu	punktowane (waga 2)
Działanie 4.1.1 Strategii ZIT: Renowacja i promocja unikalnych zasobów kulturowych Aglomeracji Opolskiej	
Projekt obejmuje wsparcie infrastruktury małej skali	bezwzględne
Projekt nie dotyczy organizacji imprez o charakterze kulturalnym	bezwzględne
Projekt nie dotyczy budowy od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej	bezwzględne
Działanie 3.1.1 Strategii ZIT: Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej	
Uwzględnienie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczestników projektów	bezwzględne
Przedsięwzięcia finansowane ze środków EFS prowadzone w ramach projektu stanowią uzupełnienie działań prowadzonych przed rozpoczęciem realizacji projektu	bezwzględne
Wyrównanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży (preferencje dla projektów skierowanych do grup de faworyzowanych)	punktowane (waga 1)
Działanie 3.1.2 Strategii ZIT: Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej	
Indywidualna analiza potrzeb szkoły lub placówki systemu oświaty – realizacja wsparcia dokonywana na podstawie indywidualnie zdiagnozowanego zapotrzebowania	bezwzględne
Uwzględnienie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczestników projektów	bezwzględne
Przedsięwzięcia finansowane ze środków EFS prowadzone w ramach projektu stanowią uzupełnienie działań prowadzonych przed rozpoczęciem realizacji projektu	bezwzględne

PROPOZYCJA KRYTERIUM	RODZAJ/WAGA
Projekt ma na celu wsparcie szkół lub placówek oświatowych, w których uczniowie uzyskują najlepsze wyniki w skali Aglomeracji Opolskiej.	bezwzględne
Efekty realizacji projektu mają zapewnioną trwałość zakupionego sprzętu	bezwzględne
Wyrównanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży (preferencje dla projektów skierowanych do grup de faworyzowanych)	punktowane (waga 1)
Komplementarność projektu	punktowane (waga 1)
Zintegrowany charakter projektu	punktowane (waga 2)
Obszar realizacji projektu	punktowane (waga 2)
Wpływ projektu na osiągnięcie wskaźników określonych dla Aglomeracji Opolskiej.	punktowane (waga 1)
Działanie 3.1.3 Strategii ZIT: Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej	
Indywidualna analiza potrzeb szkoły lub placówki systemu oświaty – realizacja wsparcia dokonywana na podstawie indywidualnie zdiagnozowanego zapotrzebowania	bezwzględne
Efekty realizacji projektu mają zapewnioną trwałość zakupionego sprzętu	bezwzględne
Przedsięwzięcia finansowane ze środków EFS prowadzone w ramach projektu stanowią uzupełnienie działań prowadzonych przed rozpoczęciem realizacji projektu	bezwzględne
Projekt ma na celu wsparcie szkół lub placówek oświatowych, w których uczniowie uzyskują najlepsze wyniki w skali Aglomeracji Opolskiej.	bezwzględne
Wyrównanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży (preferencje dla projektów skierowanych do grup de faworyzowanych)	punktowane (waga 1)
Zintegrowany charakter projektu	punktowane (waga 3)
Komplementarność projektu	punktowane (waga 1)
Obszar realizacji projektu	punktowane (waga 2)
Wpływ projektu na osiągnięcie wskaźników określonych dla Aglomeracji Opolskiej	punktowane (waga 1)

Źródło: opracowanie własne na podstawie propozycji kryteriów RPO WO 2014-2020

Wszystkie propozycje kryteriów muszą zostać zaakceptowane przez Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, a następnie zatwierdzone przez KM RPO WO 2014-2020. W związku z powyższym zaproponowany zestaw kryteriów może ulec zmianie oraz uzupełnieniu.

Możliwość zastosowania trybu pozakonkursowego

Jak wskazano powyżej, zgodnie z zapisami RPO WO 2014-2020, projekty do realizacji w ramach alokacji ZIT, wybierane będą w trybie konkursowym. Zastosowane będą odpowiednie kryteria wyboru projektów, które zapewnią, że operacje wybrane do dofinansowania w jak najwyższym stopniu przyczynią się do realizacji celów założonych w *Strategii ZIT* oraz wykazywać będą najwyższy stopień zintegrowania. W ramach działań i poddziałań RPO WO 2014-2020, w których nie przewidziano realizacji ZIT będą mogły być również realizowane zadania w trybie pozakonkursowym, pod warunkiem

ich uwzględnienia w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPO WO 2014-2020*. Będą to projekty komplementarne do ZIT.

Zgodnie z zapisami *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*, we wskazanych obszarach, możliwe będzie zastosowanie pozakonkursowego trybu wyborów projektów w przypadku miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych, posiadających strategię zintegrowanych inwestycji terytorialnych. Wybór takich projektów będzie uzależniony od wpisania ich do strategii ZIT danego obszaru funkcjonalnego i odbywać się będzie zgodnie z zasadami PO IiŚ 2014-2020.

11. Projekty komplementarne do zadań realizowanych w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne nie będą jedyną formą finansowania przedsięwzięć prorozwojowych w perspektywie 2014-2020. Dla osiągnięcia celu głównego *Strategii ZIT* konieczna będzie również realizacja zadań finansowanych z innych dostępnych źródeł zewnętrznych oraz w ramach środków własnych gmin tworzących Aglomerację Opolską. Przedsięwzięcia takie stanowią **projekty komplementarne** do *Strategii ZIT*. Poniżej przedstawiono indykatywną listę przedsięwzięć o znaczeniu istotnym dla całego obszaru funkcjonalnego, wpisujących się w założenia *Strategii ZIT* oraz przyczyniających się do realizacji jej celów. Projekty te zostały zidentyfikowane przez właściwe instytucje jako projekty w trybie pozakonkursowym (dot. PO IŚ 2014-2020) lub będą mogły być realizowane w ramach RPO WO 2014-2020, programów krajowych lub innych dostępnych źródeł. Są to projekty planowane do realizacji zarówno przez gminy Aglomeracji Opolskiej jak i podmioty zewnętrzne. Niniejsze zestawienie należy traktować jako listę otwartą. Możliwe jest jego uzupełnienie/modyfikacja na dalszym etapie wdrażania *Strategii ZIT*.

Inwestycje w zakresie gospodarki niskoemisyjnej muszą wynikać z planów gospodarki niskoemisyjnej. Zadania dotyczące niskoemisyjnego transportu publicznego muszą wynikać z planów gospodarki niskoemisyjnej zawierających odniesienia do zrównoważonej mobilności miejskiej. W związku z powyższym projekty komplementarne wskazane w niniejszej części *Strategii ZIT* mają charakter warunkowy i realizowane będą pod warunkiem potwierdzenia ich zasadności w PGN. W przypadku konieczności zmiany w tym zakresie (wynikającej z opracowanych PGN) konieczne będzie podjęcie negocjacji z właściwą IZ KPO, w celu identyfikacji⁴⁸ projektów komplementarnych do *Strategii ZIT* wynikających z planu gospodarki niskoemisyjnej. W takim przypadku konieczna będzie również aktualizacja *Strategii ZIT* w trybie przewidzianym w Statucie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

⁴⁸ W rozumieniu *Ustawy wdrożeniowej*

Tabela 9 Projekty komplementarne planowane do realizacji w ramach PO IiŚ 2014-2020 (tryb pozakonkursowy, lista podstawowa)

Poz.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowy koszt całkowity w PLN*	Szacunkowa kwota dofinansowania w PLN*
Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki (PI 4.v)				
1.	Modernizacja sieci ciepłowniczej w Elektrowni Opole dla pokrycia potrzeb w zakresie dostarczenia ciepła dla gminy Dobrzeń Wielki	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.	4 900 000,00	3 300 000,00
2.	Modernizacja infrastruktury ciepłowniczej w zakresie przesyłu w mieście Opole	Energetyka Ciepła Opolszczyzny S.A.	14 000 000,00	7 800 000,00
3.	Likwidacja niskiej emisji w budynkach mieszkalnych oraz użyteczności publicznej w mieście Opole	Energetyka Ciepła Opolszczyzny S.A.	73 800 000,00	11 200 000,00
Oś priorytetowa VI Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach (PI 4.v)				
1.	Poprawa funkcjonowania systemu transportu publicznego oraz zastosowanie rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo ruchu drogowego w obrębie stacji kolejowej Opole Wschód	Miasto Opole	150 282 800,00	112 712 100,00
2.	Czysta komunikacja publiczna – zwiększenie mobilności mieszkańców Aglomeracji Opolskiej oraz modernizacja infrastruktury towarzyszącej transportowi publicznemu – etap I	Miasto Opole	113 110 800,00	68 970 000,00

*wartości indykatywne (szacunkowe). Mogą ulec zmianie na dalszym etapie przygotowania i realizacji wskazanych zadań.
Źródło: opracowanie własne (stan na maj 2015r.)

Tabela 10 Projekty komplementarne planowane do realizacji w ramach PO IiŚ 2014-2020 (tryb pozakonkursowy, lista rezerwowa)

Poz.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowy koszt całkowity w PLN*	Szacunkowa kwota dofinansowania w PLN*
Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki (PI 4.v)				
1.	Likwidacja niskiej emisji wraz z optymalizacją dostawy energii cieplnej do budynków jednorodzinnych w mieście Opole	Energetyka Ciepła Opolszczyzny S.A.	27 100 000,00	16 500 000,00
Oś priorytetowa VI Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach (PI 4.v)				

1.	Dostosowanie infrastruktury w Mieście Opolu, obręb ulic Spychalskiego i Niemodlińskiej, do potrzeb transportu publicznego	Miasto Opole	24 000 000,00	18 000 000,00
2.	Czysta komunikacja publiczna – zwiększenie mobilności mieszkańców Aglomeracji Opolskiej oraz modernizacja infrastruktury towarzyszącej transportowi publicznemu – etap II	Miasto Opole	46 850 700,00	28 783 125,00

*wartości indykatywne (szacunkowe). Mogą ulec zmianie na dalszym etapie przygotowania i realizacji wskazanych zadań.

Źródło: opracowanie własne (stan na maj 2015r.)

Do osiągnięcia celów *Strategii ZIT* przyczynią się również projekty realizowane poza instrumentem ZIT. Ich realizacja możliwa będzie w ramach RPO WO 2014-2020 lub innych dostępnych środków – w trybie konkursowym lub pozakonkursowym. Indykatywną listę najważniejszych przedsięwzięć przedstawiono poniżej. Z uwagi na trwające konsultacje dotyczące szczegółowych założeń w/w przedsięwzięć, nie wskazano ich wartości.

Tabela 11 Projekty planowane do realizacji przyczyniające się do realizacji celów *Strategii ZIT* (lista indykatywna)

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca
1.	Budowa obwodnicy Piastowskiej miasta Opola od ul. Niemodlińskiej do obwodnicy północnej – etap II część I: odcinek ul. Wrocławskiej – Obwodnica Północna ⁴⁹	Miasto Opole
2.	Poprawa dostępności do węzłów autostrady A4 Gogolin i Olszowa W tym: budowa obwodnicy Malni i Choruli w ciągu DW 423 ⁵⁰	Samorząd Województwa Opolskiego
3.	Budowa obwodnicy m. Czarnowąsy ⁵¹	Samorząd Województwa Opolskiego
4.	Budowa obwodnicy miejscowości Niemodlin w ciągu drogi krajowej nr 46 ⁵²	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
5.	Budowa obwodnicy m. Dobrzeń Wielki ⁵³	Samorząd Województwa Opolskiego
6.	Rewitalizacja Królewskiej Akademii Nauk w Prószkowie – międzynarodowego centrum badawczego na rzecz rolnictwa i przemysłu rolno - spożywczego	Uniwersytet Opolski Partnerzy: Powiat Opolski Gmina Prószków
7.	Wsparcie kształcenia zawodowego w kluczowych dla regionu branżach	Województwo Opolskie

⁴⁹ Po zatwierdzeniu Regionalnego Planu Transportowego projekty wybierane w trybie pozakonkursowym będą wynikać z listy zawartej w Action Planie w ramach wypełnienia warunku wstępnego 7.1 i potwierdzone przez przedmiotowy Plan Transportowy.

⁵⁰ Jak wyżej.

⁵¹ Jak wyżej.

⁵² Zgodnie z Kontraktem Terytorialnym dla Województwa Opolskiego projekt planowany do realizacji przez stronę rządową ze środków krajowych.

⁵³ Realizacja przedsięwzięcia warunkowo ujęta w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Opolskiego.

		Partnerzy: Starostwa powiatowe (m.in. w Brzegu, Krapkowicach, Strzelcach Opolskich oraz Miasto Opole)
--	--	--

Źródło: opracowanie własne (stan na maj 2015r.)

POZOSTAŁE PROJEKTY PRZYZYNIAJĄCE SIĘ DO REALIZACJI CELÓW STRATEGII ZIT AO

Poniżej przedstawiono indykatywne zestawienie projektów, przyczyniających się do realizacji celów rozwojowych Aglomeracji Opolskiej. Zostały one zgłoszone przez partnerów AO w toku prac nad *Strategią ZIT* jako zadania szczególnie istotne dla rozwoju poszczególnych gmin. Ich realizacja w dużym stopniu uzależniona będzie od możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania w ramach wszystkich dostępnych środków pomocowych oraz zapewnienia wkładu własnego przez beneficjentów – w tym przypadku członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska. Wszystkie ze wskazanych poniżej zadań wspierają priorytety *Strategii ZIT* pośrednio przyczyniając się do osiągnięcia celów założonych w *Strategii ZIT*. Zadania te są szczególnie istotne dla społeczności lokalnych.

Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy:

Beneficjent	Nazwa zadania
Miasto Opole	Rozbudowa Centrum Wystawienniczo – Kongresowego w Opolu – etap II
	Budowa Opolskiego Parku Naukowo – Technologicznego – projekt III i projekt IV
	Przebudowa i budowa układu komunikacyjnego i infrastruktury dla Groszowic i Metalchemu
Tarnów Opolski	Rozbudowa Parku Naukowo – Technologicznego w Przyworach
Krapkowice	Budowa dróg wewnętrznych na terenach inwestycyjnych w Dąbrówce Górnej (KSSE)
	Budowa drogi do terenów inwestycyjnych za zakładem POM w Krapkowicach
	Przebudowa ul. Leśnej w Rogowie Opolskim
Dąbrowa	Budowa dróg wewnętrznych na terenach inwestycyjnych (Karczów-Wrzoski)
Gminy AO	Budowa Optycznej Sieci Teleinformatycznej Aglomeracji Opolskiej

Dziedzictwo kulturowe:

Beneficjent	Nazwa zadania
Miasto Opole	Muzeum w przestrzeni miejskiej - Opole na szlakach handlowych średniowiecznej Europy
	Rozbudowa Galerii Sztuki Współczesnej w Opolu
Krapkowice	Szlakiem historii - Odnowienie zabytkowych murów obronnych przy krapkowickiej Baszcie
	Rewitalizacja parku miejskiego
	Renowacja zabytkowej wieży zegarowej na terenie dawnych zakładów papierniczych
	Szlakiem historii - Renowacja 3 zabytkowych pieców wapienniczych przy ul. Opolskiej w Krapkowicach
Niemodlin	Renowacja zabytkowej baszty na niemodlińskim Rynku
Dąbrowa	Budowa Centrum Kultury - Dąbrowa
	Odtworzenie muru zabytkowego - Sławice
Dobrzeń Wielki	Modernizacja i rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury

Tarnów Opolski	Modernizacja infrastruktury pełniącej funkcje użytkowe i publiczne – edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne, sportowe (m.in. Izba Pamięci Oswalda Matei w Kosorowicach, miejsca plenerów artystycznych i kultywacji tradycji Śląska Opolskiego)
Walce	Renowacja zabytkowego spichlerza w Brożcu
Zdzieszowice	Realizacja Programu Rozwoju Bibliotek w Gminie Zdzieszowice – wzmocnienie roli informacyjnej i społecznej publicznych bibliotek gminnych
Prószków	Przebudowa i modernizacja budynków Ośrodka kultury i sportu w Prószkowie
Uniwersytet Opolski	Zagospodarowanie Wzgórza Uniwersyteckiego (utworzenie Schronu Wiedzy – Muzeum Ziemi oraz budowa schodów wapiennych na Wzgórzu Uniwersyteckim)

Dziedzictwo naturalne:

Beneficjent	Nazwa zadania
Dąbrowa Gogolin Prószków Strzeleczy Zdzieszowice	Zwiększenie atrakcyjności terenów położonych nad Odrą – rewitalizacja nabrzeży odrzańskich, wykorzystanie potencjału rzeki Odry poprzez budowę marin i przystani, zagospodarowanie nabrzeży itp. (akronim <i>Odra uRzeka w Opolskiem</i>)
Stowarzyszenie Agglomeracja Opolska	Przeciwdziałanie i ograniczanie skutków występowania zjawisk ekstremalnych w Aglomeracji Opolskiej
Chrzastowice Lewin Brzeski Gogolin	Realizacja projektów z zakresu edukacji ekologicznej i kreowania postaw proekologicznych mieszkańców AO (stworzenie kodeksu dobrej praktyki rolniczej)
Gogolin	Opolski ogród botaniczny w Gogolinie
Niemodlin	Rewitalizacja miejskiego parku w Niemodlinie
Komprachcice	Rewitalizacja parku w Domecku
Dąbrowa	Rewitalizacja parku w Skarbiszowie
	Budowa punktu widokowego i obserwacji zwierząt – Żelazna „Czarny Staw”
	Utworzenie parku wiejskiego w Niewodnikach
Prószków	Modernizacja i renowacja ścieżki przyrodniczej na rezerwacie przyrody staw Nowokuźnicki
Ozimek	Budowa lewostronnego wału przeciwpowodziowego rzeki Mała Panew
	Pogłębienie koryta rzeki Mała Panew na odcinku od śluzy przy zabytkowym moście żeliwnym do ujścia do Jeziora Turawskiego
	Opracowanie zlewni wód z terenów Krasiejów, Schodnia, Mnichus, Pustków w celu ustalenia zagrożeń przeciwpowodziowych
Zdzieszowice	Fundusz Sołecki Wsi Oleszka – ułożenie koryt betonowych z kratą przelewową na drodze transportu rolnego wzdłuż terenów nadleśnictwa – poprawa gospodarki wodnej na obszarze sołectwa Oleszka (poprawa odprowadzenia wód opadowych)
Izbicko	Zwiększenie atrakcyjności gminy Izbicko – budowa parku wodnego w miejscowości Izbicko

Infrastruktura bazy dydaktycznej:

Beneficjent	Nazwa zadania
Lewin Brzeski	Budowa boisk przyszkolnych przy PSP w Łosiowie
Niemodlin	Budowa przedszkola w Niemodlinie
Dobrzeń Wielki	Rozbudowa Zespołu Szkół w Czarnowąsach
Murów	Budowa pełnowymiarowej sali gimnastycznej wraz z aneksem przy budynku PG w Zagwizdzu
Krapkowice	Budowa (modernizacja) boisk przy Zespole Szkół Sportowych nr 1 w Krapkowicach
	Budowa kompleksu sportowego poprzez przebudowę dwóch boisk wielofunkcyjnych z bieżnią przy ul. Kwiatowej 7 w Krapkowicach
Popielów	Przebudowa Publicznego Gimnazjum w Starych Siołkowicach
Gogolin	Rozbudowa Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Gogolinie - Karlubcu

Zdzieszowice	Zagospodarowanie terenu wokół budynku żłobka – poprawa bezpieczeństwa dzieci przebywających na terenie przyżłobkowym oraz stworzenie terenów zielonych do aktywnego spędzania czasu
	Przebudowa budynku żłobka
Ozimek	Budowa boiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Ozimku
	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Dylakach

Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami:

Beneficjent	Nazwa zadania
Krapkowice	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej
	Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów
Gogolin	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej
Lewin Brzeski	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej
	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lewinie Brzeskim
Niemodlin	Ochrona wód powierzchniowych zlewni Nysy Kłodzkiej i obszaru chronionego krajobrazu "Bory Niemodlińskie". Kanalizacja Niemodlina etap VII.
	Kanalizacja obszarów wiejskich
	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Gościewicach Małych
	Modernizacja i przebudowa oczyszczalni ścieków w Graczach
Prószków	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa, modernizacja i przebudowa kanalizacji sanitarnej i wodociągowej
	Budowa Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
Zdzieszowice	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej
Chrzastowice	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej
Dąbrowa	Kanalizacja obszarów wiejskich etap III - Skarbiszów
	Kanalizacja obszarów wiejskich - przydomowe oczyszczalnie ścieków etap II (Narok, Niewodniki, Prądy, Lipowa, Siedliska, Nowa Jamka)
	Modernizacja sieci wodociągowych
	Budowa punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
	Budowa sali pasywnej Żelazna
	Dofinansowanie mieszkańcom gminy Dąbrowa wymiany pieców węglowych na systemy ekologiczne
Dobrzeń Wielki	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków
	Zabezpieczenie wody pitnej dla mieszkańców gminy
Izbicko	Budowa magistrali wodociągowej Siedlec Sprzęcice, przebudowa i remont Stacji Wodociągowej Siedlec wraz z budową sieci wodociągowej w miejscowości Siedlec
Łubniany	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w części miejscowości Luboszyce, Kolanowice, Brynica, Masów i Dąbrówka Łubniańska
Murów	II etap budowy kanalizacji sanitarnej (tranzyt i sieć kanalizacyjna)
	Uzupełnienie sieci wodociągowych
	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Murowie
	Rekultywacja zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w Starych Budkowicach
Ozimek	Kanalizacja wsi Schodnia i Mnichus
Popielów	Zabezpieczenie zasobów wody pitnej na potrzeby Gminy Popielów
	Modernizacja oczyszczalni ścieków
	Budowa Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Popielów
Prószków	Dofinansowanie dla mieszkańców wymiany kotłów węglowych na kotły niskoemisyjne

Tarnów Opolski	Modernizacja sieci wodociągowej
	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Tarnów Opolski

Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz Aglomeracji Opolskiej:

Beneficjent	Nazwa zadania
Niemodlin	Budowa dróg transportu rolnego na obszarach wiejskich Gminy Niemodlin
	Remont i przebudowa dróg w rejonie ulic Tysiąclecia i Sportowej w Niemodlinie
Ozimek	Budowa drogi osiedlowej ul. 1 Maja w Ozimku
	Budowa drogi osiedlowej ul. Leśnej (domki jednorodzinne) w Ozimku
	Dokończenie budowy drogi do JuraParku
Prószków	Budowa ul. Kwiatowej w Górkach
	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Górki - Chrzęszczyce - budowa ciągu pieszo - jezdni
	Budowa infrastruktury drogowej na terenie gminy Prószków
	Budowa obwodnicy m. Prószków
Zdzieszowice	Budowa drogi wraz z oświetleniem na ul. Jagodowej w Żyrowej
Dąbrowa	Budowa i remont dróg gminnych i osiedlowych
	Modernizacja mostku w Niewodnikach
Dobrzeń Wielki	Budowa dróg gminnych na nowych osiedlach mieszkaniowych w miejscowościach Krzanowice, Czarnowasy
Izbicko	Przebudowa i budowa układu komunikacyjnego wraz z infrastrukturą dla m. Otmice
Komprachcice	Budowa i remont dróg gminnych i osiedlowych w Gminie Komprachcice
Krapkowice	Budowa i przebudowa układu komunikacyjnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w mieście Krapkowice
	Zmniejszenie emisji CO ₂ i innych zanieczyszczeń komunikacyjnych do atmosfery w centralnej części miasta, w ciągu DW nr 409
	Budowa obwodnicy Krapkowic poprzez przebudowę przeprawy przez rzekę Odrę
Łubniany	Budowa dróg gminnych na nowych osiedlach mieszkaniowych w miejscowościach Kępa i Luboszyce
Murów	Remont drogi gminnej w Starych Budkowicach
	Budowa i modernizacja dróg gminnych wraz z mostami i przepustami
Popielów	Budowa i modernizacja dróg transportu rolnego wraz z mostami i przepustami
Tarnów Opolski	Budowa i rozbudowa dróg gminnych oraz budowa ciągów pieszo-rowerowych
Walce	Budowa i modernizacja dróg transportu rolnego
Lewin Brzeski	Przebudowa i remont drogi wraz z infrastrukturą towarzyszącą relacji Przecza - Raski
	Budowa dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Lewinie Brzeskim: ulice Chopina, Asnyka, Słowackiego
Miasto Opole	Budowa BUS-PASÓW na ul. Ozimskiej – Częstochowskiej w Opolu na odcinku od ul. Głogowskiej do Obwodnicy Północnej wraz z przebudową skrzyżowań
	Budowa przeprawy przez rzekę Odrę
	Budowa Trasy Kluczborskiej – odcinek od skrzyżowania ulic Sosnkowskiego – Pużaka w Opolu do zbiegu z drogą nr 45 Opole - Kluczbork
	Budowa Obwodnicy Piastowskiej w Opolu odcinek od Obwodnicy Północnej do ul. Krapkowickiej w zakresie: - etap I : odcinek od ul. Krapkowickiej do „węzła Niemodlińska” - etap II: część II odcinek od ul. Wrocławskiej do „węzła Niemodlińska”
Gogolin	Budowa obwodnicy Gogolina - Karłubca

Aktywizacja społeczności lokalnych:

Beneficjent	Nazwa zadania
Prószków	Remont budynków Świetlic Wiejskich na terenie Gminy Prószków
	Budowa sali widowiskowej w Prószkowie dla potrzeb szkół, przedszkoli, młodzieżowych orkiestr i innych organizacji społecznych działających na terenie gminy

	Zagospodarowanie placów gminnych na potrzeby społeczności lokalnych
	Budowa domu dziennego pobytu dla osób starszych
Zdzieszowice	Fundusz sołecki wsi Januszkowice – budowa budynku wielofunkcyjnego w Januszkowicach, wymiana stolarki okiennej – poprawa stanu technicznego budynku
	Fundusz sołecki wsi Krępna – budowa budynku wielofunkcyjnego w Krępnej, wykonanie zagospodarowania wokół terenu wielofunkcyjnego – poprawa życia mieszkańców
Dąbrowa	Modernizacja świetlicy wiejskiej - Żelazna
	Stworzenie tras sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Dąbrowa
Dobrzeń Wielki	Centrum aktywności dla seniorów
Murów	Adaptacja budynku PKP w Murowie na poczet utworzenia świetlicy wiejskiej (remont, przebudowa i doposażenie obiektu)
	Adaptacja budynku PKP w Kałach na poczet utworzenia poczekalni i punktu informacji turystycznej (remont, przebudowa i doposażenie obiektu)
Popielów	Remont budynków Świetlic Wiejskich na terenie Gminy Popielów – Kaniów, Stobrawa
	Budowa świetlicy wiejskiej w m. Nowe Siołkowice
	Utworzenie miejsca aktywności ludzi starszych
	Budowa ośrodka rekreacyjno - wypoczynkowego

Sport i rekreacja:

Beneficjent	Nazwa zadania
Gogolin	Modernizacja obiektów basenowych (kryta pływalnia i baseny odkryte) w Gogolinie
Niemodlin	Rewitalizacja Niemodlina- przebudowa stadionu miejskiego w Niemodlinie
	Rewitalizacja kąpieliska miejskiego w Niemodlinie
Komprachcice	Rozbudowa kompleksu rekreacyjno – sportowego w Polskiej Nowej Wsi
	Budowa i oznakowanie ścieżek rowerowych
Ozimek	Modernizacja boiska sportowego w Ozimku
	Budowa gminnej hali sportowej
Prószków	Przebudowa bieżni i budowa trybun na Stadionie Miejskim w Prószkowie
	Budowa bazy aktywności ruchowej mieszkańców Gminy Prószków – outdoor fitness
Dąbrowa	Budowa szatni Karczów, Skarbiszów
	Modernizacja stadionu w Mechnicach i boisk sportowych przy ZS w Dąbrowie
	Chróścina park - koncepcja urbanistyczna (stworzenie terenu sportowego)
	Stworzenie tras sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Dąbrowa
Dobrzeń Wielki	Rozbudowa kompleksu rekreacyjno-sportowego w Chróścicach
Murów	Modernizacja infrastruktury pełniące funkcje sportowe (remont, przebudowa oraz doposażenie bazy sportowej LZS w Murowie)
Popielów	Budowa bazy aktywności ruchowej mieszkańców Gminy Popielów - outdoor fitness
	Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej w gminie Popielów
Turawa	Budowa hali sportowo-widowiskowej
Krapkowice	Budowa parku urządzeń siłowych na wolnym powietrzu – Street Workout Park w Krapkowicach
	Budowa szatni kontenerowej wraz ze zbiornikiem na nieczystości płynne
	Przebudowa kortów tenisowych z wykonaniem oświetlenia zewnętrznego
	Budowa ścieżek rowerowych wzdłuż Odry
	Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych przy pływalni DELFIN w Krapkowicach

12. Plan finansowy

Zgodnie z zapisami *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 -2020*, na realizację zadań w formule ZIT przeznaczone zostaną środki w łącznej wysokości 71 400 000,00 Euro, w tym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 56 900 000 Euro oraz ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego 14 500 000 Euro. Stanowi to 7,56% alokacji całego Programu. Na alokację ZIT składają się środki wyodrębnione z rezerwy ogólnej oraz dodatkowe środki przekazane z RPO WO 2014-2020.

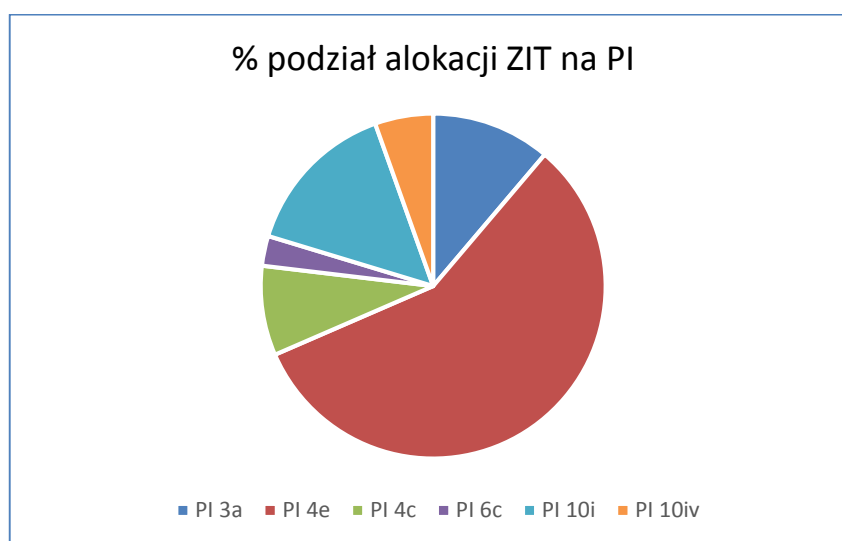
Tabela 12 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS [euro]

Fundusz	Rezerwa ogólna	Dodatkowe środki z RPO WO 2014-2020	Razem	Udział całkowitej alokacji z funduszu w Programie
EFRR	53 486 000,00	3 414 000,00	56 900 000,00	8,38%
EFS	13 485 000,00	1 015 000,00	14 500 000,00	5,45%
EFRR + EFS	66 971 000,00	4 429 000,00	71 400 000,00	7,56%

Źródło: *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, dokument zatwierdzony Decyzją Wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2015r.

Interwencja RPO WO 2014-2020 dedykowana ZIT koncentrować się będzie na przygotowaniu terenów inwestycyjnych, efektywności energetycznej w budynkach publicznych, strategiach niskoemisyjnych, a także wsparciu dziedzictwa kulturowego i kultury, podnoszeniu jakości edukacji przedszkolnej, kształcenia ogólnego i zawodowego. Koncentrację tematyczną interwencji w ramach ZIT przedstawia poniżej wykres.

Wykres 1 Koncentracja tematyczna ZIT

Źródło: opracowanie własne

Podział alokacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 przeznaczonej na realizację ZIT przedstawiono w formie matrycy logicznej strategii inwestycyjnej *Strategii ZIT* oraz korespondujących osi RPO WO 2014-2020 (tabela 14).

Dodatkowo planowane jest finansowanie projektów realizujących *Strategię ZIT* w ramach podstawowej alokacji RPO WO 2014-2020 (działania i poddziałania, w których nie przewidziano realizacji instrumentu ZIT). Lista przedsięwzięć realizowanych w trybie pozakonkursowym, uwzględnionych w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPO WO 2014-2020*, przedstawiona została w rozdziale 10.

Ponadto planowanym źródłem finansowania *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej* jest *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*, w ramach którego przewidziano dla projektów komplementarnych do *Strategii ZIT*, wpisujących się w PI 4 iii, 4 v oraz 4 vi możliwość zastosowania pozakonkursowego trybu wyboru projektów. Warunkiem zastosowania trybu pozakonkursowego jest pozytywne zaopiniowanie propozycji projektów przez właściwą IZ KPO. Lista projektów komplementarnych przedstawiona została w rozdziale 10 niniejszej *Strategii*.

Projekty dotyczące kompleksowej modernizacji energetycznej budynków mieszkaniowych wspierane będą w formie instrumentów finansowych (wsparcie zwrotne).

Tabela 13 Kwota alokacji PO IiŚ 2014-2020 przewidziana na realizację projektów komplementarnych do *Strategii ZIT*

Priorytet ZIT	Cel ZIT	Działanie ZIT	OP PO IŚ 2014-2020	PI UE	Alokacja UE [euro]
Priorytet 2	Cel 2.1	Działanie 2.1.1	OP I	4 iii	6 113 316 *
	Cel 2.2	Działanie 2.2.1	OP I	4v	5 351 326
	Cel 2.2	Działanie 2.2.1	OP I	4 vi	4 775 636
	Cel 2.2	Działanie 2.2.1	OP VI	4 v	42 926 496
RAZEM					59 166 774

*instrumenty finansowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO IiŚ 2014-2020

Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych uzupełnione będą środkami pochodzącymi z budżetu beneficjentów wniesionymi w realizację zadań w postaci wkładu własnego na realizację projektów.

Tabela 14 Matryca logiczna strategii inwestycyjnej Strategii ZIT oraz korespondujących osi RPO WO 2014-2020

Priorytet ZIT	Cel ZIT	Działania/ Poddziałania ZIT	Oś priorytetowa/ działanie/ poddziałania RPO	Cel tematyczny UE	Priorytet inwestycyjny UE	Wsparcie UE [EUR]	Środki własne [EUR]	Wsparcie UE w podziale na fundusze	
								EFS	EFRR
1. Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Aglomeracji Opolskiej	Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy	Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	Oś (II) Konkurencyjna gospodarka	3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP	3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	8 000 000	1 411 765		8 000 000
2. Gospodarka niskoemisyjna	Poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE	Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach Aglomeracji Opolskiej	Oś (III) Gospodarka niskoemisyjna	4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym	6 000 000	1 058 824		6 000 000
	Poprawa jakości powietrza	Wdrożenie gospodarki niskoemisyjnej w Aglomeracji Opolskiej			4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łączące na zmiany klimatu	40 900 000	7 217 647		40 900 000
3. Wysoka jakość edukacji	Rozwój kompetencji istotnych na rynku pracy	Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej	Oś (IX) Wysoka jakość edukacji	10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	2 600 000	458 823	2 600 000	
		Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej				8 000 000	1 411 765	8 000 000	
		Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej				3 900 000	688 235	3 900 000	
4. Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej	Budowa ponadregionalnej marki kulturalnej Aglomeracji Opolskiej	Renowacja i promocja unikalnych zasobów kulturowych Aglomeracji Opolskiej	Oś (V) Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego	6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	2 000 000	352 941		2 000 000
RAZEM						71 400 000			
EFS								14 500 000	
EFRR									56 900 000

Źródło: opracowanie własne

13. System wdrażania *Strategii ZIT*

Zgodnie z *Zasadami realizacji ZIT w Polsce*⁵⁴ oraz zapisami *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 - 2020*⁵⁵, warunkiem realizacji zadań w formule zintegrowanych inwestycji terytorialnych jest m.in. opracowanie *Strategii ZIT* oraz zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa rozumianej jako powołanie Związku ZIT.

W województwie opolskim Związek ZIT przyjął formę stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, powołanego na podstawie zapisów *Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2013 roku, poz. 594). Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska powołane zostało na zebraniu założycielskim 16 października 2013 roku. Jego rejestracja w KRS nastąpiła 14 listopada 2013 roku.

Związek ZIT w systemie wdrażania RPO WO 2014 – 2020 pełnić będzie rolę Instytucji Pośredniczącej (w ograniczonym zakresie). Zakres zadań i odpowiedzialności oraz wzajemne relacje pomiędzy IZ RPO WO 2014-2020 a Związkiem ZIT oraz Wojewódzkim Urzędem Pracy w Opolu pełniącym również rolę IP RPO WO 2014 – 2020, uregulowane zostały w *Porozumieniu w sprawie przekazania zadań z zakresu realizacji ZIT w ramach RPO WO na lata 2014 – 2020*.⁵⁶

Zgodnie z zapisami *Porozumienia* Związek ZIT zobowiązany jest m.in. do:

- 1) Przeprowadzenia naborów i oceny wniosków o dofinansowanie projektów w ramach poddziałań RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację ZIT ze szczególnym uwzględnieniem i zachowaniem wskaźników postępu rzeczowego,
- 2) Wykonywania obowiązków dotyczących procedury odwoławczej,
- 3) Monitorowania realizacji wskaźników postępu rzeczowego,
- 4) Monitorowania i sprawozdawczości w ramach Programu zgodnie ze wzorem i na zasadach określonych przez IZ RPO WO 2014-2020;
- 5) Współpracy w sporządzaniu harmonogramu naboru i oceny wniosków o dofinansowanie projektów w ramach poddziałań RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację ZIT,
- 6) Obsługi Lokalnego Systemu Informatycznego SYZYF RPO WO 2014-2020, a także Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL2014,

⁵⁴ *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, lipiec 2013r.

⁵⁵ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 Opole*, dokument zatwierdzony Decyzją Wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2014r.

⁵⁶ Porozumienie zostało zawarte 12 marca 2015 r. pomiędzy: Zarządem Województwa Opolskiego a Związkiem ZIT oraz Wojewódzkim Urzędem Pracy w Opolu

- 7) Monitorowania postępów w realizacji zadań dotyczących poddziałań RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację ZIT,
- 8) Monitorowania osiągania celów pośrednich i końcowych określonych w programie w formie wskaźników produktu oraz celów końcowych określonych dla wskaźników rezultatu,
- 9) Współpracy w ewaluacji w zakresie zadań dotyczących poddziałań RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację ZIT w oparciu o plan ewaluacji RPO WO 2014-2020,
- 10) Przekazywania do Instytucji Zarządzającej na jej prośbę wszelkich materiałów, opracowań, wyjaśnień oraz informacji niezbędnych do prawidłowej realizacji RPO WO 2014-2020 w zakresie zadań dotyczących poddziałań RPO WO 2014-2020, w których przewidziano realizację ZIT.

Związek ZIT będzie pełnił rolę podmiotu koordynującego wdrażanie *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej*.

Ze strony Związku ZIT w proces wdrażania ZIT zaangażowane będą następujące podmioty:

- **Walne Zgromadzenie Członków** Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska (najwyższa władza Stowarzyszenia);
- **Zarząd** Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska (organ wykonawczy Stowarzyszenia);
- **Biuro** Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska:

- Walne Zgromadzenie tworzą członkowie zwyczajni Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Jest najwyższą władzą Stowarzyszenia AO (Związku ZIT)
- Jest organem stanowiącym i kontrolnym Stowarzyszenia AO

ZADANIA	SPOSÓB PROCEDOWANIA
• Zatwierdzenie <i>Strategii ZIT</i> oraz jej zmian i aktualizacji • Akceptacja propozycji kryteriów wyboru projektów przedkładanych IZRPO WO 2014-2020 a następnie zatwierdzanych przez KM RPO WO 2014 - 2020 • Przyjmowanie rocznych raportów/ raportu końcowego z realizacji <i>Strategii ZIT</i> • W przypadku nieprzyjęcia rocznego raportu z realizacji <i>Strategii ZIT</i> wydanie zaleceń w sprawie podjęcia działań naprawczych Zarządowi Związku ZIT • Określanie głównych kierunków działania i rozwoju Stowarzyszenia • Podejmowanie decyzji w sprawach członkostwa w Stowarzyszeniu	• Posiedzenia Walnego Zgromadzenia zwoływane są nie rzadziej niż raz na 6 m-cy przez Zarząd Stowarzyszenia • Walne Zgromadzenie jest ważne w przypadku udziału w nim przedstawicieli co najmniej połowy członków zwyczajnych • Posiedzenia prowadzi Przewodniczący Zarządu • Walne Zgromadzenie podejmuje decyzje w formie uchwał • Uchwały zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania (zasady te nie dotyczą uchwał w sprawie zmiany statutu oraz likwidacji Stowarzyszenia)

- Wybór i odwoływanie Zarządu Stowarzyszenia (za wyjątkiem Przewodniczącego Zarządu) oraz Komisji Rewizyjnej - Uchwalanie budżetu Stowarzyszenia - Uchwalanie wysokości składek członkowskich - Rozpatrywanie wniosków i postulatów zgłoszonych przez władze Stowarzyszenia - Podejmowanie uchwał w każdej sprawie wniesionej pod obrady, wymagającej tej formy decyzji - Udzielanie Zarządowi absolutorium.	Każdy z członków zwyczajnych Stowarzyszenia ma jeden głos. Głosowania są jawne
---	--

Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska:

- Zarząd jest organem wykonawczym Stowarzyszenia
- Zarząd jest powołany do kierowania całą działalnością Stowarzyszenia zgodnie z uchwałami Walnego Zgromadzenia
- Składa się z 3 do 5 członków wybieranych przez Walne Zgromadzenie w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów
- Przewodniczącym Zarządu jest Prezydent Miasta Opola. Zastępcę przewodniczącego wybiera Walne Zgromadzenie w drodze głosowania
- Kadencja Zarządu trwa 4 lata

ZADANIA	SPOSÓB PROCEDOWANIA
- Zawarcie porozumienia pomiędzy IZ RPO 2014 – 2020 a Związkiem ZIT oraz WUP w Opolu w sprawie przekazania zadań z zakresu realizacji ZIT w ramach RPO WO 2014 - 2020 - Zatwierdzenie w formie uchwały listy projektów rekomendowanych do wsparcia w ramach ZIT (lista rankingowa) - Zatwierdzanie szczegółowych procedur dotyczących wdrażania ZIT w Aglomeracji Opolskiej - Nadzór nad prawidłową realizacją wszystkich procedur dotyczących wdrażania i monitorowania Strategii ZIT - Opiniowanie rocznych raportów/raportu końcowego z realizacji <i>Strategii ZIT</i> - Przedkładanie rocznych raportów /raportu końcowego z realizacji <i>Strategii ZIT</i> Walnemu Zgromadzeniu Członków - W przypadku nieprawidłowości podejmowanie działań naprawczych - Wykonywanie uchwał Walnego Zgromadzenia - Sporządzanie planów pracy i budżetu - Sporządzanie sprawozdań z działalności, w tym sprawozdań z wykonania budżetu - Sporządzanie projektów uchwał na posiedzenia Walnego Zgromadzenia - Uchwalanie regulaminu Biura Stowarzyszenia - Nawiązanie stosunku pracy z Dyrektorem Biura Stowarzyszenia	Sposób procedowania Zarządu określa szczegółowo Regulamin Pracy Zarządu Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska wprowadzony do stosowania Uchwałą Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska. - Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz w miesiącu - Posiedzenia Zarządu zwoływane są przez Przewodniczącego z własnej inicjatywy albo na wniosek któregoś z członków Zarządu - Dla prawomocności posiedzenia Zarządu konieczna jest obecność ponad połowy składu Zarządu, w tym Przewodniczącego, osoby przez niego upoważnionej lub jego Zastępcy - Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy składu Zarządu, z tym że dla ich ważności jest wymagane, by wśród głosów oddanych za uchwałą znajdował się głos Przewodniczącego Zarządu

Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska:

- Biuro zajmuje się obsługą prac Zarządu i Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Pracę Biura nadzoruje Zarząd Stowarzyszenia
- Biurem kieruje Dyrektor zatrudniony przez Zarząd

ZADANIA

- Obsługa Zarządu oraz Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Realizacja w powierzonym zakresie uchwał i innych decyzji organów Stowarzyszenia, prowadzenie bieżących spraw Stowarzyszenia
- Organizacja i koordynacja prac związanych z przygotowaniem projektu *Strategii ZIT* oraz projektów zmian lub aktualizacji *Strategii*
- Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu dokumentu
- Przedłożenie projektu *Strategii ZIT* do zaopiniowania w trybie określonym przepisami prawa IZ RPO WO 2014-2020 oraz MIR
- Współpraca z partnerami AO oraz Instytucją Zarządzającą RPO WO w zakresie dotyczącym kryteriów wyboru projektów
- Przygotowanie propozycji szczegółowych procedur dotyczących wdrażania ZIT w Aglomeracji Opolskiej
- Obsługa procedur prowadzących do wyboru propozycji projektów rekomendowanych do wsparcia
- Monitorowanie RPO WO 2014-2020 w ramach zadań realizowanych w ramach ZIT
- Monitorowanie wskaźników postępu rzeczowego RPO WO 2014-2020 w ramach zadań realizowanych w ramach ZIT
- Sporządzanie okresowych, rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji *Strategii ZIT*
- Przedkładanie rocznych raportów oraz raportu końcowego z realizacji *Strategii ZIT* Zarządowi i Walnemu Zgromadzeniu Związku ZIT
- Zlecenie ewaluacji *Strategii ZIT*
- Udział w pracach Komitetu Monitorującego RPO WO 2014 – 2020
- Realizacja projektów, których beneficjentem/ liderem będzie Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska
- Współpraca z IZ RPO WO 2014 – 2020
- Realizacja innych zadań wynikających z umów i porozumień zawartych pomiędzy Związkiem ZIT a IZ RPO WO 2014 – 2020
- Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych

Pozostałe podmioty zaangażowane we wdrażanie *Strategii ZIT*

Poza Związkiem ZIT we wdrażaniu *Strategii ZIT* uczestniczyć będą (bezpośrednio i pośrednio) inne podmioty, w tym społeczność lokalna.

Istotną rolę we wdrażaniu działań *Strategii* odgrywać będzie Samorząd Województwa Opolskiego jako Instytucja Zarządzająca RPO WO 2014-2020 oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, pełniący rolę IP w zakresie działań ZIT finansowanych z EFS. W szczególności we wdrażanie *Strategii* zaangażowani będą również beneficjenci projektów ZIT oraz projektów komplementarnych, ostateczni odbiorcy i użytkownicy rezultatów projektów. Pełna lista potencjalnych beneficjentów działań ZIT została zamieszczona w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPO WO 2014-2020*. W dokumencie zostały również wskazane grupy docelowe i bezpośredni odbiorcy wsparcia.

Partycypacja partnerów społeczno – gospodarczych i społeczności lokalnych w procesie wdrażania *Strategii ZIT* zapewniona będzie poprzez:

- Współpracę z podmiotami zewnętrznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, w ramach udziału w pracach Komitetu Monitorującego RPO WO 2014-2020. W pracach Komitetu udział biorą przedstawiciele szerokiego grona partnerów społeczno – gospodarczych i różnych środowisk. KM RPO WO 2014-2020 m.in. zatwierdza propozycje kryteriów oceny projektów ZIT oraz sprawozdania z realizacji Programu (w tym poddziałań, w których przewidziano realizację zintegrowanych inwestycji terytorialnych);
- Cykliczne spotkania informacyjno - konsultacyjne mające na celu zapoznanie jak najszerszej grupy potencjalnych wnioskodawców z możliwościami uzyskania wsparcia;
- Prowadzenie szerokich działań informacyjno – promocyjnych dotyczących RPO WO 2014-2020 oraz instrumentu zintegrowanych inwestycji terytorialnych. Działania prowadzone będą w ramach *Strategii komunikacji funduszy europejskich w województwie opolskim na lata 2014-2020*. Związek ZIT jako Instytucja Pośrednicząca w ramach RPO WO 2014-2020 będzie brać aktywny udział w realizacji zaplanowanych działań informacyjno – promocyjnych. Będą one skierowane do wszystkich mieszkańców regionu, a przede wszystkim do mieszkańców Aglomeracji Opolskiej;
- Możliwość uczestniczenia w konsultacjach społecznych przedsięwzięć, które będą wymagały ich przeprowadzenia;
- Możliwość udziału w realizacji projektów partnerów wyłanianych w trybie art. 33. *Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020*.

14. Monitoring i ewaluacja *Strategii ZIT*

Monitoring polegać będzie na systematycznym gromadzeniu i przetwarzaniu na potrzeby zarządzania *Strategią ZIT* informacji w zakresie rzeczowo – finansowego wykonania projektów oraz stopnia realizacji celów *Strategii*. Podstawowymi narzędziami monitoringu służącymi jego poprawnej realizacji są: analiza wskaźników produktu i rezultatu oraz analiza danych zastanych.

Monitoring *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej* będzie prowadzony na dwóch poziomach:

- **Celów zdefiniowanych w *Strategii*** – na podstawie zagregowanych wskaźników produktu i rezultatu oraz analizy danych zastanych.
- **Projektów realizowanych w formule ZIT** – na podstawie wskaźników produktu oraz informacji na temat realizacji rzeczowej i finansowej projektów realizowanych przez poszczególnych beneficjentów w ramach ZIT.

W proces monitorowania *Strategii ZIT* zaangażowane będą różne podmioty. Ich rola w procesie również będzie zróżnicowana. **Uczestnicy procesu monitorowania *Strategii ZIT*:**

- Beneficjenci projektów ZIT
- Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Instytucja Zarządzająca RPO WO 2014-2020
- Komitet Monitorujący RPO WO 2014-2020
- Zainteresowani partnerzy społeczni i gospodarczy

Poniżej wskazano rolę poszczególnych uczestników w procesie monitorowania *Strategii ZIT*.

Tabela 15 Uczestnicy procesu monitorowania *Strategii ZIT*/ wykorzystywane dokumenty

Podmiot/ uczestnik procesu	Rola w procesie	Narzędzia/ dokumenty
Beneficjenci projektów realizowanych w ramach <i>Strategii ZIT</i>	➤ Monitoring rzeczowy i finansowy realizowanych projektów ➤ Monitorowanie wskaźników produktu i rezultatu na poziomie projektów ➤ Sporządzanie wniosków o płatność z częścią sprawozdawczą zgodnie z procedurami przewidzianymi dla RPO WO 2014-2020 (postęp rzeczowy i finansowy) ➤ Sporządzanie rocznych raportów z realizacji zadań ujętych w <i>Strategii ZIT</i>	➤ Wnioski o płatność z częścią sprawozdawczą (przekazywane IZ RPO WO 2014-2020 zgodnie z procedurami przewidzianymi dla RPO WO 2014-2020) ➤ Roczne raporty z realizacji zadań ujętych w <i>Strategii ZIT</i>

		(przekazywane do Biura SAO)
Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska	➤ Monitorowanie RPO WO 2014-2020 w ramach zadań realizowanych w ramach ZIT ➤ Monitorowanie wskaźników postępu rzeczowego RPO WO 2014-2020 w ramach zadań realizowanych w ramach ZIT ➤ Sporządzanie okresowych, rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji <i>Strategii ZIT</i> ➤ Przedkładanie rocznych raportów oraz raportu końcowego z realizacji <i>Strategii ZIT</i> Zarządowi i Walnemu Zgromadzeniu Związku ZIT	➤ Sprawozdania okresowe z realizacji zadań powierzonych IP RPO WO 2014-2020 (Związek ZIT) ➤ Sprawozdania roczne i końcowe z realizacji zadań powierzonych IP RPO WO 2014-2020 (Związek ZIT) ➤ Roczne raporty i raport końcowy z realizacji <i>Strategii ZIT</i> (przedstawiane Zarządowi i Walnemu Zgromadzeniu Związku ZIT)
Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska	➤ Nadzór nad prawidłową realizacją wszystkich procedur dotyczących wdrażania i monitorowania <i>Strategii ZIT</i> ➤ Opiniowanie rocznych raportów/raportu końcowego z realizacji <i>Strategii ZIT</i> ➤ Przedkładanie rocznych raportów /raportu końcowego z realizacji <i>Strategii ZIT</i> Walnemu Zgromadzeniu Członków ➤ W przypadku nieprawidłowości podejmowanie działań naprawczych ➤ Udział w pracach KM RPO WO 2014-2020	➤ Uchwała w sprawie zaopiniowania rocznego/końcowego raportu z realizacji <i>Strategii ZIT</i> ➤ Roczne raporty/raport końcowy z realizacji <i>Strategii ZIT</i> (przekazywane do przyjęcia Walnemu Zgromadzeniu Związku ZIT)
Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska	➤ Przyjmowanie rocznych raportów/raportu końcowego z realizacji <i>Strategii ZIT</i> ➤ W przypadku nieprzyjęcia rocznego raportu z realizacji <i>Strategii ZIT</i> wydanie zaleceń w sprawie podjęcia działań naprawczych Zarządowi Związku ZIT	➤ Uchwała w sprawie przyjęcia rocznego raportu/ raportu końcowego z realizacji <i>Strategii ZIT</i>
Instytucja Zarządzająca RPO WO 2014-2020	➤ Monitorowanie postępów realizacji programu operacyjnego, w tym na podstawie wniosków o płatność przedkładanych przez beneficjentów ➤ Określenie wskaźników produktu i rezultatu na potrzeby monitorowania ➤ Powołanie KM RPO WO 2014-2020	➤ Zgodnie z procedurami przewidzianymi dla RPO WO 2014-2020
Komitet Monitorujący RPO WO 2014-2020	➤ Opiniowanie i analiza efektów realizacji RPO WO 2014-2020, w tym udział w procesie sprawozdawczości	➤ Zgodnie z regulaminem prac KM RPO WO 2014-2020
Zainteresowani partnerzy społeczni i gospodarczy	➤ Wspieranie realizacji projektów ZIT ➤ Konsultacje środowisk społecznych i biznesowych na etapie wdrażania ZIT	➤ Ankiety konsultacyjne ➤ Inne dokumenty opisujące wyniki konsultacji

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki wykorzystywane w procesie monitorowania *Strategii ZIT* uzgodnione zostały z IZ RPO WO 2014-2020 w trakcie prac nad projektem programu regionalnego. Wartości docelowe wskaźników oszacowano na podstawie informacji przekazanych przez gminy Aglomeracji Opolskiej oraz dostępnej alokacji w poszczególnych działaniach. Poniżej przedstawiono zestawienie wskaźników wraz z ich wartościami docelowymi.

Tabela 16 Wskaźniki monitorowane w ramach *Strategii ZIT* (zakres EFRR)

PI	Poddz. RPO WO 2014- 2020	Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika (P/RB/RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa [2013 r.]	Wartość pośrednia [2018 r.]	Wartość docelowa [2023 r.]	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Priorytet 1 Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Aglomeracji Opolskiej									
Cel 1.1 Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy									
Działanie 1.1.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej									
3a	2.2.2	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	P/RB	ha	0	17	114	IZ RPO WO	corocznie
		Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB*	RS	%	8,70	n/d	9,03	IZ RPO WO	corocznie
Priorytet 2 – Gospodarka niskoemisyjna									
Cel 2.1 Poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE									
Działanie 2.1.1 Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach Aglomeracji Opolskiej									
4c	3.2.2	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	P/RB	szt.	0	5	23	IZ RPO WO	corocznie
		Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	P/RB	kWh/rok	0	n/d	16 203 000	IZ RPO WO	corocznie
		Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	P/RB	tony równoważnika CO ₂	0	n/d	5 665	IZ RPO WO	corocznie
		Sprzedaż energii cieplnej do urzędów i instytucji **	RS	GJ	956 958	n/d	809976	IZ RPO WO	corocznie
Działanie 2.2.1 Wdrożenie gospodarki niskoemisyjnej w Aglomeracji Opolskiej									
4e	3.1.2	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	P/RB	szt.	0	1	6	IZ RPO WO	corocznie
		Długość ścieżek rowerowych	P/RB	km	0	21	105	IZ RPO WO	corocznie

PI	Poddz. RPO WO 2014- 2020	Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika (P/RB/RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa [2013 r.]	Wartość pośrednia [2018 r.]	Wartość docelowa [2023 r.]	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
		Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	P/RB	tony równoważnika	0	n/d	6 100	IZ RPO WO	corocznie
		Poziom emisji PM10 i PM2,5*	RS	Mg/rok	16 602	n/d	14 559	IZ RPO WO	co 3 lata
		Przewozy pasażerów komunikacją miejską w przeliczeniu na jednego mieszkańca obszarów miejskich **	RS	szt.	48,32	n/d	51,23	IZ RPO WO	corocznie
Priorytet 4 Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej									
Cel 4.1 Budowa ponadregionalnej marki kulturalnej Aglomeracji Opolskiej									
Działanie 4.1.1 Renowacja i promocja unikalnych zasobów kulturowych Aglomeracji Opolskiej									
6c	5.3.3	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem w podpisanych umowach [kluczowy etap wdrażania]***	P/RB	szt.	0	2	n/d	IZ RPO WO	corocznie
		Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	P/RB	szt.	0	0	5	IZ RPO WO	corocznie
		Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	P/RB	odwiedziny/rok	0	n/d	25 000	IZ RPO WO	corocznie
		Liczba korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców	RS	osoby	265	n/d	363	IZ RPO WO	corocznie

*rok bazowy 2011

**rok bazowy 2012

***dla Kluczowego etapu wdrażania nie określa się wartości docelowej.

Wyjaśnienia do tabeli:

P – wskaźnik produktu

RB – wskaźnik rezultatu bezpośredniego

RS – wskaźnik rezultatu strategicznego (dane dotyczą obszaru całego województwa a nie jedynie obszaru Aglomeracji Opolskiej)

Tabela 17 Wskaźniki monitorowane w ramach *Strategii ZIT* (zakres EFS)

PI	Poddz. RPO WO 2014- 2020	Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika (P/RB/RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa [2013 r.]	Wartość pośrednia [2018 r.]	Wartość docelowa [2023 r.]	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Priorytet 3 Wysoka jakość edukacji									
Cel 3.1 Rozwój kompetencji istotnych na rynku pracy									
Działanie 3.1.2 Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej									
10.i	9.1.2	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	P	osoby	0	n/d	710	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	p	osoby	0	n/d	700	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	P	osoby	0	n/d	11 460	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	P	szt.	0	70	146	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie	P	szt.	0	n/d	146	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich	P	osoby	0	600	6 200	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	RB	%	95,00	n/d	95,00	SL2014	corocznie

PI	Poddz. RPO WO 2014- 2020	Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika (P/RB/RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa [2013 r.]	Wartość pośrednia [2018 r.]	Wartość docelowa [2023 r.]	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
		Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu*	RB	%	80,00	n/d	85,00	SL2014	corocznie
		Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych**	RB	%	100,00	n/d	100,00	SL2014	corocznie
		Liczba szkół, w których pracownice przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	RB	%	100,00	n/d	100,00	SL2014	corocznie
Działanie 3.1.1 Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej									
10 i	9.1.4	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	P	osoby	0	n/d	4 800	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	P	szt.	0	n/d	15	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	P	osoby	0	n/d	200	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich	P	osoby	0	480	2 100	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	RB	%	95,00	n/d	95,00	SL2014	corocznie

PI	Poddz. RPO WO 2014- 2020	Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika (P/RB/RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa [2013 r.]	Wartość pośrednia [2018 r.]	Wartość docelowa [2023 r.]	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Działanie 3.1.3 Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej									
10 iv	9.2.2	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	P	osoby	0	n/d	48	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	P	osoby	0	n/d	2 000	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	P	szt.	0	n/d	0	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	P	osoby	0	n/d	0	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich	P	osoby	0	300	1 200	SL2014	bieżący monitoring
		Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	RB	%	95,00	n/d	95,00	SL2014	corocznie
		Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS	RB	%	100,00	n/d	100,00	SL2014	corocznie

PI	Poddz. RPO WO 2014- 2020	Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika (P/RB/RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa [2013 r.]	Wartość pośrednia [2018 r.]	Wartość docelowa [2023 r.]	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
		Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	RB	%	30,00	n/d	30,00	SL2014	corocznie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Porozumienia w sprawie przekazania zadań z zakresu realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach RPO WO 2014-2020 oraz deklaracji członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska

*wartość bazowa dotyczy 2014 r.

** wartość bazowa dotyczy 2012 r.

Wyjaśnienia do tabeli:

P – wskaźnik produktu

RB – wskaźnik rezultatu bezpośredniego

RS – wskaźnik rezultatu strategicznego (dane dotyczą obszaru całego województwa a nie jedynie obszaru Aglomeracji Opolskiej)

Tabela 18 Wskaźniki monitorowane w ramach Strategii ZIT (zakres FS)

PI	Dz. POIS 2014- 2020	Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika (P/RB/RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa [2013 r.]	Wartość docelowa [2023 r.]	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Priorytet 2 Gospodarka niskoemisyjna								
Cel 2.1 Poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE								
Działanie 2.1.1 Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach Aglomeracji Opolskiej								
		Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI)	P/RB	gospodarstwa domowe	0	Zostanie oszacowana po przeprowadzeniu inwentaryzacji dla PGN	SL2014	corocznie
		Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI)	P/RB	MW	0	Zostanie oszacowana po przeprowadzeniu inwentaryzacji dla PGN	SL2014	corocznie

		Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)	P/RB	tony równoważnika CO ₂	0	Zostanie oszacowana po przeprowadzeniu inwentaryzacji dla PGN	SL2014	corocznie
		Zmniejszenie zużycia energii końcowej	P/RB	GJ/rok	0	Zostanie oszacowana po przeprowadzeniu inwentaryzacji dla PGN	SL2014	corocznie
		Zużycie energii pierwotnej*	RS	Mtoe	93,3	96	IZ POLiŚ	corocznie
		Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno- bytowe w budynkach mieszkalnych w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych ogrzewanych centralnie*	RS	GJ/1dam3	137,23	131,53	IZ POLiŚ	corocznie
Działanie 2.2.1 Wdrożenie gospodarki niskoemisyjnej w Aglomeracji Opolskiej								
4.v.	1.5	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci ciepłowniczej	P/RB	km	0	27,8	SL2014	corocznie
		Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	P/RB	tony równoważnika CO ₂	0	3491,40	SL2014	corocznie
		Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej	P/RB	GJ/rok	0	21295	SL2014	corocznie
		Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	P/RB	szt.	0	2	SL2014	corocznie
		Zużycie energii pierwotnej*	RS	Mtoe	93,3	96	IZ POLiŚ	corocznie
		Emisja gazów cieplarnianych*	RS	1990=100	85,85	79,4	IZ POLiŚ	corocznie

		Sprawność przesyłania energii w koncesjonowanych przedsiębiorstwach ciepłowniczych	RS	%	87,00	88,05	IZ POLiŚ	corocznie
		Ludność miast narażona na stężenie PM10 przewyższające dzienny limit (przez więcej niż 35 dni w roku)- średnia 3 letnia*	RS	%	81,30	64,95	IZ POLiŚ	corocznie
	6.1	Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	P/RB	szt.	0	56	SL2014	corocznie
		Liczba przewozów pasażerskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca obszarów miejskich**	RS	szt.	167,10	226,8	IZ POLiŚ	corocznie
		Uniknięta emisja CO ₂ w wyniku funkcjonowania transportu publicznego*	RS	tony CO ₂	1 150 408	wzrost unikniętej emisji	IZ POLiŚ	Dwukrotnie w okresie wdrażania oraz po zakończeniu

Źródło: opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych dla projektów komplementarnych w ramach POLiŚ 2014-2020

*rok bazowy 2012

**rok bazowy 2011

Wyjaśnienia do tabeli:

P – wskaźnik produktu

RB – wskaźnik rezultatu bezpośredniego

RS – wskaźnik rezultatu strategicznego (dane dotyczą obszaru całego kraju a nie jedynie obszaru Aglomeracji Opolskiej)

Powyższa lista wskaźników nie wyczerpuje wszystkich parametrów, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania *Strategii ZIT*. W zależności od potrzeb mogą być stosowane również inne miary oceny. System monitorowania *Strategii ZIT* uszczegóławiać i uzupełniać mogą np. systemy monitorowania innych dokumentów o charakterze strategicznym lub operacyjnym. Jednym z podstawowych źródeł pozyskiwania informacji służących monitorowaniu wdrażania *Strategii* będą dane pozyskiwane od partnerów Aglomeracji Opolskiej (w zakresie realizacji projektów ZIT oraz projektów komplementarnych), dane pozyskiwane z SL2014 oraz analiza danych zastanych (statystyka publiczna, dokumenty nadrzędne, opracowania zewnętrzne, zestawienia Głównego Urzędu Statystycznego, raporty instytucji publicznych).

Sprawozdawczość

1. Sprawozdania okresowe

Sprawozdania okresowe zawierają m.in. informacje nt. postępu finansowego i rzeczowego z wdrażania programu i jego priorytetów (w zakresie zadań powierzonych do realizacji Związkowi ZIT); problemów występujących we wdrażaniu i podejmowanych środków zaradczych, działaniach usprawniających; informacje nt. kontroli i audytów, dokumentów wdrożeniowych.

Podstawą do sporządzania sprawozdań okresowych są dane gromadzone w SL2014, zgodnie ze stanem na ostatni dzień okresu sprawozdawczego, w oparciu o narzędzie do raportowania z SL2014 tj. SRHD. Dodatkowo dane mogą również pochodzić z Lokalnego Sytemu Informatycznego RPO WO 2014-2020 (LSI SYZYF).

2. Sprawozdania roczne i końcowe

Sprawozdania roczne i końcowe zawierają kluczowe informacje nt. wdrażania programu i jego priorytetów, w szczególności danych finansowych (w zakresie zadań powierzonych do realizacji Związkowi ZIT), wspólnych wskaźników i wskaźników specyficznych oraz wartości docelowych ujętych ilościowo. Przedstawiają również syntezę wyników wszystkich ewaluacji programu, a także inne kwestie, które wpływają na wykonanie programu oraz podjęte działania. W rocznym sprawozdaniu, które ma zostać przedłożone w 2017 r. dodatkowo przedstawia się m.in. informacje o postępach poczynionych na drodze do osiągnięcia celów programu, a także działania służące wypełnianiu warunków wstępnych niespełnionych w momencie przyjmowania programu.

Sprawozdanie, które ma zostać przedłożone w 2019 r. oraz sprawozdanie końcowe zawierają dodatkowo informacje i oceny dotyczące postępów na drodze do osiągnięcia celów programu jego wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Sprawozdania roczne i końcowe są sporządzane na podstawie danych z SL2014 zgodnie ze stanem na ostatni dzień okresu sprawozdawczego, w oparciu o narzędzie do raportowania z SL2014 tj. SRHD. Dodatkowo dane mogą również pochodzić z systemu LSI (SYZYF RPO WO 2014-2020).

Za koordynację procesu monitorowania realizacji *Strategii ZIT* odpowiadać będzie Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

Ewaluacja

Ewaluacja *Strategii ZIT* polegać będzie na ocenie skuteczności, efektywności, użyteczności oraz trwałości zaplanowanych i wdrażanych działań ZIT.

Podstawowymi kryteriami ewaluacji są:

- **Trafność:** w jakim stopniu zaplanowane cele oraz projekty odpowiadają potrzebom mieszkańców i innych interesariuszy Aglomeracji Opolskiej, czy realizowane projekty przyczynią się do rozwiązania zidentyfikowanych problemów oraz czy są zgodne z założeniami *Strategii*.
- **Skuteczność:** w jakim stopniu realizowane projekty przyczyniają się do osiągnięcia zakładanych celów.
- **Efektywność:** jaki jest stosunek zasobów realizowanych projektów oraz nakładów na nie, do osiągniętych produktów i rezultatów.
- **Użyteczność:** czy produkty i rezultaty realizowanych projektów będą użyteczne, funkcjonalne dla mieszkańców (interesariuszy), czy mieszkańcy będą z nich korzystać oraz czy pojawiły się pozytywne lub negatywne efekty uboczne.
- **Trwałość:** czy na poziomie użyteczności realizowanych projektów pozostaną trwałe zmiany i czy zmiany te będą użyteczne przez długi czas.

Ewaluacja będzie dokonywana za pomocą badań uwzględniających źródła wtórne i źródła pierwotne. Jej najważniejszym elementem będzie zdiagnozowanie zmian, jakie zaszły w wyniku realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych Aglomeracji Opolskiej.

Działania ewaluacyjne dla *Strategii ZIT* będą prowadzone zgodnie z przyjętym przez Instytucję Zarządzającą na cały okres programowania *Planem ewaluacji dla RPO WO 2014-2020*.

Badania ewaluacyjne *Strategii ZIT* prowadzone będą przez podmiot zewnętrzny na zlecenie:

1. IZ RPO WO 2014-2020 - w ramach szerszych badań, ujętych w *Planie Ewaluacji dla RPO WO 2014-2020*,
2. Związku ZIT, przy wsparciu Biura Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska – w przypadku, gdy przedmiotem badania będą wyłącznie aspekty związane z wdrażaniem *Strategii ZIT*.

15. Udział społeczeństwa w opracowaniu *Strategii ZIT*

Zgodnie z zapisami *Zasad realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, w proces opracowania i realizacji *Strategii ZIT* powinni być zaangażowani lokalni aktorzy: instytucje pozarządowe, partnerzy społeczno – gospodarczy, wspólnoty mieszkaniowe, środowisko akademickie, a nade wszystko mieszkańcy obszaru funkcjonalnego.

Proces opracowania *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej* przebiegał z udziałem wielu podmiotów. Na każdym etapie opracowania dokumentu, pierwszeństwo miała zasada partnerstwa. Ostateczny kształt *Strategii ZIT* jest efektem konsensusu i uzgodnień pomiędzy partnerami Aglomeracji Opolskiej, a także Partnerami AO a Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020. Ponadto dokument konsultowany był z mieszkańcami i partnerami społeczno - gospodarczymi.

Prace nad *Strategią ZIT Aglomeracji Opolskiej* prowadzone były w dużej mierze równolegle z pracami nad *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020*. *Strategia rozwoju* jest dokumentem szerszym aniżeli *Strategia ZIT*. Obejmuje wszystkie aspekty rozwoju społeczno – gospodarczego Aglomeracji Opolskiej. W proces jej tworzenia od początku zaangażowany był blisko 50 osobowy zespół ds. opracowania *Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020*. Wyniki prac zespołu oraz jego ustalenia zostały wykorzystane również w procesie opracowania *Strategii ZIT*.

Ostatecznie w proces tworzenia *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej* zostali zaangażowani:

- Partnerzy Aglomeracji Opolskiej zgodnie z zasadą partnerstwa i wspólnego decydowania o kwestiach rozwojowych AO;
- Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020;
- Zespół ds. opracowania *Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020*, w skład którego weszli przedstawiciele świata nauki, organizacji pozarządowych i instytucji o znaczeniu regionalnym;
- Mieszkańcy Aglomeracji Opolskiej;
- Rady Gmin Partnerów Aglomeracji Opolskiej;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Opolu.

Poszczególne grupy były zaangażowane w opracowanie lub opiniowanie *Strategii ZIT* na innym etapie jej tworzenia. Ponadto dla każdej z nich przewidziano inne metody i narzędzia uspołecznienia.

Szczegółowy opis zaangażowania grup docelowych w proces uspołecznienia *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej*, zgodnie z wytycznymi zawartymi w *Zasadach realizacji ZIT w Polsce*, stanowi załącznik nr 3 do niniejszej *Strategii (Raport z przygotowania Strategii ZIT)*.

16.Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu po analizie wniosku złożonego przez Związek ZIT w kwietniu 2014 r. oraz uwarunkowań, o których mowa w art. 49 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) stwierdził brak przesłanek do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej (pismo znak WOOŚ.411.1.13.2014.KM z dnia 6 maja 2014r.).

Opolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem znak NZ.9022.251.2015.JG z dnia 16 czerwca 2015r. uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej*.

W związku z powyższym dla dokumentu nie przeprowadzono procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Spis tabel

Tabela 1 Dokumenty regulujące wdrażanie ZIT w Polsce	12
Tabela 2 Spójność <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej</i> z dokumentami strategicznymi poziomu unijnego, krajowego i regionalnego	14
Tabela 3 Spójność <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych</i> ze <i>Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020</i> oraz <i>Strategią rozwoju Opola w latach 2012 – 2020</i>	18
Tabela 4 Powiązanie <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych</i> z <i>Umową partnerstwa</i>	19
Tabela 5 Mocne i słabe strony Aglomeracji Opolskiej	35
Tabela 6 Szanse i zagrożenia Aglomeracji Opolskiej	36
Tabela 7 Propozycje kryteriów merytorycznych szczegółowych weryfikujących zgodność ze <i>Strategią ZIT AO</i>	110
Tabela 8 Propozycje kryteriów merytorycznych szczegółowych dla podziałów ZIT	110
Tabela 9 Projekty komplementarne planowane do realizacji w ramach PO IiŚ 2014-2020 (tryb pozakonkursowy, lista podstawowa)	115
Tabela 10 Projekty komplementarne planowane do realizacji w ramach PO IiŚ 2014-2020 (tryb pozakonkursowy, lista rezerwowa)	115
Tabela 11 Projekty planowane do realizacji przyczyniające się do realizacji celów <i>Strategii ZIT</i>	116
Tabela 12 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS [euro]	122
Tabela 13 Kwota alokacji PO IiŚ 2014-2020 przewidziana na realizację projektów komplementarnych do <i>Strategii ZIT</i>	123
Tabela 14 Matryca logiczna strategii inwestycyjnej <i>Strategii ZIT</i> oraz korespondujących osi RPO WO 2014-2020	124
Tabela 15 Uczestnicy procesu monitorowania <i>Strategii ZIT</i> / wykorzystywane dokumenty	130
Tabela 16 Wskaźniki monitorowane w ramach <i>Strategii ZIT</i> (zakres EFRR)	133
Tabela 17 Wskaźniki monitorowane w ramach <i>Strategii ZIT</i> (zakres EFS)	135
Tabela 18 Wskaźniki monitorowane w ramach <i>Strategii ZIT</i> (zakres FS)	138

Spis map

Mapa 1 Miejski obszar funkcjonalny Opola zgodnie z <i>Kryteriami delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich</i>	22
Mapa 2 Zasięg terytorialny Aglomeracji Opolskiej	23
Mapa 3 Potencjalne tereny inwestycyjne a zidentyfikowane pasma rozwojowe	50
Mapa 4 Obszar realizacji działań z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej - wyniki klasyfikacji stref uzyskane w ocenie jakości powietrza za 2013 rok dla kryterium ochrony zdrowia (pył PM10, Benzo(a)piren, ozon)	51
Mapa 5 Obszar realizacji działań z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej - wyniki klasyfikacji stref uzyskane w ocenie jakości powietrza za 2013 rok dla kryterium ochrony zdrowia (pył PM2,5)	52

Spis wykresów

Wykres 1 Koncentracja tematyczna ZIT	122
--	-----

Zestawienie załączników do *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej*

Załącznik nr 1: Syntetyczna diagnoza obszaru wsparcia

Załącznik nr 2: Matryca logiczna

Załącznik nr 3: Raport z przygotowania *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej*

Załącznik nr 4: Koncepcja rozwoju transportu na terenie objętym Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi Aglomeracji Opolskiej